

Bilaga Verksamheten i förvaltningsform (nämnder) och bolagsform

Innehållsförteckning

Driftsredovisning	3
Verksamhet i förvaltningsform – nämnder	3
Kommunfullmäktige	3
Valnämnden	3
Kommunrevisionen	6
Kommunstyrelsen	7
Arbetsmarknadsnämnden	16
Gatu- och samhällsmiljönämnden	23
Idrotts- och fritidsnämnden	28
Kulturnämnden	37
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	46
Namngivningsnämnden	51
Omsorgsnämnden	53
Plan- och byggnadsnämnden	62
Räddningsnämnden	76
Socialnämnden	79
Utbildningsnämnden	91
Äldrenämnden	102
Överförmyndarnämnden	112
Verksamhet i bolagsform	118
Uppsala stadshus AB	118
Destination Uppsala AB	120
Uppsalahem AB	122
Uppsala bostadsförmedling AB	124
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	126
Uppsala kommun skolfastigheter AB	129
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	131
Uppsala konsert och kongress AB	133
Uppsala parkering AB	135
Uppsala stadshus holding AB	137
Uppsala stadshus holding 2 AB	138
Uppsala stadsteater AB	138
Uppsala vatten och avfall AB	140

Driftsredovisning

Verksamhet i förvaltningsform – nämnder

Följande avsnitt beskriver utvecklingen inom nämndernas verksamhet. En översikt över statusen för nämndernas arbete med fullmäktiges mål och uppdrag finns i bilaga 1. I varje nämndavsnitt presenteras statusen för kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden. Det handlar förutom om uppdrag från Mål och budget 2024–2026 om kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och om tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige givit nämnden vid annat tillfälle än Mål och budget. Bedömningen av nämndens bidrag till fokusmålen baseras på både kommunfullmäktiges uppdrag och övrig verksamhet som nämnden bedriver.

I redovisningen hänvisas ibland till jämförbara kommuner. Om inget annat sägs handlar det om kommunerna i jämförelsenätverket R9 där förutom Uppsala också Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro ingår. För den som är intresserad går det att hitta genomsnittliga resultat för R9-kommunerna i databasen Kolada på www.kolada.se genom att uppge Resultatnätverket R9 i sökningen av kommun.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen såsom mål och riktlinjer för verksamheten, budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor, nämndernas organisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar samt val av revisorer. Kommunfullmäktige beslutar också om årsredovisning och ansvarsfrihet.

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 1. Kommunfullmäktige, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	12,8	2,1	1,4	0,5
Kommunledning och gemensam verksamhet	3,2	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	15,9	2,1	1,4	0,5

Kommunfullmäktiges resultat 2024 var ett överskott om 2,1 miljoner kronor. Överskottet berodde på lägre kostnad än budgeterat för partiernas sammanträden inför fullmäktige samt inställt fullmäktigesammanträde i mars och på grund av lägre administrationskostnader för sammanträden.

Valnämnden

Valnämndens uppdrag är att på lokal nivå att ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige, EU-val samt folkomröstningar i enlighet med gällande lagar.

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Uppsala valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning, svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen samt ansvarar för valnämndens preliminära rösträkning, den så kallade onsdagsräkningen.

Viktiga händelser under året

Valnämnden har under 2024 haft nio nämndsammanträden inklusive valdagen, sluträkning av folkomröstningen och onsdagsräkningen.

Den 9 juni 2024 genomfördes val till Europaparlamentet. Samtidigt genomförde Uppsala kommun en lokal folkomröstning som omfattade hela kommunen. Inför genomförandet av valen 2024 har nämnden baserat sitt arbete på de erfarenheter som dragits vid bland EU-valet 2019 och de allmänna valen 2022.

Efter genomförandet av EU-val och den lokala folkomröstningen sammanställdes "Erfarenhetsrapport kommunal folkomröstning 2024". Valnämnden ställde sig bakom erfarenhetsrapporten och överlämnade den till kommunstyrelsen.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 2. Valnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	12,4	0,8	0,1	0,0
Nämnden totalt	12,4	0,8	0,1	0,0

Valnämndens resultat 2024 var ett överskott om 0,8 miljoner kronor. Överskottet berodde framför allt på lägre kostnader för arvoden vid genomförande av EU-valet och den lokala folkomröstningen samt färre förtidsröstningslokaler. Därutöver behövdes ett färre antal rösträknare samt tillkom ett högre statsbidrag än budgeterat. Överskottet balanserar ökade kostnader för lokaler till förtidsröstning samt till utbildningen av röstmottagare.

Investeringsutgifter om 0,1 miljoner kronor i bokslut 2024 avsåg inköp av vagnar för hantering av valmaterial som ska till och från vallokaler. Inköpet är en komplettering till tidigare inköp under förra valet år 2022. Vagnarna kommer även att användas vid kommande val.

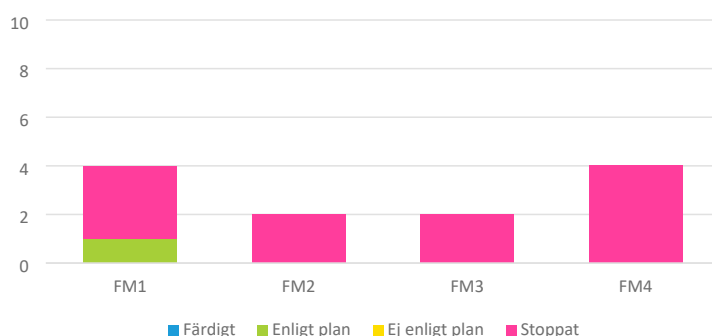
Tabell 3. Valnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	0,0	0,1	0,0	0,0

Investeringar om 0,1 miljoner kronor 2024 avsåg inköp av vagnar för hantering av valmaterial till och från vallokaler. Vagnarna återanvändas vid kommande val.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges fokusmål är begränsat. Valnämnden har i arbetet med att konkretisera Mål och budget 2024–2026 övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden. Nämnden har under året arbetet med ett av uppdragen: Uppdrag 11. Öka valdeltagandet i områden och grupper med lågt valdeltagande samt utveckla samverkan kring att genomföra val i Uppsala kommun. Uppdragen som är riktade till samtliga nämnder och bolag har valnämnden bedömt att nämnden inte har möjlighet att genomföra inom ramen för sitt ansvarsområde under 2024.

Figur 1. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden har exempelvis:

- genomfört en lokal folkomröstning för första gången i Uppsala kommun
- stärkt samordningen av kommunens samlade förmåga att genomföra val och samverkan med partiernas valansvariga vid valen i juni 2024
- genomfört utbildningsinsatser för att öka kunskapen hos nämndledamöter, tjänstepersoner och röstmottagare
- förberett för att kunna genomföra valen även om alla digitala funktioner slagits ut
- säkerställt informationen inför och under valen och tagit fram ett kunskapsunderlag inför folkomröstningen
- inlett samarbeten som rör lokalbokning, hantering av material och logistik inför valen 2026.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Arbetet med folkomröstningen följde i det stora hela arbetet med EU-valet, men hade ett antal moment som genomfördes särskilt för folkomröstningen. Arbetet med att ordna EU-val och folkomröstningen inleddes under 2023 och valnämnden har på varje sammanträde sedan december 2023 till juni 2024 fattat beslut som rör genomförandet av valen den 9 juni. Dessa beslut omfattar frågor såsom rekrytering och bemanning, arvoden, lokaler för förtidsröstning och valdag, ordning i valsedelstställ samt förhållningsregler för propaganda.

Valnämnden har som sitt stöd i genomförandet av valen haft ett valkansli om stått för planering, genomförande och efterarbete kring valen. Kansliet har haft en organisation som under månaderna mars - juni bestått av cirka femton personer, tio studentmedarbetare, samt stödfunktioner.

En utmaning med valet var tidpunkten för valdagen som inföll i samband med en långhelg efter nationaldagen. Med anledning av detta gjordes breda insatser för att säkra såväl bemanning som att uppmana invånarna i Uppsala kommun att förtidsrösta. Informationskampanjen för att uppmana till förtidsröstning föll väl ut och andelen förtidsröster blev det högsta någonsin i Uppsala kommun 52,0 procent (EU-valet 2019 41,5 procent och RKR-valet 2022 49,1 procent).

Viktiga delar i arbetet med den lokala folkomröstningen var framtagandet av röstsedlar, röstkort, kommunikation, samt sammanställning av preliminärt och slutligt resultat.

Valdeltagandet i hela riket sjönk i EU-valet jämfört valet 2019. Valdeltagandet sjönk även något i Uppsala kommun, från 63,2 procent (2019) till 61,7 procent, minskningen var något mindre än i riket i snitt. Valdeltaget i folkomröstningen får sägas vara relativt högt och landade på 51 procent vilket är ett högre utfall än snittet för lokala folkomröstningar enligt en rapport från 2023 från SKR, Det förstärkta folkiniciativet, som kartlagt alla lokala folkomröstningar mellan 2011 till och med 2022.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Valnämnden har inga privata utförare. Nämnden nyttjar konsulter för förstärkning av valkansliet och dessa arbetsleds av kansliet.

Framtida utmaningar

Arbetet med att säkerställa en stabil valorganisation är ett långsiktigt arbete som löper över flera verksamhetsår.

Det finns stora möjligheter att ytterligare förstärka samverkan kring att genomföra val med de aktörer inom kommunen som ansvarar för de kommunala lokalerna då dessa utgör majoriteten av vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Det finns även stora utvecklingsmöjligheter kring hur valkansliet bemannas inför ett val. Både de ekonomiska och de arbetsrättsliga delarna för ett valkansli behöver genomlysas för att bli mer kända och transparenta vid valet 2026.

Kommunrevisionen

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommuner och regioner samt att pröva ansvarstagandet. Den kommunala revisionen granskar på fullmäktiges uppdrag och revisorerna biträds av sakkunniga yrkesrevisorer. Tillsammans prövar de om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv, om styrningen är tillräcklig och om räkenskaperna är rättvisande. Revisionen lämnar förslag till fullmäktige i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder.

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 4. Kommunrevisionen, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	7,6	1,6	1,2	0,3
Nämnden totalt	7,6	1,6	1,2	0,3

Kommunrevisionens resultat 2024 var ett överskott om 1,6 miljoner kronor. Överskottet förklaras av att en granskning tillsammans med regionen inte genomfördes som planerat under året. Därutöver var kostnaderna för sammanträden samt kurser och konferenser lägre än budgeterat.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi, följer upp och rapporterar till kommunfullmäktige och samordnar verksamheten mellan kommunens nämnder. Kommunstyrelsen har även uppsiktsplikt över övriga nämnders verksamhet, inklusive de gemensamma nämndernas och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen leder planering och utveckling, följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet inkluderande det näringslivspolitiska arbetet. Som kommunens arbetsgivarnämnd ansvarar kommunstyrelsen för den kommunövergripande arbetsgivarpolitiken som utgår från likabehandling, rättssäkerhet, demokrati och medskapande. Kommunstyrelsen är också arkivmyndighet med ett övergripande ansvar för kommunens arkivfrågor. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för kommunens ekonomi, IT, arbetsgivarfrågor, kommunikation, upphandling, lokalförsörjning, mark och exploatering, landsbygdsfrågor, samt kris och beredskap. Kommunstyrelsen leder och utvecklar även gemensam service inom områdena måltid, städ, transporter och kundservice.

För att utveckla en modern och effektiv förvaltning har Uppsala kommun en centraliserad stabsorganisation som leder och stödjer nämnder och bolag.

Viktiga händelser under året

I juni genomförandes Europaparlamentsvalet och den första lokala folkomröstningen i Uppsala kommun. Mycket resurser lades på att uppmuntra förtidsröstning och 52 procent av de som röstade valde att förtidsrösta, vilket är det högsta resultatet någonsin i kommunen. Uppsala hade ett valdeltagande på 61,7 procent att jämföra med rikets 53,4 procent. 51 procent röstade i folkomröstningen.

En utmaning under året var hanteringen av arbetsplatskonflikter och varsel om strejk från fackbunden Kommunal och Vårdförbundet. Kommunen skapade en organisation för att samordna insatserna och hitta lösningar för att säkra kommunens uppdrag gentemot medborgarna. Parterna kom överens om nya avtal innan varslen om strejk trädde i kraft.

I september framkom uppgifter om allvariga händelser inom äldreomsorgen, vilket ledde till politiska beslut om bland annat förstärkt rekryteringsstöd och mer

omfattande bakgrundskontroller vid rekrytering. Under hösten har ett arbete genomförts i syfte att utveckla och stärka kvaliteten i rekryteringsprocesser och förebygga brott inom kommunala verksamheter.

De ökade kraven på beredskap och robust bemanning har återspeglats i flera delar av kommunens verksamhet. Bland annat har kommunens lager av beredskapsmat stärkts och kontinuitetsplaner för verksamhetskritiska processer har tagits fram.

Det osäkra världsläget tillsammans med hög inflation och höga räntor har påverkat kommunens ekonomi. Återhämtningen inom exploateringsverksamheten har varit långsam och intäkterna från markförsäljning lägre än under tidigare högkonjunktur. Samtidigt pågår ett stort antal stadsbyggnadsprojekt och trycket på fortsatt utveckling är högt.

Uppsala kommun prisades av Ignite Sweden för sitt framgångsrika samarbete med startup-företag och har även anslutit sig till AI Sweden.

Under året har stort fokus lagts på arbetet med kommunens klimatbudget. Kommunen har även beviljats ett bidrag från europeiska regionala utvecklingsfonden för att utveckla arbetet med cirkulärt byggande.

Flera viktiga insatser har genomförts för att främja ett hållbart och inkluderande Uppsala. Bland annat har förstudier om elektrifiering av transporter och teknikutveckling för hållbara energilösningar genomförts, och arbetet med att stärka dialog och delaktighet i samhällsplaneringen har intensifierats.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 5 Kommunstyrelsen, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	57	3	-7	2
Infrastruktur, skydd m.m	600	-92	-584	13
Fritid och kultur	3	0	0	0
Flyktingmottagande	0	9	3	8
Affärsverksamhet	0	7	-6	1
Kommunledning och gemensam verksamhet	257	-38	45	-2
Nämnden totalt	917	-112	-548	22

Kommunstyrelsens resultat 2024 var ett underskott om 112 miljoner kronor.

Underskottet inom verksamhetsområdet infrastruktur, skydd med mera berodde främst på lägre intäkter från markförsäljning, högre kostnader vid omförhandlat avtal om medfinansiering av trafikplatsen vid Mora Stenar samt avsättning för saneringskostnader av övningsfältet vid Viktoria brandstation. De högre kostnaderna balanseras till del av lägre kostnader för ledningsflyttsarbeten inom spårvägsprojektet.

Underskottet inom verksamhetsområde kommunledning och gemensam verksamhet berodde på kostnader av engångskaraktär inom fastighetsverksamheten där ändrad demografiutveckling gav anledning till avbrutna projekt som kostnadsförts och därmed påverkade resultatet.

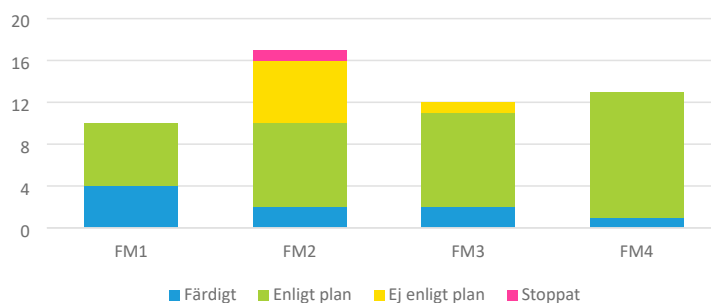
Tabell 6. Kommunstyrelsen investeringar, belopp i miljoner kronor.

	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	1 102	648	520	889
Extern finansiering	-99	-103	-66	-147

Kommunstyrelsens investeringsbudget 2024 uppgick totalt till 1 102 miljoner kronor. Investeringar genomfördes 2024 om 648 miljoner kronor där de största investeringarna avser strategiska markförvärv, utbyggnad inom exploateringsområden och fastighetsunderhåll. 2024 års externa finansiering uppgick till 103 miljoner kronor. Avvikelsen mot budget berodde på att vissa tilltänkta markförvärv inte genomfördes samt förseningen av nytt LSS-boende och en förskola.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen har blivit färdig med 9 av kommunfullmäktiges uppdrag. 35 uppdrag pågår enligt plan. Sju uppdrag är försenade och ett uppdrag är stoppat.

Figur 2. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms kommunstyrelsen ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Kommunstyrelsen arbetar för att effektivisera administrationen i syfte att säkerställa en resurseffektiv verksamhet.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- Arbetat med att ta fram en modell för en utveckling- och innovationsbudget. Arbetet har baserats på en standard som betonar vikten av ekonomiska resurser som en av flera faktorer för att skapa en framgångsrik och innovativ organisation.
- Tagit fram ett avtalsförslag mellan Region Uppsala och Uppsala kommun för att flytta över ansvaret gällande särskilda kollektivtrafiken från kommunen till regionen.
- Sett över befintliga borgensprinciper. Översynen har medfört att de tidigare borgensprinciperna kommer att upphöra att gälla och inarbetas i finanspolicyen samt i riktlinjen för borgen och finansiella riktlinjer.

- Beslutat om en riktlinje för dialog med de som bor och verkar i Uppsala kommun, och att upphäva den tidigare riktlinjen för medborgardialog från 2017.
- Infört förstärkt bakgrundskontroll vid nyanställning, i första hand för yrkesgrupper som arbetar nära brukare inom vård och omsorg. Rutinerna gällande referenstagning har förtydligats och uppdaterad information och film finns publicerad.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Kommunstyrelsen samordnar kommunens arbete med att utveckla företagsservice och näringslivsarbete för att Uppsalas näringsliv ska kunna fortsätta att utvecklas.

Under året har bland annat:

- Tillsammans med Uppsala vatten och avfall AB gjort en översyn av VA-verksamhetens kostnadsstruktur och VA-taxans utveckling. Slutsatser från översynen visar att den taxekonstruktion som Uppsala kommuns bruknings- och anläggningsavgifter grundar sig i är av branschstandard.
- Arrangerat och utvecklat en julmarknad i Uppsala City.
- Tagit fram en riktlinje för firande av elitidrottsprestationer. Första uppvaktningen och firandet genomförs 1 februari 2025.
- Beslutat om ett programdirektiv för verksamhetsmark för näringsliv.
- Handlingsplan för näringslivsprogrammet 2024–2027 har antagits.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

Kommunstyrelsen bidrar till att stärka kommunkoncernens kapacitet att driva klimatomställningen genom starkt samverkan inom kommunkoncernen och långsiktiga klimatsatsningar.

Under året har det bland annat:

- Beslutats om handlingsplan för Vattenprogrammet. Handlingsplanen pekar ut konkreta åtgärder för att nå vattenprogrammets mål om levande sjöar och vattendrag, rent grundvatten, god hushållning med vattenresurser och hållbar dagvattenhantering.
- Genomförts kunskapshöjande insatser kring läget i elnäten i flera olika forum bland annat inom Uppsala klimatprotokoll, i Länsstyrelsens miljöråd och i Region Uppsalas nätverk för samhällsbyggnadschefer och näringslivschefer.
- Utvecklat en digital modell som kan analysera och utvärdera olika energisystem i samhället. Modellen har använts i skarpt läge och visat mycket goda resultat. Modellen kommer börja användas i Uppsala kommuns samhällsbyggnadsprocess.
- Arbetats med pilotprojekt för klimatsmarta småhusmiljöer som en del av Uppsalas stads- och tätortsutveckling.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Kommunstyrelsen bedriver ett systematiskt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete i nära samverkan med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- Ansökt om utökade medel från Brottsförebyggande rådet och Uppsala kommun har beviljats 2,4 miljoner kronor för att genomföra åtgärder för barn och unga med anledning av våldsvågen och nya komplexa behov.
- Tagit fram en breddad lägesbild har tagits fram i ett led att säkerställa att kommunen arbetar systematiskt, kunskapsbaserat och utifrån forskning och aktuell lägesbild. Den breddade lägesbilden är en del i lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete
- Utvecklat ett rapporteringsverktyg från företagsbesök för att fånga upp otrygghet inom Uppsalas lokala näringsliv.
- Etablerat en tipsfunktion för allmänheten vid misstänkt välfärdsbrottslighet.
- Fortsatt arbetet med att stödja och underlätta för bo- och byggemenskaper i Uppsala. Dialog har förts med Byggemenskapen Gården för att dra lärdomar av deras erfarenheter av att genomföra en byggemenskap.
- Fattat beslut om krigsorganisering av kommunen och en riktlinje för krigsorganisering i kommunen i övrigt.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Trygghet säkerhet och brottsförebyggande arbete

Den särskilda kraftsamling mot våld som beslutades av kommunstyrelsen i slutet av 2023 har inletts och gemensamma insatser har genomförts.

Under 2024 uppdaterades kommunens Hot och våld rutiner och i och med revideringen lades rutiner och information till kring otillåten påverkan. I och med tillägget uppmärksammas medarbetare på vad som är otillåten påverkan och hur de ska agera om de blir utsatta.

En tipsfunktion för allmänheten vid misstänkt välfärdsbrottslighet har upprättats.

Utöver de ärenden som faller inom ramen för visseblåslagstiftningen, omhändertas anmälningar och tips från allmänheten för vidarebefordran i organisationen. Att omhändertata anmälningar och tips från allmänheten via dessa funktioner medför en ökad chans att upptäcka brott och oegentligheter genom att allmänheten kan rapportera misstänkta välfärdsbrott.

Under 2024 har ett arbete pågått för att utveckla kamerabevakningen i Uppsala och under 2025 kommer en pilot att genomföras där kommunen kommer att testa en ny teknik som har AI baserad kompetens. Det betyder att kamerorna kommer att detektera eller upptäcka händelser som kan vara av intresse såsom gruppsamlingar, liggande personer, rök eller eld, fordonstrafik som inte ska förekomma på specifika platser mm. När kameran upptäcker dessa händelser går ett larm automatiskt till en operatör som utifrån händelsen kan genomföra relevant åtgärd. En sådan åtgärd skulle kunna vara kontroll av platsen av en ordningsvakt. Pilotprojektet kommer att utvärderas och följas upp och användas som underlag för framtida utveckling inom området.

Under våren beslutade kommunstyrelsen om en ny riktlinje för användandet av den återbäring som vissa år genereras från kommunens försäkringsbolag. År med lågt skadeutfall får kommunen tillbaka en del av de inbetalda premierna, vilka ska riktas till skadeförebyggande arbete för att ytterligare minska skador på liv och egendom. Medel kan utbetalas såväl kommuninternt som till externa parter. Den uppdaterade riktlinjen har tydliggjort kriterierna för när medel kan betalas ut och också etablerat ett tydligare ansöknings- och beslutsförfarande. Under hösten genomfördes den första

ansökningsperioden med den nya riktlinjen som grund. Av sjutton komna ansökningar kunde fjorton godkännas och totalt 4 447 000 kr betalas ut till olika projekt och insatser, interna och externa, för minskade skador i kommunen.

Krisberedskap och civilt försvar

Det osäkra världsläget och kraven på höjd beredskap har skapat nya behov av resurser och kompetens hos kommunens medarbetare. Kommunen arbetar kontinuerligt med att stärka beredskapsförmågan och säkerställa en robust grundbemanning inom flera delar av verksamheten. Utveckling av arbetssätt, förbättrad personalplanering och lägre sjukskrivningstal bidrar till stabilitet verksamheten.

Inom den årliga beredskapsveckan, som Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) är initiativtagare till ordnade kommunen bland annat en föreläsning om Nato, utställning i Stadshuset och en temadag i stadsbiblioteket och bidrog därmed till uppmärksamheten kring veckans syfte och mål.

Social hållbarhet

Under året har flera strategiska insatser genomförts för att stärka kommunens kapacitet att skapa hållbara lösningar. Nya riktlinjer och stödmaterial för att främja dialog och delaktighet har tagits fram och ett kommunövergripande nätverk för samordning och kunskapsöverföring har etablerats. Dessutom har man gjort insatser för att motverka segregation och integrera social hållbarhet i samhällsbyggnadsprocessen, i syfte att skapa mer jämlika och inkluderande livsmiljöer. Exempelvis har Gottsundaprojektet utvecklat en Social agenda för social hållbarhet vid ny- eller ombyggnation.

Samarbetet med akademien har fördjupats i syfte att dra nytta av forskning och innovation för att hantera komplexa samhällsutmaningar. Dessutom har arbetet med strategisk omvärldsbevakning förstärkts i syfte att tidigt identifiera utmaningar, finna lösningar och proaktivt bidra till kommunens utveckling.

Klimatomställning

Arbetet med att integrera klimatramverk i mark- och exploateringsverksamheten har fortgått under året. En arbetsgrupp med fokus på klimatfrågor har bildats för att stärka arbetet och tydliggöra krav relaterade till klimatpåverkan. Dessutom har en hållbarhetsgrupp för de kommunala fastighetsbolagen, stadsbyggnadsförvaltningen och hållbarhetsavdelningen bildats under ledning av fastighetsstaben, i syfte att samnyttja resurser och kompetens. Även arbetet med klimatanpassning har vidareutvecklats för att stärka samordningen i kommunkoncernen.

Då Uppsala klimatprotokoll inledde sin sjätte avtalsperiod har ett utvecklingsarbete av interna strukturer och resursförstärkningar genomförts, med ambitionen att tydliggöra och stärka protokollet för att underlätta arbetet och öka genomslaget.

Hållbar ekonomistyrning

Under året har ett omfattande arbete gjorts kopplat till förstudier för ett nytt beslutsstöd- och ekonomisystem. Redovisningen av pensionsförpliktelser har förändrats, och arbetet med mål- och budgetprocessen har utvecklats, bland annat med anpassning av investeringar kopplat till förändringar i befolkningsprognosen. Nya krav på hållbarhetsrapportering har resulterat i att rapporteringen enligt CSRD (The

Corporate Sustainability Reporting Directive) har utvecklats, med målet att den ska ingå i årsredovisningen för 2025.

IT och digitalisering

Flera stora IT-projekt har genomförts under året, och ett 50-tal är pågående inom kommunen. Utmaningar med bristande kapacitet för IT-upphandling har lett till behov av ökad kvalitetssäkring innan IT-upphandlare tilldelas. Ett beredningsråd för IT-anskaffning har etablerats för att ge stöd och samordna innan ärendet går vidare till upphandlingsverksamheten.

Det löpande arbetet med digitala stöd har fortsatt under året, samtidigt som fokus på AI har varit stort. Uppsala kommun tecknade partnerskap med AI Sweden, vilket ger tillgång till verktyg, innovation och ett nätverk för kunskapsutbyte och lärande. Verksamhetens efterfrågan på AI ökar och ett flertal piloter har startats under året. Workshops med flera ledningsgrupper har genomförts för att informera och inspirera, och en vägledning för AI har tagits fram.

Fastighet, mark och exploatering

Inom fastighetsområdet flera administrativa effektiviseringar utförts och en centraliserad driftgrupp med funktioner som stödjer hela kommunkoncernen har utvecklats. En kommungemensam hållbarhetsgrupp har etablerats i syfte att finna ett gemensamt arbetssätt för hållbara fastigheter.

Trots det osäkra världsläget har intresset för utveckling av fastigheter i Uppsalaområdet varit fortsatt stort. För att underlätta genomförandet av projekt har möjligheten till senarelagd köpeskilling införts. Planläggning eller plangenomförande pågår i samtliga prioriterade tätorter och det finns en ständig planberedskap på minst 400 byggrätter. Dessutom fortsätter arbetet med att tillhandahålla mark för näringslivet. Ett programdirektiv för Markstrategi Näringsliv har antagits som grund för kommande etableringar.

Måltidsservice

Arbetet med livsmedelsberedskap och kontinuitetshantering har fortsatt. Verksamheten är väl förberedd att hantera kriser och störningar, bland annat genom Projektet Robust grundbemanning. Projekt om minskad effektanvändning och matsvinn i köken genomförts med positiva resultat, samt ett pilotprojekt med kommunens grossist om livsmedelstransporter under kvällar och helger.

På seniorsidan har det fördjupade samarbetet med vård- och omsorgsförvaltningen lett till bättre måltider och ökad nöjdhet. Fler skolor har öppnat upp för seniorluncher, och flera restauranger samarbetar med Träffpunkter 65+ och ideella organisationer för att skapa mötesplatser för äldre.

Upphandling

Utvecklingen av arbetet med avtalsuppföljning har under året resulterat i cirka 7,2 miljoner kronor tillbaka till kommunens verksamheter. Dessutom genomförs utökade kontroller av samtliga anbudsgivare i upphandlingar, vilket tidigare enbart gjorts i riskområden.

Attraktiv arbetsgivare

Ett arbete med att utveckla, förtydliga och förstärka rekryterings- och anställningsprocessen genomförts för att säkerställa kvalitet, likabehandling och rättssäkerhet i kommunens rekryteringar.

Genom effektivisering och digitalisering av stöd, arbetssätt, processer och utbildningar så administrationen minskat, vilket tillåter fler riktade insatser till chefer och verksamheter. Därtill har organiseringen och samordningen av rehabiliteringsstödet till chefer justerats och den interna funktionen för administrativt stöd till HR stabens enhetschefer utvecklats under året. Samtidigt finns ett ökat behov av stöd till verksamheterna. En översyn av HR-stabens organisering pågår i syfte att effektivisera och optimera resurser och arbetssätt. Detta arbete fortsätter under 2025.

Ett hårdare samhällsklimat och flera incidenter har resulterat i svåra situationer och ett ökat antal personalärenden och utredningar gällande bland annat kriminalitet och otillåten påverkan. Dessutom har begäran om utlämnande av allmänna handlingar ökat kraftigt, vilket ökat trycket på medarbetarna med försämrad arbetsmiljö som följd. Samtidigt är utvecklingen positiv inom kommunens service-verksamhet, med en nedåtgående trend i antalet sjukskrivningar.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Kommunstyrelsen upphandlar tjänster inom städ och skogsförvaltning.

Städservice

Städservice utför cirka 85–90 procent av lokalvården i kommunens lokaler och cirka 10–15 procent köps in från externa leverantörer. Dessutom finns även i liten utsträckning verksamheter som har egenanställd städpersonal.

Kommunstyrelsen genomför kvalitetskontroller löpande både av städ både i egen och i extern regi. Resultatet av kvalitetskontrollerna sammanställs och där det finns upprepade avvikelser i kvaliteten sker uppföljning genom möten mellan leverantör och köpare.

Under 2024 genomfördes internt på Städservice 544 kvalitetskontroller. Resultatet av kontrollerna visar på 30 fall av mindre brister i kvaliteten på städningen. Målet på 95procent godkända kontroller nåddes nästan då resultatet landade på 94,5procent.

Samtidigt genomfördes 8 kvalitetskontroller på de externa städbolagen där 4 var godkända och 4 var ej godkända. Avstämningsmöten med dessa fyra externa städleverantörer hålls minst två gånger per år.

Verksamheten effektiviseras kontinuerligt vilket har resulterat i att 2024 års städpriser bara ökades med 4 procent trots inflation, höjda löner, pensioner och friskvårdsbidrag med mera. Dialog med berörda verksamheter (förskola, skola och gymnasium) för att öka städfrekvensen enligt miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer har genomförts, till exempel med daglig damning och två storstädningar om året.

Utbildning för lokalvårdarna för att öka städkvaliteten ytterligare har genomförts löpande under året med en extra insats under sommaren då 151 lokalvårdare genomgick golvvårdsutbildning (detta har genomförts även för praktikanter). Digital grundstäds- och golvvårdsutbildning finns som komplement och utbildningar genomförs regelbundet under året.

Under 2024 har en implementering pågått där stödverksamheten digitaliserats. Till exempel har alla lokalvårdare utrustats med Ipads där de städar efter digitala städrutiner och digitala städinstruktioner.

Skogsförvaltning

Kommunstyrelsen ansvarar för den skog kommunen äger. Kommunen brukar sin skog med naturnära, hyggessfria metoder. Skogsförvaltningen har kostnader på cirka 11,5 miljoner kronor varav knappt 11 miljoner finansieras av kommunbidrag och resterande av intäkter från skogsskötseln. Driften och skötseln av skogen utförs till största delen i egen regi genom gatu- och samhällsmiljönämnden. Privata utförare tas in för större avverkningar och gallringar, vilket omfattar cirka 10–20 procent av verksamhetens totala kostnad. För större avverkningar finns upphandlade ramavtal med privata utförare. Vid manuella gallringar i naturreservat görs direktupphandlingar av privata utförare. Ersättningen erläggs per redovisad timme utifrån olika kategorier för arbetsledning, skogsarbetare och skogsmaskiner.

Större skogsvårdsåtgärder planeras och följs upp av kommunen oavsett om utföraren är intern eller extern. Ett så kallat traktordirektiv skrivs för det aktuella området med tillhörande kartor och instruktioner. När uppdraget är slutfört så görs ett platsbesök. Vid användning av externa utförare så skickas därefter en avräkning till kommunen med företagets kostnader och de intäkter som avverkningen genererat.

Framtida utmaningar

Det osäkra världsläget kommer ha fortsatt inverkan på kommunens ekonomi. Utmaningar kopplade till de ekonomiska förutsättningarna och konjunkturen är fortsatt aktuella under kommande år, inte minst eftersom kommunen bedriver ett flertal stora stadsutvecklingsprojekt i genomförandefas.

Återhämtningen inom bostadsbyggandet går långsamt och framtida exploateringar förväntas bli mer kostsamma. En viktig fråga kommer vara att identifiera åtgärder som kan stimulera byggandet och samtidigt säkerställa ekonomisk hållbarhet. Markpolitiken ställs inför ökade krav på att balansera lagstiftning, demografiska förändringar, de globala hållbarhetsmålen och kommunens egna mål inom klimatpåverkan, klimatanpassning och biologisk mångfald. Arbetet behöver också omfatta social och ekonomisk hållbarhet för att säkerställa att samhällsutvecklingen är inkluderande och robust inför framtida utmaningar.

Att skapa en robust bemanning är en utmaning, särskilt i personalintensiva verksamheter som i dagsläget har många medarbetare med visstidsanställningar. Dessutom tillkommer utmaningen att hantera höga kostnader för personal i kombination med ökade pensionsavgångar inom nyckelkompetenser.

Omvärldsläget ställer krav på ett aktivt arbete med beredskap för kris och/eller krig. Tillväxten av uppdrag och resurser inom beredskapsområdet kommer vara fortsatt stark, men konkurrensen om kompetens kommer samtidigt att öka.

Fokus kommer skifta från att attrahera och rekrytera till att behålla, utveckla och ställa om kompetens, i synnerhet mot bakgrund av den demografiska utvecklingen. För att hantera utmaningen med kompetensförsörjning behöver kommunen främja en kultur av kontinuerligt lärande och stärka möjligheterna till kompetensutveckling. Insatser inom ledarskapsutveckling är också viktiga för att säkerställa ett hållbart och attraktivt uppdrag för chefer på samtliga ledningsnivåer.

Flera parallella upphandlingar och implementeringar av löne-, schema- och bemanningssystem kommer påverka stab HR under kommande år. Därtill förväntas löneöversynen 2025 bli utmanande, med risk för konflikter, en förskjuten process och stora förändringar i avtalen.

Utvecklingen inom digitalisering och ny teknik sker snabbt. Det finns en otydlighet vilken digital kompetens som krävs i förhållande till roll och uppdrag. Särskilt behövs en strategi för hur verksamheten kan utvecklas och förändras utifrån de nya möjligheter som AI medför.

Flera centrala IT-system når i närtid slutet av sina avtalsperioder, vilket innebär att upphandling eller nya lösningar kan bli aktuellt. Inom IT-staben finns ett behov av att effektivisera förvaltning och drift så långt möjligt för att frigöra resurser till utveckling och innovation.

Det finns även ett behov av att digitalisera allmänna handlingar och minska arbetsbelastningen av att lämna ut dessa. Att hantera ett ökande inflöde av antal arbetsrättsliga ärenden förväntas bli en utmaning även under kommande år.

Att hantera desinformation för att säkerställa korrekt och pålitlig information till allmänheten är en utmaning, samt att främja arbetet med inkludering och delaktighet i Uppsalas utveckling och utbyggnad.

Kommunen behöver en mer robust valorganisation och en modell för hur kommande valkanslier ska bemannas och finansieras. Det demokratistärkande arbetet för att främja transparens, medborgarengagemang kommer vara av stor vikt inför valet 2026. Det finns även en utmaning i att nå ut till grupper och områden med lägre valdeltagande.

Fyrspårsavtalet med staten innebär omfattande och samtidiga investeringsprojekt, däribland utbyggnad av spårvägen, utveckling av Uppsala C, och byggandet av en ny stadsdel i sydöstra Uppsala med tillhörande station och anslutande infrastruktur. Den stora omfattningen och komplexiteten i fyrspårsavtalet och byggandet av spårvägen ställer krav på att kommunen utvecklar ny kompetens och anpassar sina arbetssätt, både internt och i samarbete med externa intressenter. Det ställer också krav på noggrann uppföljning och regelbunden rapportering till politiken. Det är centralt att både förvaltning och politisk ledning får rätt förutsättningar att fatta väl underbyggda beslut under hela genomförandet av fyrspårsavtalet.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden är kommunens arbetslöshetsnämnd och ansvarar för arbetsmarknadsinsatser. I sitt ansvar som utbildningsnämnd ansvarar arbetsmarknadsnämnden för kommunal vuxenutbildning och fullgör kommunens ansvar inom etableringen i genomförandet av samhällsorientering för nyanlända. Ansvaret som socialnämnd omfattar ansvar för ekonomiskt bistånd, ansvar för kommunens mottagande av nyanlända och övriga etableringsinsatser. Nämnden ansvarar därutöver för konsumentrådgivning samt budget- och skuldrådgivning och nämnden företräder kommunen i Samordningsförbundet Uppsala län.

Viktiga händelser under året

Resultat Plan för 1000 fler Uppsalabor i egen försörjning

Arbetsmarknadsnämnden har antagit ett nämndmål att andelen biståndsmottagare ska minska och inte överstiga en procent vid mandatperiodens slut. För att nå målet har nämnden under 2023 antagit Plan för 1000 fler Uppsalabor i egen försörjning. 18 av nämndens åtgärder i planen är färdiga och två är pågående.

Personer i behov av ekonomiskt bistånd har under året minskat både som genomsnittlig andel av befolkning i Uppsala och i absoluta tal. Under 2024 var den genomsnittliga andelen vuxna biståndsmottagare 1,25 procent av befolkningen, jämfört med 1,34 procent under 2023. Uppsala har en lägre andel vuxna biståndsmottagare än fem av åtta jämförelsekommuner vilket är en förbättring jämfört med föregående år.

AI och digitalisering

Förvaltningen har under 2024 fortsatt sin AI-resa med bland annat ett Vinnovafinansierat projekt med syfte att utveckla ett AI-baserat rutinstöd för medarbetarna. I slutet av året godkändes att förvaltningen startar ett läroprojekt med en AI-baserad assistent. Syftet med båda satsningarna är att utforska möjligheter till effektivisering och ökad kvalitet för olika yrkesroller och arbetsuppgifter inom förvaltningen.

Uppsökande insatser och utbildningstillfällen

Nämnden har förstärkt sitt uppsökande arbete genom flera olika projekt, bland annat hälsofrämjande insatser för att nå utrikesfödda kvinnor i projektet Kvinna hälsa arbete och genom besök på familjecentralernas öppna förskolor.

Konsument Uppsala har förstärkt satsningen att nå ungdomar genom att erbjuda en halvdagsutbildning i konsumenträtt till alla som fick feriearbete genom kommunen.

Massflyktsdirektivet

Nämnden har från och med november 2024 tagit över ansvaret för bosättning av personer enligt massflyktsdirektivet. En konsekvens är ett högre inflöde av ärenden vilket har hanterats genom en omfördelning av personalresurser.

Verksamhetsutveckling

Komvux har arbetat fram ett primärt samverkansavtal där bland annat ett gemensamt utbud av sammanhållna yrkesutbildningar ingår. Avtalet har också resulterat i att en ny utbildningsanordnare för distanskurser i regionen har upphandlats.

Uppsalas Komvux har uppmärksammats av både Nationellt centrum för svenska som andraspråk och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som goda exempel på skolutveckling.

Inom arbetsmarknadsavdelningen har ett nytt lönestöd införts för ideella föreningar och kommunala bolag som anställer ungdomar för feriejobb. Avdelningen har också fortsatt att utveckla det språkstärkande arbetet genom en ny rutin och handlingsplan för språkinkluderande arbetssätt samt genom att ge fortsatt stöd till språkpedagoger.

Brottsförebyggande arbete

Nämnden har under året fortsatt att prioritera förebyggande arbete mot bland annat misstänkta bidragsbrott, hot och våld och otillåten påverkan. Det har skett i form av kompetenshöjande insatser för medarbetare, samverkan med polisen och uppdaterade rutiner. Under 2024 infördes även möjligheten att anmäla otillåten påverkan i KIA (Kommunens Informationssystem om Arbetsmiljö).

Arbetet med att förebygga bedrägerier har fortsatt inom Konsumentrådgivningens verksamheter.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 7. Arbetsmarknadsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	8	0	0	0
Fritid och kultur	2	0	0	0
Kommunal vuxenutbildning	191	19	21	22
Ekonomiskt bistånd	446	36	36	23
Flyktningmottagande	0	11	6	-3
Arbetsmarknadsåtgärder	230	2	4	4
Nämnden totalt	880	68	67	45

Arbetsmarknadsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 68 miljoner kronor. Överskottet berodde främst på högre statsbidrag än budgeterat och på lägre försörjningsstödskostnader jämfört med budget.

Vuxenutbildningen hade ett överskott om 19 miljoner kronor. Överskottet berodde på högre statsbidrag än budgeterat samt lägre kostnader till externa utförare på grund av färre antal elever.

Verksamheterna ekonomiskt bistånd/flyktning hade totalt ett överskott om 47 miljoner kronor. Överskottet berodde främst på högre schablonintäkter från migrationsverket men även på lägre försörjningsstödskostnader jämfört med budget. Satsningen på arbetsmarknadsanställningar hade en positiv påverkan på kostnaden för utbetalat ekonomiskt bistånd.

Arbetsmarknadsåtgärder hade ett överskott om 2 miljoner kronor. Överskottet berodde på högre intäkter från Arbetsförmedlingen jämfört med budgeterat.

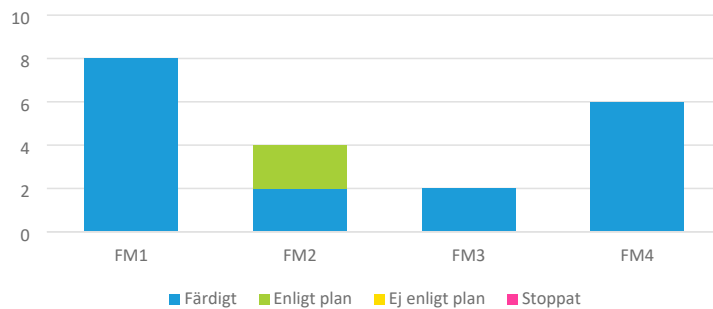
Tabell 8. Arbetsmarknadsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	3	1	0	2

Arbetsmarknadsnämndens investeringsbudget uppgick 2024 till 3 miljoner kronor, varav investeringar har genomförts om 1 miljon kronor. Investeringarna avser främst inventarier till verksamheten i Boländerna.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Arbetsmarknadsnämnden har blivit färdig med 18 uppdrag. Två uppdrag pågår enligt plan.

Figur 3. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Följande är några av nämndens goda resultat i arbetet med att bidra till uppfyllande av fokusmålen 2024:

- nämnden ligger fortsatt i framkant vad gäller automatisering och digitalisering
- vuxenutbildningen och arbetsmarknadsavdelningen har utvecklat framgångsrika arbetssätt genom sitt systematiska samarbete inom bland annat språkinkluderande och språkutvecklande arbetssätt inom de praktiska verksamheterna
- det uppsökande arbetet pågår inom projekt och ordinarie verksamhet samt i samarbete med familjecentral och öppen förskola
- färre Uppsalabor uppbär ekonomiskt bistånd.

Viktiga avvikelser under 2024:

Förvaltningen har i det lokala arbetsmarknadsrådet aktualiserat frågan om ett omtag kring en överenskommelse om strukturerad samverkan. Arbetsförmedlingen har ställt sig positiva och har aviserat att de genom sin nystartade kommunsektion tar ett samordningsansvar för arbetet med överenskommelsen. Behovet av en överenskommelse finns även vid utbildningsförvaltningen som ansvarar för det kommunala aktivitetsansvaret. Vid årets sista möte beslutade arbetsmarknadsrådet att bereda en plats för utbildningsförvaltningen i rådet och lyfta in det kommunala aktivitetsansvaret som en del överenskommelsen

Utveckling av grunduppdraget över tid

Socialtjänst – ekonomiskt bistånd

Den nedåtgående trenden med färre biståndsmottagare har hållit i sig även under 2024. Under året har andelen vuxna biståndsmottagare varit 1,25 procent som ett genomsnitt under året, jämfört med 2023 års 1,34 procent eller rikets genomsnitt på 1,5 procent. Uppsala har även en lägre andel vuxna biståndsmottagare än fem av åtta jämförelsekommuner. Under året har andelen långtidsarbetslösa biståndsmottagare

sjunkit mer än den totala andelen vilket är ett mycket positivt resultat. Arbetet är ett resultat av bland annat ett utvecklat klientnära arbete.

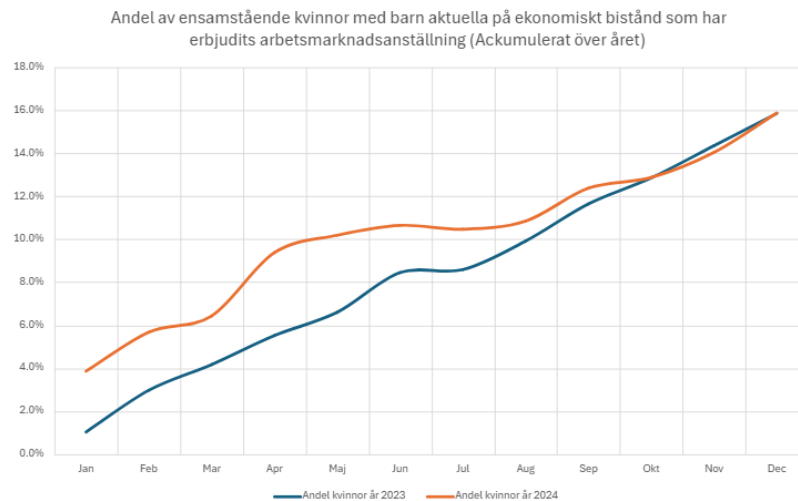
Särskilda satsningar att informera om och erbjuda ungdomar feriejobb även under andra lov än sommarlovet och ungdomssamtal i motiverande och förebyggande syfte har genomförts under året. Satsningarna är nu implementerade som del av det ordinarie arbetet.

Arbetsmarknad

Nämnden strävar efter ett jämställt arbetsmarkandsinträde och under 2024 har fler kvinnor än män påbörjat en arbetsmarknadsanställning. Samtidigt krävs ett fortsatt fokus på jämställdhetsarbetet då fler män än kvinnor lämnar ekonomiskt bistånd för arbete eller studier.

Antalet personer inom arbetsmarknadsverksamheten som avslutades till arbete eller studier under 2024 var färre än under 2023 men andelen positiva avslut var högre. Detta beror på att underlaget i antal personer med kod arbetslös som anvisas från ekonomiskt bistånd har minskat. Andelen som avslutades till arbete eller studier steg från 23 procent under 2023 till 28,8 procent under 2024.

Under året har arbetsmarknadsavdelningen haft ett aktivt uppsökande arbete och ökat antalet arbetsmarknadsanställningar. Konsument Uppsala fortsätter att notera ett stort behov av såväl budget- och skuldrådgivning som konsumentvägledning.

Figur 4. Andel ensamstående kvinnor med barn som erbjudits en arbetsmarknadsanställning under året.

Vuxenutbildning

Mycket fokus har under året varit på att förbereda inför Planerings- och dimensioneringsuppdraget och i och med detta har samverkan med utbildningsnämnden skett. Förändringen kommer att leda till en bättre matchning och dimensionering av utbildningsplatser som motsvarar arbetsmarknadens behov och efterfrågan. Det finns fortsatt en utmaning i att fylla platserna på yrkesutbildningar.

Ett strukturerat samarbete med arbetsmarknadsavdelningen har utvecklat det språkutvecklande arbetssättet inom de praktiska verksamheterna. Exempel på aktiviteter är arbetsplatsinformation (API) på lätt svenska, samtalsgrupper och nyttjande av en språkstödande mobilapp.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Arbetsmarknadsavdelningen hade under året upphandlade avtal för arbetsträning som avslutades i juni 2024. Det har även funnits ett avtal om validerad praktik via direktupphandling och en feriejobbsinsats inom ramavtal. Inför 2025 har arbetsmarknadsavdelningen endast feriejobbsinsatsen Rookie Startups som extern leverantör.

Kvalitetsarbetet har främst skett genom löpande avstämningsmöten mellan förvaltningen och leverantör. Uppföljning har även skett genom synpunkts- samt avvikelserapportering från medarbetare och arbetssökande och ungdomar som har tagit del av insatserna. Förvaltningen tar också varje år del av Rookie Startups uppföljning som de genomför med ungdomarna.

Systematisk uppföljning av upphandlade insatser sker utifrån Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. Det inkluderar bland annat stickprovsuppföljningar av leverantörens dokumentation och utökad kontroll av leverantörsfakturor. Eventuella brister eller kontraktsbrott lyfts till leverantören.

Enligt modellen Ett Uppsala sker samverkan regelbundet med samtliga vuxenutbildningsanordnare i kommunen, såväl upphandlade anordnare som egenregins verksamheter. En majoritet av vuxenutbildningens elever läser på skolor som drivs av externa utbildningsanordnare. Inför avslut av Hermods avtal gjordes en ny upphandling och arbetsmarknadsnämnden beslutade i samband med detta att inte fortsatt upphandla sfi (svenska för invandrare). En ny upphandling av allmänna ämnen på grundläggande och gymnasial nivå genomfördes i samarbete med andra kommuner i regionen.

Uppföljning av avtal genomförs årligen genom uppföljningsmöten, kvalitetsrapportering enligt särskild mall, synpunktshantering och tillsynsbesök. Inför uppföljningsmötena begärs dokumentation in vilket kan leda till särskild rapportering till förvaltningen. Oanmälda besök genomförs kontinuerligt. Uppföljning visar bland annat på utmaningen att fylla vissa yrkesutbildningar, elevers bristande kunskaper i matematik och svenska, samt ökat behov av stöd för att elever ska klara sina studier.

Framtida utmaningar

AI och digitalisering

Den ökade digitaliseringen riskerar att leda till ökad risk för välfärdsbrottslighet, IT-attacker och felaktig informationshantering. Det är därför viktigt att det förebyggande arbetet och utbildning inom området fortsätter. Utvecklingen inom framförallt AI rör sig snabbt framåt och det är därför viktigt att medarbetare ges rätt förutsättningar att kunna nyttja de nya möjligheterna för ökad resurseffektivitet, på ett korrekt och säkert sätt.

Inom vuxenutbildningen ställer den digitala utvecklingen, exempelvis digitala nationella prov och AI, fortsatt höga krav på kompetensutveckling och beredskap i verksamheten.

Ny lagstiftning

I juli 2025 träder den nya socialtjänstlagen och Gymnasiereformen 2025 i kraft. Inom cybersäkerheten kommer högre krav att ställs på nämndens förmåga att hantera riskanalyser och olika säkerhetsåtgärder utifrån införandet av ett nytt EU-direktiv (NIS2-direktivet). Nämnden kommer att behöva anpassa sina arbetssätt utifrån dessa reformer. Ytterligare ett nationellt initiativ som kan komma att påverka nämndens arbete är utredningen om aktivitetskrav inom försörjningsstödet.

Samverkan med Arbetsförmedlingen

Under året har det fortsatt varit svårt att få till en fungerande strukturerad samverkan med Arbetsförmedlingen. En icke fungerande samverkan riskerar att leda till att klienters inträde på arbetsmarknaden fördröjs samt att fler individer fastnar i utanförskap. Det är därför viktigt att så snart som möjligt få till en ny överenskommelse.

Utmaningar för särskilda målgrupper

En fortsatt utmaning är den ojämställdhet som existerar på arbetsmarknaden och som visar sig i att fler utrikesfödda män än utrikesfödda kvinnor lämnar arbetslöshet och når egen försörjning. Nämnden behöver därför fortsätta arbetet för ett jämställt arbetsmarknadsinträde med fokus på utrikesfödda kvinnor.

Nämnden behöver utveckla det motiverande arbetet för att få personer i långtidsarbetslöshet att utbilda sig mot bristyrken för att på sikt klara sin egen försörjning.

Svårigheter att fylla platser på yrkesutbildningarna

En utmaning för nämnden är fortsatt att fylla utbildningsplatserna inom nämndens yrkesutbildningar. Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden arbetar uppsökande och motiverande tillsammans för att få fler invånare till studier och fylla platserna.

Växande behov av budget- och skuldrådgivningen

Trots att hushållens ekonomiska situation har förbättrats riskerar köerna till budget- och skuldrådgivningen att öka under 2025 till följd av ökad arbetslöshet, ändrade regler kring ränteavdrag och ökat antal konkurser.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för planering, byggande, drift och underhåll av gator, torg, parker, parkering, hamn, gång- och cykelvägar samt kommunala trafikanläggningar. Nämnden ansvarar även för kommunens naturreservat, övriga friluftsområden, friluftsbad och anlagda vattenområden. Inom nämndens område finns även ansvaret för färdtjänst, riksärdtjänst och trafikfrågor.

Viktiga händelser under året

Tidigt under året var det ett stort behov av vinterväghållningsinsatser vilket fick en stor påverkan på nämndens ekonomi. Nämnden tog därför beslut om att göra besparingsåtgärder om 7 miljoner kronor för att kunna nå en budget i balans för helåret.

Förberedelsearbetena för spårväg har fortsatt under året och de första entreprenaderna med ledningsflyttar och att flytta träd har påbörjats. Under 2024 flyttades 26 träd i projektet. Arbetet med att skapa livsmiljöer för cinnoberbaggen har intensifierats. Arbeten för detta pågår i naturreservaten vid Gula stigen, Hammarskog och Hågadalen-Nåsten. Arbetena kommer att pågå i många år och är en förutsättning för att kunna genomföra spårvägsutbyggnaden och kommande exploateringar i Uppsala.

Antalet resor med samhällsbetalda persontransporter ökade med 7,6 procentenheter jämfört med 2023 och totalt gjordes 525 000 resor 2024. Fler färdtjänstresor har ställt krav på ökad effektivitet i handläggning och planering.

Nämnden har under året byggt färdigt Tullgarnsbron och Gränbyparken.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 9. Gatu- och samhällsmiljönämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor-

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	642	4	-33	3
Färdtjänst/Riksärdtjänst	77	-4	-14	-2
Affärsverksamhet	2	-1	-1	-1
Nämnden totalt	723	-1	-48	0

Gatu- och samhällsmiljönämndens resultat 2024 var ett underskott om 1 miljon kronor. Underskottet berodde bland annat på att avskrivningskostnaderna tillsammans med de finansiella kostnaderna var 14 miljoner kronor högre än budgeterat.

Avvikelser finns inom område gata och trafik, där vinterväghållningskostnaderna var 7 miljoner kronor högre än budgeterat och även transportkostnaderna för färdtjänst var 5 miljoner kronor högre än budgeterat. De ökade kostnaderna balanseras bland annat av lägre konsult- och utredningskostnader samt en återbetalning om 6 miljoner kronor avseende dagvattenavgift från Uppsala vatten och avfall AB.

Under 2024 tog nämnden fram åtgärdsplaner för att balansera de ökade kostnaderna för vinterväghållningen, transportkostnader för färdtjänst samt ökade avskrivningskostnaderna. Nämnden genomförde bland annat besparingar om 7 miljoner kronor. Åtgärder som genomfördes var vakanshållning samt lägre tillsättning av visstidsanställningar. Nämnden sänkte även ambitionsnivån gällande kantslätter och ogräsbekämpning i gaturummet, minskade inköpen av konsulter och utredningar främst inom trafikområdet, minskade inköp av underhåll inom park och naturområdet, samt minskade utredningarna inom investeringsprojekten. Besparingsåtgärderna tillsammans med den återbetalning nämnden erhållit avseende dagvattenavgiften från Uppsala vatten och avfall AB bidrog till att nämnden klarade av att närma sig ett nollresultat.

Tabell 10. Gat- och samhällsmiljönämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget	Helårsprognos		
	2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	202408
Investeringar	431	356	417	397
Extern finansiering	0	0	-14	0

Gat- och samhällsmiljönämndens investeringsbudget 2024 uppgick till 431 miljoner kronor. Investeringar 2024 genomfördes om 356 miljoner kronor. I kostnaderna ingår den tid som förvaltningens medarbetare lägger för projektledning.

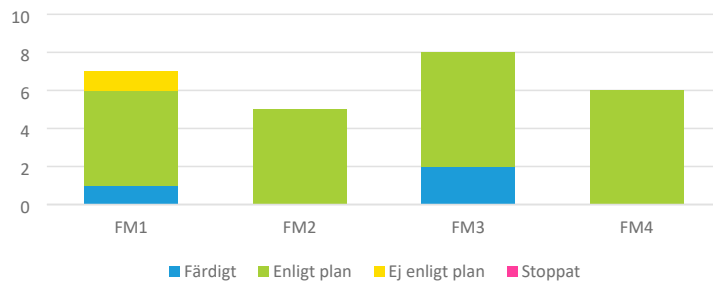
Störst avvikelse i omfattning var en tidigareläggning av medel för projektet Uppsala planskilda korsningar. Upphandling av entreprenören genomfördes och arbetena påbörjades 2024.

Den mest förekommande avvikelsen 2024 var senareläggningar av projekt. Den vanligaste orsaken var samordning med intilliggande projekt, där en del investeringsprojekt har kopplingar till exploateringsprojekt som inte haft samma framdrift. Därutöver tog planläggning- och tillståndprocessen mer tid än planerat för en del projekt. Dialogerna med extern samrådspart eller medborgarna tog i vissa fall mer tid än planerat. Generellt fortsätter nämnden att arbeta med kvalitetssäkring av projektens förutsättningar och kostnadsbild samt tydliggörande av investeringsprocessen.

Några av de större investeringsprojekten var färdigställandet av Tullgarnsbron som invigdes och öppnades för allmän trafik i april 2024, renoveringen av Gränbyparken slutfördes i december 2024, byggstart sommaren 2024 av planskilda korsningar vid S:t Olofsgatan och S:t Persgatan för förbättrad framkomlighet och säkerhet samt projekteringen för etapp 1 i utvecklingen av Slottsparken som inleddes hösten 2024.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Gat- och samhällsmiljönämnden har blivit färdig med tre uppdrag. 22 uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat.

Figur 5. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nedan ges exempel på leveranser som bidragit till måluppfyllelse under året.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

- Implementerat digitalt system för att hantera grävstillstånd, markupplåtelser och trafikanordningsplaner.
- 525 000 samhällsbetalda resor har hanterats under året vilket är en ökning med 7,6 procentenheter jämfört med 2023.
- Potthål, sprickor och andra vägsador har lagats på närmare 2300 platser i kommunen under året och omkring 15 000 felanmälningar och 1 900 synpunkter har hanterats. Cirka 1 800 gatubelysningsarmaturer har bytts ut till LED armaturer. Det innebär att omkring 70 procent av kommunens 40 000 gatubelysningslampor nu har bytts ut till energieffektivare LED armaturer.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

- Nämnden var med och arrangerade julmarknad tillsammans med Uppsala city och Destination Uppsala. Omkring 20 000 personer besökte marknaden och den fick goda omdömen av besökare och torghandlare.
- Sommargatorna och sommartorgen på Vaksalatorg, Fyristorg och Östra Ågatan har ökat attraktiviteten och bidragit till försäljningsmöjligheter och ökat tryggheten på platserna.
- Nämnden är en stor beställare i Uppsala. Under 2024 handlade nämnden varor och tjänster för omkring 577 miljoner kronor.
- Nöjd kund index för nämndens markupplåtelser har från 2020 gradvis ökat till det senaste resultatet för 2023 som är 76.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

- Styrning i form av Riktlinjer för träd och Plan för Uppsalas träd har tagits fram och beslutats. Styrningen kommer bidra till att Uppsala på sikt får en ökad krontäckning vilket ger många positiva effekter och ökar förmågan att möta ett förändrat klimat.
- Nämnden har i upphandling kravställt på elektrifierade anläggningsmaskiner i ett anläggningsprojekt (andel 30 procent).

- Tullgarnsbron har öppnats och det har genomförts trafikregleringar vid Islandsbron. Biltrafiken styrs numera till Tullgarnsbron och Islandsbron har fått bättre framkomlighet för gång, cykel och kollektivtrafik.
- Gränbyparken har byggts färdigt. I parken har det planterats omkring 250 träd vilka har många positiva effekter. Parken bidrar till ökad trygghet i området.
- Omkring tre hektar yta med kortgräs har ställts om till ängs- och slåtterytor för att öka den biologiska mångfalden.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

- Tio nya toalettbyggnader har anlagts och tagits i drift under 2024.
- Omkring 380 ungdomar och 35 stadsvårdar har arbetat inom nämndens verksamhet 2024.
- Nämnden har tagit fram förslag på riktlinjer för hämta- och lämnafunktioner vid förskolor, skolor och platser för idrotts-, kultur- och fritidsverksamhet. Planen är att riktlinjerna ska beslutas av kommunstyrelsen 2025.
- Musikparken i Gottsunda och Gränbyparken har invigts. Båda parkerna syftar till att bidra i både klimatsomställningsarbetet och det trygghetsskapande arbetet. En park i Lindbacken har också färdigställts.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Utvecklingen av nämndens grunduppdrag bedöms gå i linje med styrningen i Mål och budget. Nämnden prioriterar investeringsprojekt som bidrar till fullmäktiges fokusmål. Trygghetsskapande arbete och projekt som bedöms bidra till att minska utsläpp prioriteras. Nämnden arbetar löpande med att utveckla nya arbetssätt för att minska utsläppen från projekt- och driftverksamheten. Projektverksamheten blir allt bättre på att bedöma projektens klimatpåverkan och göra vägval för att minimera projektens negativa klimatpåverkan. Ett viktigt verktyg för att kunna göra detta är klimatkalkylen.

Nämnden arbetar tillsammans med kommunstyrelsens upphandlingsenhet för att styra på ökad hållbarhet i kravställningarna gentemot leverantörerna. Ett exempel på detta är att nämnden för första gången kravställt på elektrifierade anläggningsmaskiner i ett anläggningsprojekt i Rosendal. Där det är möjligt delas upphandlingar upp så att det gynnar det lokala näringslivet.

Nämnden arbetar löpande i grunduppdraget för att skapa en attraktiv utemiljö i kommunen. I senaste medborgarundersökningen (2023) uppgick resultatet för medborgarnas "nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer" till 76,0 procent. Resultatet är bland de högsta 25 procenten i Sverige, resultatet för riket är 69,6.

Kvalitetsnivåerna för drift och underhåll har ökat successivt under ett antal år vilket lett till höga förväntningar på verksamheten hos många medborgare. Under 2023 var det svårt att uppfylla förväntningarna eftersom nämnden var i behov av att göra många besparingsåtgärder inom drift- och underhållsverksamheten. 2024 har nämnden kunnat svara upp mot förväntningarna på ett bättre sätt trots de genomförda besparingsåtgärderna om 7 miljoner. Till exempel har sopsaltningen av gång och cykelvägar genomförts under hela året.

När antalet Uppsalabor blir fler ökar nyttjandegraden av allmän plats vilket i kombination med ett förändrat klimat leder till ett ökat slitage.

Regeringen tog bort LONA-bidraget (lokala naturvårdssatsningen) inför åren 2023–2024 för alla LONA projekt som inte berör våtmarker. Nämnden har därför skiftat fokus i grunduppdraget till att söka medel för LOVA projekt (lokala vattenvårdsprojekt).

Kunskapen om trädens betydelse för en välmående stad som kan att erbjuda medborgare skugga varma sommardagar har ökat de senaste åren. Detta har lett till ett allt större fokus på att plantera och bevara träd i samhällsbyggandet. Det ger avtryck i nämndens investeringsprojekt samt drift- och underhållsverksamheten.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Nämnden genomför löpande avstämningar med externa leverantörer för att följa upp pågående arbeten. Uppföljningar görs inom ramen för respektive investeringsprojekt och för driftupphandlingar så som vinterväghållning och samhällsbetalda persontransporter. Eftersom nämnden ofta arbetsleder externa leverantörer har nämnden god insyn i hur leverantören lever upp till vad som avtalats.

Kommunstyrelsens upphandlingsverksamhet stödjer nämnden vid uppföljning av ekologiska hållbarhetskrav i ramavtal. Det finns en systematik i arbetet och inför varje verksamhetsår tas det fram en uppföljningsplan för efterföljande år som genomförs och följs upp.

Under 2024 har nämnden utökat kontrollen av drivmedel för upphandlade anläggnings- och grävmaskiner. Avvikelser har hanterats i enlighet med respektive kontrakt.

Framtida utmaningar

Effekterna av ett förändrat klimat är en utmaning som påverkar det framtida samhällsbyggandet. Mer resurser behöver investeras i att förbereda Uppsala på att hantera exempelvis ökad nederbörd. Temperaturväxlingarna mellan plus och minusgrader sliter mycket på staden, till exempel på gatukroppen, vilket kräver ökade underhåll och mer insatser. Ett annat exempel är att det under året har fallit många friska träd beroende på att marken varit så vattenmättad att den inte klarat av att bära träden.

I och med byggandet av spårvägen kommer det bli stora utmaningar med framkomligheten i delar av Uppsala. Eftersom planen är att spårvägen ska vara färdigbyggd innan 2030 är det nödvändigt att många grävarbeten genomförs samtidigt vilket leder till att framkomligheten begränsas på många ställen samtidigt i staden. Nämnden behöver hela tiden beakta näringslivsperspektivet och garantera framkomligheten för blåljusfordon. Kopplat till spårvägsprojektet och den planerade exploateringen kommer det vara utmanande att säkra livsmiljöer för cinnoberbaggen. Om livsmiljöerna för arten inte kan säkras hotas framdriften av spårvägsprojektet och den planerade exploateringen i sydöstra Uppsala.

EU har antagit ett nytt luftkvalitetsdirektiv med nya normer för luftkvalitet som ska uppfyllas senast 2030. De nya kraven ska införas i svensk lagstiftning senast den 11 december 2026. Direktivet innebär att gränsvärdena för några av de största luftföroreningarna som PM_{2,5} och PM₁₀ partiklar och kvävedioxider skärps. De nya normerna ska uppnås senast 2030. Uppsala kommer hantera de nya gränsvärdena i revideringen av åtgärdsprogrammet för kvävedioxid och handlingsplan för luftkvalitet. Det kan komma att vara utmanande att nå de skärpta kraven.

Enligt kommunens befolkningsprognos 2024 kommer antalet äldre medborgare i kommunen öka årligen till och med 2050. Den procentuella förändringen för åren 2023–2050 för ålderskategorin 65-79 beräknas vara 26 procent och för 80+ beräknas den vara 94 procent. Detta kommer leda till ökat behov av färdtjänstresor. Även om regionen kommer vara utförare av färdtjänstresor från 2026 så kommer kommunen fortsatt finansiera resorna.

Från 1 januari 2026 kommer det vara krav på källsortering på offentlig plats. Inför det behöver nämnden identifiera viktiga områden där källsortering behöver införas.

Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för att främja folkhälsa genom att göra det möjligt att idrotta och ha en aktiv fritid i livets alla skeden. Nämnden ger föreningslivet möjlighet att bedriva idrotts- och fritidsverksamhet för barn, ungdomar och äldre genom föreningsbidrag. Nämnden ansvarar även för att tillgodose behovet av lokaler och anläggningar för barn- och ungdomsidrott liksom bredd-, elit- och paraidrott samt fritidsverksamhet. Nämnden hanterar upplåtelse av inhyrda och egenägda lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet. Samverkan sker med föreningar och andra aktörer inom nämndens ansvarsområde som en del i arbetet med att forma och upprätthålla riktlinjer och mål för föreningsstöd inom nämndens ansvarsområde.

Viktiga händelser under året

Rekrytering av senior Verksamhetsutvecklare idrott

Under 2024 rekryterade nämnden en senior verksamhetsutvecklare för idrott för att stärka kompetensen inom nämndens ansvarsområden. Denna roll är central för att säkerställa att idrotts- och fritidsverksamheten i Uppsala fungerar effektivt, är inkluderande och bidrar till folkhälsa och ekonomisk hållbarhet.

Invigning av flera nya idrottsanläggningar

Under året har nämnden invigt tre nya sporthallar, BMX-banan, upprustning av Fålhagens IP samt allaktivitetsplatsen i Rosendal.

Uppsala Summer Zone

Uppsala Summer Zone har stärkt Uppsalas position som en ledande idrottsstad och bidragit till folkhälsa, social inkludering och ekonomisk tillväxt. 2024 var ett extra framgångsrikt år med över 100 000 besökare. Nämnden har arbetat intensivt med att ta vara på besökarens synpunkter, särskilt från barn och unga, vilket har bidragit till platsens utveckling.

Nämnden stärker Uppsalas position

Genom initiativ och samarbeten under 2024 har nämnden stärkt Uppsalas position nationellt och internationellt. Uppsala Summer Zone inspirerar andra kommuner att skapa levande spontanidrottsplatser. Nämnden är referenskommun för Sports of England och medlem i IAKS (International Association for Sports and Leisure Facilities), vilket möjliggör kunskapsutbyte och ny inspiration.

Olympiadagen

Dagen, arrangerad av Sveriges Olympiska kommitté med lokala föreningar och kommunen, syftar till att inspirera till idrott och rörelse. I Uppsala var evenemanget framgångsrikt med över 4 000 besökare, måna olika idrotter inklusive parasport.

Sociala utmaningar

Under 2024 har nämnden mött sociala utmaningar, särskilt att bekämpa ungdomsbrottslighet. Ett nätverk med trygghets- och säkerhetsavdelningen, Effektiv samordning för trygghet (EST) väktare, ungdomsjour, polis, bokningsservice och föreningar har skapats för att trygga utsatta platser. För att minska segregation och öka trygghet planeras aktivitetsnoder, som Gottsunda Activityzone, i samarbete med RF-SISU Uppland och lokala föreningar.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Idrotts- och fritidsnämndens resultat för helår var ett överskott på fem miljoner kronor jämfört med budget. Intäkterna var fyra miljoner kronor högre än budget och beror på en vidarefakturerings av maskinomkostnader till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB samt högre intäkter av markeringsavgifter från främst föreningslivet.

Kostnaderna var totalt sett i nivå med budget. Högre kostnader för reparation och underhåll samt fjärrvärme kompenseras av lägre kostnader för lokalhyror och städ. De lägre lokalhyrorna beror främst på att hyran för nya objekt debiterades något senare än budgeterat. Lägre kostnader för avskrivningar beror på att merparten av investeringarna genomfördes under hösten.

Tabell 11. Idrotts- och fritidsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Fritid och kultur	435	5	2	0
Nämnden totalt	436	5	2	0

Idrotts- och fritidsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 5 miljoner kronor.

Överskottet berodde främst på att intäkterna var fyra miljoner kronor högre än budgeterat. En vidarefakturerings gjordes av maskinomkostnader till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB och därutöver blev markeringsavgifterna från främst föreningslivet högre på grund av högre uthyrning.

Kostnaderna var totalt sett i nivå med budget. Högre kostnader för reparationer och underhåll samt fjärrvärme kompenserades av lägre kostnader för lokalhyror och städ. De lägre lokalhyrorna berodde främst på att nya lokaler försenats. Lägre kostnader för avskrivningar berodde på att merparten av investeringarna genomfördes under hösten.

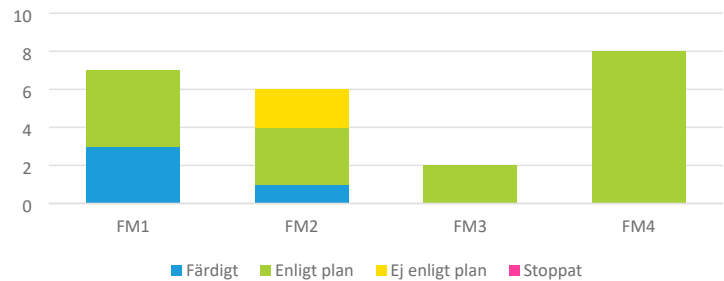
Tabell 12. Idrotts- och fritidsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	19	19	12	19

Idrotts- och fritidsnämnden har genomfört investeringar 2024 i nivå med investeringsbudgeten som var 19 miljoner kronor. Investeringarna avsåg främst byte av låssystem i idrottshallar, Fålhagsparkens elljusspår samt utrustning till idrottshallar.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Idrotts- och fritidsnämnden har blivit färdig med fyra av kommunfullmäktiges uppdrag. 17 uppdrag pågår enligt plan. Två uppdrag är försenade jämfört med ursprunglig plan.

Figur 6. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämndens måluppfyllelse för 2024 bedöms vara hög, med ett fokusmål helt uppfyllt och tre i hög grad uppfyllda. Förvaltningen har arbetat med att uppfylla nämndens grunduppdrag, inklusive hälsofrämjande och långsiktig planering.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

- Nämnden har implementerat det kommunkoncernsgemensamma bokning- och bidragssystemet, 80 procent av nämndens anläggningar är nyckelfria.
- Antalet aktiviteter för målgruppen äldre har ökat, föreningsbidrag för 60+, särskild Träffpunktsdag på Uppsala Summer Zone.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

- Nämnden inspirerar andra kommuner både nationellt och internationellt hur man kan skapa aktiva organiserade spontanidrottsplatser, samt är en referenskommun till Sports och England.
- Idrottspolitiskt program med handlingsplan är beslutade och arbete med att implementera har startat.
- Inför 2025 planerar nämnden och RF-SISU Uppland en uppsalamodell av Olympiadagen, med skola på fredagen, allmänhet på lördagen och fokus på äldre på söndagen. Ärendet bedöms därmed vara besvarat.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

- Förvaltningen har tillsammans med kommunledningskontoret tagit fram en rapport om konstgräsplaner i Uppsala kommun och sedan 2019 är nio principer för miljövänliga konstgräsplaner implementerade.
- Nämnden hanterar upphandling av nya anläggningar och materiel, ett exempel är klimatanpassningen på Fålhagens IP, där konstgräsplanen sänkts 0,5 meter för att fungera som översvämningsyta.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

- Nämnden har gett Hållbarhetsbidrag-CSR till föreningar för öppna, uppsökande och kostnadsfria aktiviteter. Gottsunda Activityzone har lockat många barn och unga i ett idrottssvagt område.
- En plan har tagits fram för att öka antalet organiserade spontanidrottsplatser. Fortsatt god samverkan med föreningar och inom de olika partnerskapen som bidrar till Sportis och andra aktiviteter.
- Uppsala Summer Zone tog emot över 100 000 besökare i alla åldrar, här erbjöds också familjer på Ronald McDonalds hus en egen dag att få aktivera sig och ha kul.
- Tre föreningsdialoger har genomförts med fokus på lokalförsörjningsplan, föreningsdrivna anläggningar och idrottens kostnader. Ett nytt partnerskap med Uppsala paradrott för att inkludera personer med funktionsnedsättning i idrotts- och fritidsaktiviteter.

Utredningar och omvärldsbevakning

Under 2017 satte nämnden målet att bli Sveriges främsta idrottskommun och har klättrat från 14:e plats till att vinna priset 2023/2024. Uppsala tog även andra platsen som främsta elitidrottskommun. Under 2024/2025 tog Uppsala andra platsen i båda kategorierna. Rankingen visar att Uppsala är en förebild för hur idrott kan bidra till regional utveckling, samhällsbyggnad och ökad folkhälsa.

För att uppnå nämndens mål och andra strategiska uppdrag har flera utredningar och behovsbeskrivningar tagits fram:

- Behovsbeskrivning för utredning om bandyns behov och placering av en lösning som möter bandyns behov för såväl bredd som elit på både kort sikt som lång sikt.
- Behovsbeskrivning för utredning om konstgräsplan i Lindbacken
- Behovsbeskrivning för utredning om inomhushall för konstgräsplan i Uppsala
- Behovsbeskrivning för utredning om nytt elljusspår och konstsnöspår i Gottsundagipen
- Behovsbeskrivning för utredning om nationell standard på skidskyttebanan i Storröta

Alla utredningar/behovsbeskrivningar ligger till grund för kommande verksamhetsplan och framtida planering för ökad folkhälsa likväl som Uppsala som idrottsstad.

Avvikelser från nämndens planering 2024

- Österängens plan rustas upp för amerikansk fotboll på elitnivå är försenat. Arenor och fastigheter AB under ledning av sin projektchef har återupptagit upprustningen av anläggningen.
- Att uppdrag idrotts- och fritidsnämnden att i samråd med Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB följa nybyggnationen av arenan och

anpassningen av befintlig anläggning så att det möter idrottens behov inom investeringsramen är försenat. Arbetet med evenemangsarenan är fortsatt pausad och flyttad från nämndens lokalförsörjningsplan till kommunstyrelsens. A-hallen ska anpassas och beräknas vara klart 2026 samt att en ny ishall (D-hallen) byggs och beräknas stå klart 2025.

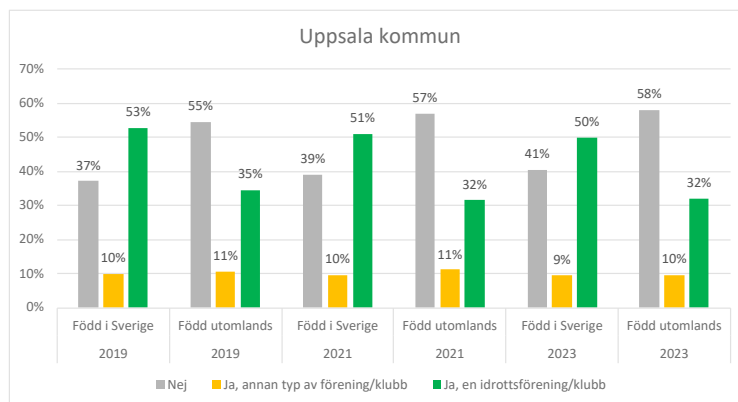
- Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut är försenat. Under 2024 har förvaltningen tagit fram en strategisk verksamhetsplan för analoga beredskapsåtgärder och hantering av långvarig kris: Säkrande av kulturarv och kritiska funktioner vid digitala avbrott.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Utvecklingen av grunduppdraget går i linje med styrningen i Mål och budget.

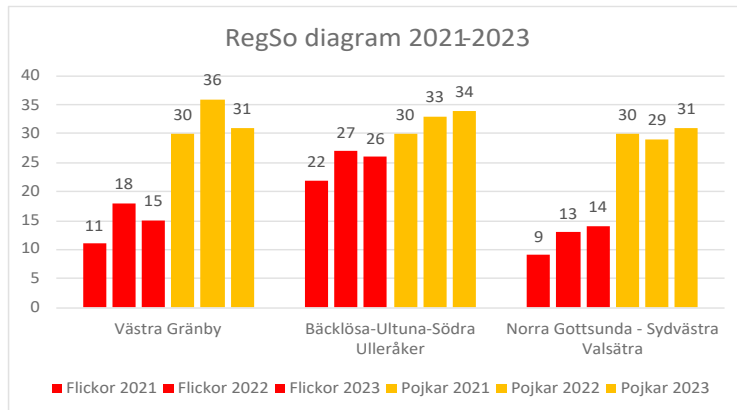
Fysisk aktivitet och en känsla av delaktighet är två faktorer som påverkar vår hälsa positivt och bidrar till ökat välbefinnande. Genom att skapa samhälleliga förutsättningar som stimulerar och inbjuder till fysisk aktivitet, skapas det sociala sammanhang som bidrar till en förbättrad fysisk och psykisk hälsa.

Nämnden arbetar för en aktiv och hälsosam fritid för alla åldrar, med fokus på barn och ungas delaktighet i idrott- och fritidsföreningar. Faktorer som påverkar delaktighet inkluderar härkomst, ekonomi och funktion. För att få en lägesbild av barn och ungas delaktighet används resultat från Liv hälsa ung-enkäten, som genomförs vartannat år. Eftersom undersökningen inte gjordes 2024, används resultaten från 2023.

Figur 7. Diagram över andel av 12 849 ungdomar i Uppsala som svarat om de är med i en idrottsförening eller ej, om de är födda i Sverige eller ej. Källa: Regionens enkät Liv hälsa ung.

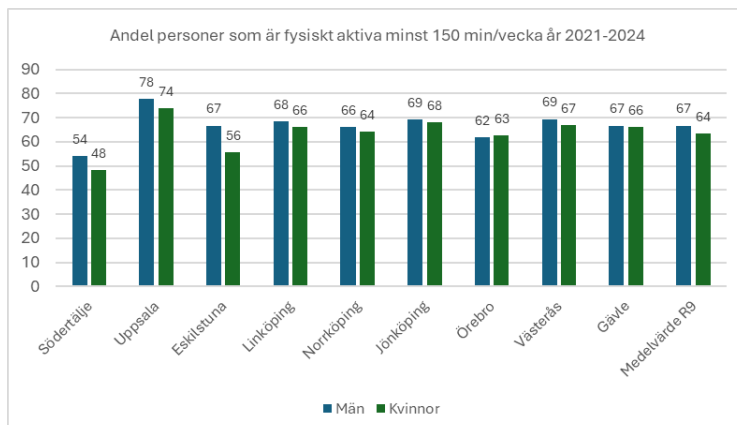
Riksidrottsförbundet (RF) genomför årligen undersökning utifrån Regionala statistikområden (RegSo) för att identifiera idrottssvaga områden. Undersökningen släpar ett år utifrån den modell som föreningar söker aktivitetsstöd från Riksidrottsförbundet. I Uppsala är det Gränby, Gottsunda, Valsätra och södra Bäcklösa som har identifierats som idrottssvaga områden.

Figur 8. Diagram över antal Lok-deltagare per 100 invånare i stadsdelarna Västra Gränby, Bäcklösa-Ultuna-Södra Gottsunda samt Norra Gottsunda-Sydvästra Valsätra för åren 2021-2023.

Under 2024 tecknade nämnden ett partnerskap på Uppsala parasportsförening för att förbättra fritiden för personer med funktionsnedsättning. Partnerskapet syftar till att skapa en trygg idrotts- och fritidsverksamhet, öka simkunnigheten och arrangera tävlingar och evenemang. Nämnden har också erbjudit öppna kostnadsfria idrottsaktiviteter som Gottsunda Activityzone, Uppsala Summer Zone, gratis sommarlov, Gameplan, Onside och nattfotboll. Dessa aktiviteter bidrar till delaktighet, minskad segregation och en viktig del i det trygghetsskapande arbete.

I analysarbetet ingår att jämföra med andra kommuner. Uppsala kommun använder genomsnittet för R9-kommunerna (resultatnätverk) om det inte finns skäl att välja andra kommuner. I R9-kommunerna ingår Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås och Örebro.

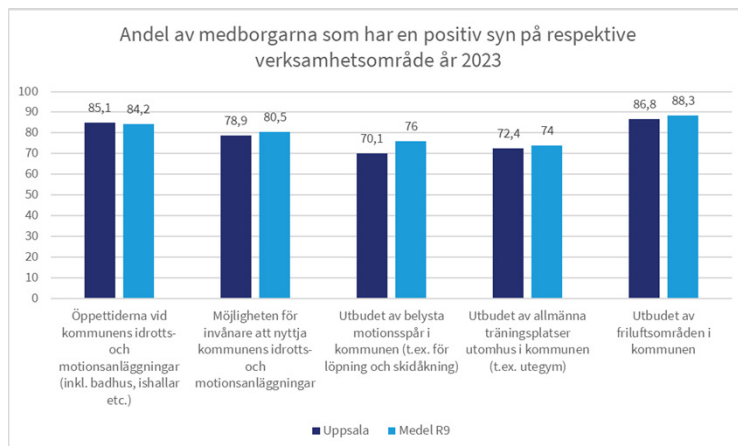

Figur 9. Diagram över andel fysiskt aktiva (150 min/vecka) efter kommun, fysisk aktivitet, andel, kön och år (avrundat till närmaste heltal). Källa: Folkhälsomyndigheten.

Mellan 2021-2024 uppgav 78 procent av männen och 74 procent av kvinnorna i Uppsala att de var fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka. Det är en ökning mot förra mätperioden mellan 2019-2022 där motsvarande siffror var 76 procent av männen och 74 procent av kvinnorna. Andelen personer som är aktiva minst 150

minuter per vecka är anmärkningsvärt hög i jämförelse med referenskommunerna enligt figur 5.

Vilka faktorer som ligger bakom ökningen samt skillnaden mot referenskommunerna har inte analyserats närmare. Faktorer som kan spela in och påverka Uppsalas positiva resultat, kan ha att göra med kommunens fortsatta satsning på idrotts- och fritidsanläggningar för både spontanidrott och organiserad idrott, samt ett arbete med att synliggöra av dessa satsningar. I Uppsala kommun har invånarna en hög utbildningsnivå, vilken forskning visar på att det finns ett samband mellan graden av fysisk aktivitet och utbildningsnivå.

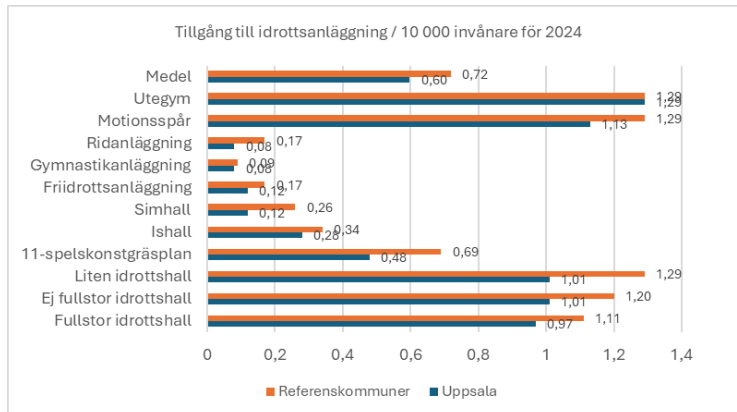
Figur 10. Diagram över medborgarnas syn på idrott, motion och friluftsliv i Uppsala kommun och R9-kommunerna. Källa: SCB:s medborgarundersökning år 2023.

Nya siffror från 2024 har inte kunnat inhämtats från SCB:s statistikdatabas, utan redovisas endast på länsnivå. Det gör det svårt att bryta ner och säkerställa resultatet, särskilt i jämförelse mot länen hos referenskommunerna som har fler antal kommuner och fler mindre kommuner i länet.

Andelen av Uppsala kommuns invånare som har en positiv syn kring möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar och utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen, har sedan 2021 års mätning ökat.

Andelen invånare i Uppsala kommun som är nöjda med öppettiderna vid idrotts- och motionsanläggningar har minskat något sedan 2021. Detta gäller även utbudet av belysta motionsspår. Sedan 2023 har kommunen invigt ett nytt elljusspår i Fålhagsparken och planerar ett nytt i Gottsundagipen, vilket kan påverka framtida resultat.

Den generella trenden visar att Uppsala kommuns invånare har en mindre positiv syn på tillgången till kommunens anläggningar jämfört med R9-kommunerna. Medborgarundersökningen 2023 visar att de generellt är något mer positiva till möjligheten till organiserad idrott än till spontanidrott.

Figur 11. Diagram över tillgång till idrottsanläggning per 10 000 invånare. Referenskommuner: Halmstad, Karlstad, Gävle, Västerås, Eskilstuna, Sundsvall och Umeå.

Uppföljning av anläggningsbeståndet 2024

I jämförelse mellan Uppsala kommun och referenskommunernas (Halmstad, Karlstad, Gävle, Västerås, Eskilstuna, Sundsvall och Umeå) anläggningsbestånd går att utläsa följande.

Tillgång till idrottsanläggningar för kommunens barn och unga ser bättre ut än för snittet i hela kommunen. Däremot ligger Uppsala kommun fortsatt efter i respektive anläggningskategori med undantag för tillgång till utegym och gymnastikanläggning i jämförelse med referenskommunerna.

Uppsala kommuns invånare har en relativt god tillgång till spontanidrottsanläggningar, såsom utegym och motionsspår, särskilt i målgruppen barn och unga. Detta speglas dock inte i SCB:s medborgarundersökning från 2023 och skulle kunna analyseras närmare.

För organiserad idrott och mer traditionella idrottsanläggningar är tillgången till idrottshallar, ishallar, simhallar, konstgräsplaner, friidrottsanläggningar och ridanläggningar lägre i Uppsala kommun jämfört hos referenskommunerna. Under 2024 har flera åtgärder i lokalförsörjningsplanen färdigställts som idrottshallar, spontanaktivitetsytor, boulebanor, konstgräsplan och BMX-bana vilket är positivt men inte fullt speglas i jämförelsen av nyckeltal och som visar fortsatt behov av lokaler och anläggningar för att möta efterfrågan hos allmänheten och föreningslivet i kommunen.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Nämnden har beslutat om en ersättning till föreningar som enligt avtal sköter kommunens elljusspår, vilka främst ligger på landsbygden. Övriga elljusspår sköts av egenregi genom gata-park- och natur (enhet Friluft). Inom uppdraget ingår det tillsyn, skötsel och spårning vilket sker till självkostnadspris.

Nämnden har sedan lång tid ersatt föreningar enligt avtal att sköta städ och tillsyn i ett fåtal idrottshallar: Järlåsa, Gamla Uppsala och Vattholma.

Sedan 2024 ger nämnden Studieförbundet ett bidrag för skötsel och utlåning av IP-skogen.

Nämnden anser att avtalssamverkan med föreningarna är ett bra komplement till egenregi och att samverkan fungerar bra.

Framtida utmaningar

Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

För att få fler barn och unga fysiskt aktiva och delta i föreningslivet är det avgörande att skapa trygga och inkluderande miljöer där alla ges lika möjligheter. I Uppsala liksom i andra kommuner, finns det områden som är idrottssvaga på grund av socioekonomiska förhållanden, bristande kunskap om idrotten och föreningarnas betydelse eller otillräcklig tillgång till organiserad spontanidrott eller anläggningar.

Att erbjuda spontanidrott utan organisering leder ofta inte till ökad fysisk aktivitet eller föreningsdeltagande, utan många gånger är det samma barn och unga som redan är aktiva som nyttjar platsen. Därför behövs fler organiserade spontanidrottsplatser och tillfällen, där föreningar i samverkan med kommunen bedriver öppna sporthallar, fotbollsplaner, mini aktivitetszoner eller liknande. För att genomföra detta behöver nämnden medel och budgetera för minskade markeringsavgiftsintäkter samt beräkna eventuella bidrag för föreningar.

Fritidsbanken är en viktig aktör som genom utlåning bidrar till jämlikhet, ökad aktivitet och hållbarhet genom cirkulär ekonomi. En framtida utmaning är att stärka samverkan med olika aktörer och kommunala förvaltningar för att få fler resurser och nå fler målgrupper. Ett viktigt utvecklingsområde är att utöka utrustningsutbudet för målgrupper med särskilda behov, vilket kräver specifik parasportsutrustning som är svårt att få in som donation. Nuvarande lokaler är inte heller tillgänglighetsanpassade och har begränsad förvaringskapacitet, vilket gör det svårt att möta alla målgruppers behov. Så som fritidsbanken bedrivs idag finns det inte resurser för att utöka öppettider eller medverka på olika evenemang.

Nämndens kostnader utgör till nästan 80 procent fasta kostnader såsom lokal- och hyreskostnader samt driftavtalskostnader till föreningar och Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. Att möta årliga effektiviseringskrav med kostnadsbesparingar är därmed utmanande för nämnden.

I idrott- och fritidsnämndens lokalförsörjningsplan finns fortsatt utredningar och åtgärder som över tid kommer förbättra tillgången för allmänheten och föreningslivet att kunna vara aktiva och idrotta. Särskilt kommer förutsättningarna för fotboll och simidrotten att förbättras över tid genom planerade åtgärder i lokalförsörjningsplanen, samt tillgången till fler fullstora idrottshallar.

Nämndens verksamheter påverkas av olika väderförhållanden (värme och snö), särskilt extremväder. Dessa förhållanden kan äventyra resurser som el och vatten samt påverka nämndens ekonom negativt.

Förändrat säkerhetsläge i samhället

Det förändrade säkerhetsläget i samhället, utifrån krig, höjd terrorhotsnivå och kriminalitet vilket medför, en central utmaning är att fortsatt stärka trygghet och säkerhet inom idrotts- och fritidsnämndens verksamhetsområden. Detta gäller särskilt i områden som präglas av social oro. Nämndens verksamhet behöver därför ha en långsiktig strategi för att hantera komplexiteten i frågor kopplade till trygghet och inkludering, samtidigt som samverkan med de aktörer som bedriver verksamhet

exempelvis föreningar, trygghet- och säkerhet, polisen, Bokningsservice och socialtjänstens Ungdomsjour behöver utvecklas ytterligare. Samtidigt intensifieras arbetet med att motverka alla former av arbetslivskriminalitet, vilket ställer krav på förstärkt tillsyn och uppföljning i samverkan mellan olika förvaltningar och externa aktörer. Vidare behöver krisberedskapen och kontinuitetshanteringen fördjupas för att stärka förmågan att hantera framtida krissituationer, samtidigt som trygghetsskapande åtgärder anpassas för att möta förändrade samhällsutmaningar.

Starkt fokus på klimatomställning och anpassning

Nämnden står inför flera utmaningar när det gäller att leda klimatomställningen. Att minska växthusgaser med 10–14 procent per år till 2030, kräver en ökad kunskap och förståelse för vad i nämndens verksamhet som ger klimatutsläpp och hur dessa kan minskas. Att främja hållbara transporter påverkas inte bara av nämndens arbete, utan styrs även av de anpassningar Uppsala kommun gör i samhällsbyggandet, kostnad för lokaltrafik och föreningarnas engagemang att påverka medlemmarnas vilja att resa hållbart. Hållbart resande för föreningslivet är en komplex fråga eftersom möjligheten att åka bil är en viktig faktor för de ideella ledarna. Detta utifrån de ideella ledarnas begränsade tid, idrottsutrustning som ska fraktas, därtill kommer medvetenhet och vanor till.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ansvarar för kommunens kultur- och konstverksamhet, kulturarvsfrågor, kultur-, natur- och fritidsverksamhet för barn och unga, samt genomförande av kommunens officiella nationaldagsfirande och medborgarskapsceremoni.

Nämnden är huvudman för kommunens folkbiblioteksverksamhet, kulturhus, museer, kulturscener, kulturskola, allaktivitetshus, fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet och naturskola.

Nämnden fördelar bidrag till det professionella fria kulturlivet, lokal kultur och amatörkultur, studieförbundsverksamhet, nationella minoriteternas föreningar, viss verksamhet inom det finska förvaltningsområdet, lokalthållande organisationer, utveckling av allmänna samlingslokaler, samt kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga.

Nämnden fördelar stipendier inom kultur- och konstområdet, samt beslutar om kommunens fristadsstipendiat. Nämnden ansvarar också för kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar.

Viktiga händelser under året

Under 2024 har flera betydande satsningar och initiativ genomförts för att stärka och utveckla kulturnämndens verksamheter.

Revideringen av handlingsplanen till det kulturpolitiska programmet har fortsatt, parallellt med framtagandet av en ny biblioteksplan för perioden 2025–2029 som antogs i slutet av 2024. Kulturnämnden beslutade om såväl en övergripande utredning om scenkonstens förutsättningar i Uppsala som riktlinjer för kulturnämndens arbete med kulturarv.

Kommentar [EL1]: Ny: Kulturnämnden verkar för att alla invånare i Uppsala kommun ska ha tillgång till ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv. Varje dag välkommas tusentals besökare till nämndens verksamheter.

Invigningen av Gottsundaskolan, med en modern idrottshall, ett allaktivitetshus och en fritidsklubb, har öppnat nya möjligheter för aktiviteter och möten i området, riktade till både barn, unga och vuxna. I Rosendal har ett nytt multihus invigts, där ett meröppet bibliotek och lokaler för kulturskolan bidrar till att stärka tillgången till kultur och lärande i området.

Förberedelserna inför öppningen av Uppsala slottshistoriska har avancerat till sitt slutskede. Museet kommer att öppna för allmänheten den 17 maj 2025. Ett nytt magasin för konstsamlingar har etablerats och samlingarna kommer att vara helt inflyttade i magasinet till årsskiftet 2025–2026. Offentlig konst har implementerat sitt klimatberäkningsverktyg, som nu används för att minimera klimatpåverkan vid produktion av konstverk.

Uppsalas tredje 4H-gård har öppnat på Linnés Sävja efter omfattande renovering och verksamhetsanpassningar, vilket gjort gården mer inbjudande och funktionell för både barn och vuxna. Samtidigt har Parksnäcken genomgått en betydande uppgradering där loger, kontor, försäljningsytor och offentliga toaletter har renoverats. Under året genomfördes även en ny upphandling för sommarprogram på Parksnäcken för perioden 2025–2028.

Utveckling av organisationen

Inom Fritid Uppsala har en omfattande omorganisation genomförts, baserad på en genomlysning från våren 2023. Den nya organisationen trädde i kraft i augusti 2024. Den största förändringen är uppdelningen av avdelningen i fem områden under enhetschefer. För att stötta enhetschefer och medarbetare har roller som pedagogiska utvecklare införts. På avdelningsnivå har en verksamhetsutvecklare och en verksamhetscontroller rekryterats för att stärka kvalitetsarbete och skapa struktur för analys av verksamhetsdata.

En genomlysning och omställning av verksamheten på Reginateatern genomfördes med fokus på framtida inriktning utifrån det kulturpolitiska uppdraget och ekonomiska förutsättningar. Arbetet har syftat till att säkerställa långsiktigt hållbara verksamhetsformer för gästspelsscenen.

Europeisk kulturhuvudstad 2029

Under 2024 arbetade Uppsala intensivt med ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029, en process som samlade kulturaktörer, akademi och näringsliv kring en gemensam vision för kulturens roll i hållbar samhällsutveckling. Arbetet med ansökan har fungerat som en stark katalysator för innovation, samverkan och utveckling inom kultursektorn. I december meddelade EU-kommissionens internationella expertjury att Kiruna blir europeisk kulturhuvudstad 2029. Arbetet har gett kommunen värdefulla insikter inför fortsatt arbete med att lyfta kulturen i Uppsala.

Trygghet, inkludering och kulturens kraft

Under 2024 har trygghets- och samhällsutvecklingsarbetet varit centralt inom kultur nämndens verksamheter, med särskilt fokus på att möta utmaningar i områden med social oro. Social oro, påverkan av psykisk ohälsa, missbruksproblematik, utsatthet i samhället har en påverkan på både bibliotek och kulturhus. Under året har öppettiderna i Sävja kulturhus anpassat som bidrar till en trygg verksamhet, både för besökare och medarbetare i kulturhuset och på biblioteket. Social oro och ökad

kriminalitet, särskilt i Gottsunda, Gränby och Sävja, har skapat otrygghet bland ungdomar och medarbetare inom Fritid Uppsalas verksamheter. Riktade insatser har genomförts i dessa områden för att skapa trygga miljöer och stärka det förebyggande arbetet.

Fritid Uppsala och Bibliotek Uppsala har arbetat nära aktörer som SSPF, lokala BRÅ och polisen för att utveckla gemensamma strategier för trygghets- och säkerhetsfrågor. För att möta behovet av stöd till ungdomar i riskzonen för kriminalitet har Fritid Uppsala utvecklat och implementerat en lotsningsprocess som del av en satsning, *Kraftsamling mot kriminalitet*. Uppsala Summer Zone erbjöd under sommaren en trygg och aktiv mötesplats för alla åldrar. Kulturskolan har med öppen och avgiftsfri kulturskola i Gränby allaktivitetshus för första gången och med statliga medel arbetat med att nå ungdomar som inte är föreningsaktiva i ett område där få barn och unga deltagit i kulturskoleundervisning.

Kulturens roll i klimatomställning

Genom att integrera klimatomställning i verksamhetsmål, bidrar nämnden till att minska klimatpåverkan och anpassa Uppsala till ett förändrat klimat. Utöver ett klimatverktyg har under 2024 en förstudie slutförts för att utveckla Biotopia som informationshub för klimatomställning.

Nämnden har också arbetat systematiskt med att minska klimatutsläpp inom sina verksamheter. Genom att utöka närvaron på landsbygden, använda klimatsmarta transportlösningar och nya digitala verktyg har nämnden minskat behovet av resor och pappersbaserad administration inom flera verksamheter.

En höjdpunkt under året har utan tvekan varit initiativet Lille Call to Action – for low carbon and more inclusive culture. Nämndens medverkan i detta initiativ syftar till att inspirera och mobilisera såväl publiken som kulturella och konstnärliga aktörer att ta ett aktivt ansvar för klimatfrågorna.

Uppsala på den (inter)nationella arenan

Som tidigare nämnt nådde processen om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029 sitt slutskede under året. Processen har bidragit enormt till att stärka kommunens internationella profil, byggt upp nya nätverk och skapat förutsättningar för fortsatt engagemang i europeiska samarbeten. Inom nämndens verksamhetsområden finns dock många fler konkreta exempel på (inter)nationella projekt.

Uppsala var värdar för SKR:s kultur- och fritidskonferens 2024 tillsammans med Region Uppsala. Temat "Levande kultur och meningsfull fritid för barn och unga" lockade deltagare från hela landet och gav möjlighet att dela erfarenheter och skapa nätverk.

Samarbeten som syftar till erfarenhetsutbyte och pedagogisk utveckling har gjorts med skolor i Spanien, Finland och Tyskland. Samarbeten har även skett med Svenska PEN och PEN international. Förvaltningen har deltagit i fristadsorganisationen ICORNs nätverk, samt innehar ordförandeposten i organisationens styrelse.

Ytterligare några exempel är att internationella gästspel har anordnats på Reginateatern och en utställning av den ukrainska konstnären Shanna Kadyrova visade på Uppsala konstmuseum. Det konstpedagogiska projektet för ukrainska barnfamiljer har fortsatt och nya metoder för utomhuspedagogik har utvecklats på Naturskolan med universitet i Litauen och Turkiet.

Brand i Ungdomens hus

Händelsen med branden i Ungdomens Hus på Svartbäcksgatan, där café-, replokal- och konsertverksamheter påverkades, utgjorde en akut kris. Lokalerna kunde inte längre användas, vilket skapade stora utmaningar för verksamheten. Genom samverkan med studieförbundet Bilda och andra aktörer kunde tillfälliga lösningar etableras, samtidigt som arbetet med att hitta en permanent lösning för ungdomskulturverksamheten intensifierades.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 13. Kulturnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Fritid och kultur	447	11	3	7
Öppen fritidsverksamhet	41	-7	-3	-7
Nämnden totalt	490	4	0	0

Kulturnämndens resultat 2024 var ett överskott om 4 miljoner kronor. Överskottet återfinns främst inom verksamhet fritid. Personalkostnaderna var lägre än budgeterat, bland annat till följd av vakanta tjänster, utmaningar vid rekrytering samt oförutsedd frånvaro som inte kunnat ersättas fullt ut.

Arbete med att skapa en robust grundbemanning pågår inom nämndens verksamheter. En åtgärd som vidtagits är tillsvidareanställning av områdesvisa vikarier inom fritidsverksamheterna.

Ytterligare en bidragande faktor till nämndens överskott var lokalprojekt som försenades eller färdigställdes senare än budgeterat.

Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) redovisade ett underskott. En teknisk justering har genomförts inför budget 2025 där 7 miljoner kronor av kommunbidraget för fritidsverksamhet omfördelats till öppen fritidsverksamhet. Därmed har budgetramarna 2025 anpassats till faktiska kostnader.

Tabell 14. Kulturnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	40	28	25	32

Kulturnämndens investeringsbudget uppgick till 40 miljoner kronor, varav 12 miljoner kronor var reserverade för offentligt konst.

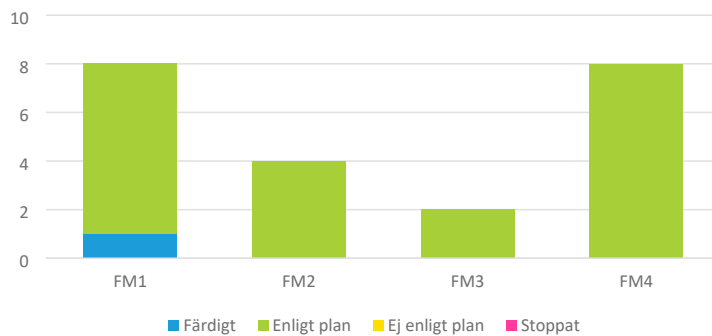
Under 2024 har investeringar om 28 miljoner kronor genomförts. Årets investeringar har bland annat bestått av offentlig konst om 11 miljoner kronor, uppbyggnad av basutställning till det nya museet Uppsala slottshistoriska samt inventarier till bibliotek, fritidsklubb och kulturskoleverksamhet som öppnat i Rosendal.

Outnyttjade investeringsmedel förklaras bland annat av en försenad upphandling, framflyttade lokalprojekt samt möjlighet till återanvändning av befintliga inventarier

istället för nyanskaffning. Investeringsutgifter i nya lokaler som samnyttjas med utbildningsnämnden har blivit lägre än budgeterat.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kulturnämnden har blivit färdig med ett uppdrag. 22 uppdrag pågår enligt plan.

Figur 12. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Alla kommunfullmäktiges fokusmål och koncerngemensamma nämndmål bedöms i hög grad uppfyllda för 2024. Förvaltningen har samtidigt arbetat med att uppfylla kulturnämndens grunduppdrag samt den långsiktiga kulturpolitiska inriktningen i enlighet med det kulturpolitiska programmet. Uppdrag som förvaltningen har arbetat med och som bidrar till kommunfullmäktiges fyra fokusmål är bland annat:

- implementering av nytt digitalt bidragshanteringssystem och pågående upphandling av ett nytt biljett- och bokningssystem
- införande av nytt elevadministrativt system inom Uppsala Kulturskolan och genomlysning av verksamhet inom Fritid Uppsala
- upprättande av modell för olika bibliotekskategorier för kommunens folkbibliotek
- infört en AI-funktion för automatiserade svar i kundtjänst för bibliotek och ny hemsida för kulturmatten
- arbetat med främjande och förebyggande insatser, särskilt riktade till barn, unga, äldre och personer med komplexa behov
- utvecklat trygghetsskapande mötesplatser i områden med socioekonomiska utmaningar
- vidareutveckling av lotsningsprocesser för ungdomar i riskzonen för kriminalitet
- fortsatt arbetet med att främja barns språkutveckling och läsförståelse genom olika projekt
- erbjudit kostnadsfria lovaktiviteter för barn och unga året runt och stärkt den uppsökande verksamheten för äldre och personer med funktionsnedsättning
- arbetat med att samnyttja lokaler i projekt som Gottsundaskolan och Rosendals Multihus
- lagt vikt vid nyproduktion och ombyggnation på att utforma lokaler som kan samnyttjas av flera aktörer.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Under 2024 har flera verksamheter nått nya höjder, vilket visar på ett växande engagemang för kultur- och fritidsaktiviteter bland invånarna och besökare.

Uppsala kulturskola

Kulturskolan har fortsatt att växa och utvecklas under året, i linje med intentioner i utvecklingsplan 2022–2024. Totalt deltog 2 916 elever (3629 kurser) i kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet under 2024: en ökning med 91 individer och 171 platser jämfört med 2023. Flickor står för mer än hälften av det totala antalet elever. En kostnadsökning per elev på 364 kronor har noterats, vilket främst beror på inflation samt ökade kostnader för material och lokaler. Utöver lovkurser och terminslånga kurser har uppsökande avgiftsfri verksamhet anordnats där El Sistema, 498 deltagare och kulturskolan kommer, 775 deltagare varit de största aktörerna.

Bibliotek Uppsala

Under 2024 har Bibliotek Uppsala sett en fortsatt positiv utveckling med en ökning av både fysiska och digitala besök samt lånesiffror. Totalt har besöksantalet varit stabilt med över en miljon fysiska besök per år, trots stängningen av Eriksbergsbiblioteket i juni. Rosendalsbiblioteket öppnade 26 oktober. De fysiska besöken ligger på nästan samma nivå som 2023. Webbesöken ökade däremot med cirka 20 procent, vilket understryker det växande digitala intresset.

Bibliotek Uppsala ligger fortsatt högt i jämförelse med andra kommuner. Antalet fysiska besök per 1 000 invånare i Uppsala är 4,7, vilket är betydligt högre än genomsnittet för R9-nätverket som ligger på 4,0. Dessutom har antalet aktiva låntagare fortsatt att öka. Uppsala ligger här också över genomsnittet för R9 med 247 aktiva låntagare per 1 000 invånare, jämfört med R9:s 188.

Läsfrämjande verksamheter, särskilt riktade till barn och unga, har fortsatt att vara en prioritering för Bibliotek Uppsala. Detta arbete återspeglas tydligt i lånesiffrorna, där Uppsala ligger långt över R9-nätverket när det gäller barnbokslån. Under 2024 lånade barn och unga i Uppsala i genomsnitt 17,9 böcker per barn, jämfört med 11,9 i R9. En särskild satsning på att öka pojkars läsning har också gett positiva resultat. Flickor läser dock fortfarande mer än pojkar.

Fritid Uppsala

Fritidsklubbarna, som riktar sig till barn i åldern 10–12 år, har sett en stadig ökning i antal inskrivna barn och besökare sedan 2021, efter en minskning under pandemin. Ökningen beror delvis på en hög andel anmälda barn i vissa områden, men även skillnader mellan områden, där socioekonomiskt utsatta områden har färre anmälda barn. Två nya fritidsklubbar öppnades 2022–2024, och skolor började hantera omsorgen före skoldagens början från hösten 2024, vilket påverkat närvarostatistiken. Fler pojkar än flickor besöker fritidsklubbarna.

Fritidsgårdarna, som är för barn och unga 13–18 år, såg en minskning av besök under 2023–2024, efter en ökning 2022. Minskningen förklaras delvis av en striktare åldersgräns och färre aktiviteter utan tydlig koppling med prioriterade uppdrag. Fritidsgårdarna har också haft stängningar på grund av bemanningsbrist. Det finns en målsättning att skapa en stabil bemanning och genomföra en målgruppsanalys för att

förbättra verksamheten. Fler pojkar än flickor besöker fritidsgårdarna, och tjejkvällar har införts för att öka flickors deltagande.

Allaktivitetshuset i Gottsunda och Gränby har sett en ökning av besökare, men Gottsunda upplevde en minskning 2024 efter flytten till nya lokaler. I samband med detta genomfördes fler aktiviteter på andra platser. Aktivitetshuset Allis, som erbjuder träningshallar för olika aktiviteter, har sett en minskning i besökarantalet sedan 2022, men besöken har stabiliserats på samma nivå som 2023. Ungdomskulturhuset Grand har sett en minskning av besökare sedan rekordåret 2022. Generellt är det något fler pojkar än flickor som besöker verksamheterna.

Konst och Kulturarv

Uppsala Konstmuseum har haft cirka 125 000 fysiska besökare och många fler digitala, och Biotopia, med sitt fokus på natur och miljö, har haft cirka 56 000 besök. Reginateatern hade 18 000 besökare till föreställningar samt 3 000 deltagare vid Kortfilmsfestivalen. Biotopia noterade 56 000 besök och Naturskolan i Hammarskog ökade i popularitet. Det friluftspedagogiska utbudet i Hammarskog har utvecklats och flera av aktiviteterna som erbjuds på helger har varit fullbokade.

Den digitala guiden Uppsala konst och kulturarv har fortsatt att utvecklas och antalet nedladdningar fördubblades till 20 000. Under året har nio nya konstprojekt färdigställts i offentlig miljö, inklusive på landsbygden.

Flera olika arrangemang genomfördes i Kulturkvarteret Walmstedtska och där bland annat evenemanget Uppsala historiska julmarknad. Även Sommarsläpp 2024 lockade stora publikmängder till en dag fylld av kultur, sport och gemenskap.

Evenemang och bidrag

Kulturmatten lockade i år mellan 90 000 och 100 000 besökare till 650 programpunkter på 180 platser, vilket visar på ett starkt och ökande intresse för kultur i Uppsala. Nationaldagsfirandet samlade cirka 1 000 personer i Parksnäcken, och medborgarskapsceremonin i Rikssalen på Uppsala slott välkomnade 248 nya svenska medborgare. Parksnäcken hade 35 000 besökare, under säsongen juni till augusti.

Totalt fördelades 21,9 miljoner kronor i bidrag till det fria kulturlivet. Dessutom gavs 16,2 miljoner kronor i bidrag till barns och ungas fria tid. Två föreningar erhöll 7 miljoner kronor för kulturutövande inom musik- och kulturskolor. Bidragen möjliggör satsningar och nya initiativ inom olika konstformer, festivaler och kulturpedagogisk verksamhet för barn och unga i både stad och landsbygd. Kulturnämnden fördelade även 12 miljoner kronor till studieförbund och 2,2 miljoner kronor till samlingslokaler för att stärka folkbildning och föreningsliv i kommunen.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Kulturnämnden har en konkurrensutsatt verksamhet och det är driften av gästspelscenen Parksnäcken i Stadsträdgården, inklusive sommarprogram. I enlighet med Uppsala kommuns riktlinjer för kontroll och uppföljning av privata utförare sker årlig rapportering. Uppföljningen under 2024 har inte identifierat några större avvikelser. Efter en ombyggnation har betydande förbättringar gjorts, både i yta och i hantering av artister. Ett tidigare problem med vattenansamlingar har åtgärdats. Den privata utföraren följer förväntad utveckling och erbjuder ett varierat utbud inom genre och genus.

Framtida utmaningar

Demografisk utveckling och förändrade livsstilar

En av de mest framträdande utmaningarna för kulturnämnden är att säkra en långsiktig finansiering för att möta de växande behoven i en snabbt växande kommun. Ett förbättringsområde är att skapa inkluderande strategier som stärker tillgången för marginaliserade grupper. Uppsala expanderar både i stad och på landsbygd, vilket ställer krav på att säkerställa en jämlik tillgång till kultur och fritid för alla invånare. Samtidigt innebär förändrade arbetssätt och nya sociala mönster att invånare förväntar sig tillgång till aktiviteter som är flexibla och anpassade till olika intressen och livsfaser. Ett outnyttjat område är att stärka kulturens roll i hälsopromotion genom program som kombinerar konst, musik och fysisk aktivitet för att främja både psykiskt och fysiskt välbefinnande. Alla dessa förändringar kräver nytänkande i hur verksamheterna planeras, finansieras och levereras, med fokus på att nå ut till en bred och varierad målgrupp.

Trygghet, säkerhet och krishantering

En central utmaning för framtiden är att fortsatt stärka tryggheten och säkerheten inom kulturnämndens verksamhetsområden, särskilt i områden som präglas av social oro. Det krävs en långsiktig strategi för att hantera den ökande komplexiteten i frågor kopplade till trygghet och inkludering, samtidigt som samverkan med aktörer som SSPF, polisen och BRÅ måste utvecklas ytterligare. Att säkerställa tillräckliga resurser och kompetens inom verksamheter som fritidsgårdar, bibliotek och kulturhus, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden, är avgörande för att möta behoven hos barn och unga i riskzonen. Samtidigt intensifieras arbetet med att motverka alla former av arbetslivskriminalitet, vilket ställer krav på förstärkt tillsyn och uppföljning i samverkan mellan olika förvaltningar och externa aktörer. Vidare behöver krisberedskapen och kontinuitetshanteringens fördjupas för att stärka förmågan att hantera framtida krissituationer, samtidigt som trygghetsskapande åtgärder anpassas för att möta förändrade samhällsutmaningar.

Kulturens roll i Uppsalas utveckling

Att integrera kultur i stadsplaneringen är en viktig men komplex utmaning för att skapa en hållbar, inkluderande och attraktiv stad. Temporära ytor och kreativa mötesplatser kan förena kultur och vardagsliv samt förvandla outnyttjade områden till levande platser. Samtidigt krävs samordnade insatser för att utnyttja kulturens potential i hållbara lösningar och stadsmiljöer. Genom att främja samarbeten över förvaltningsgränser och kopplingar mellan forskning, kultur och kreativa näringar kan Uppsala etablera sig som en förebild. Detta förutsätter dock långsiktig planering, resurser och strategiskt ledarskap.

Ökat fokus på barnrätt

Det finns en utmaning i att säkerställa att alla verksamheter inom nämndens ansvarsområden tar ansvar för att beakta barnrättsperspektivet i både strategiska och operativa beslut. För att möta detta krävs kontinuerlig kompetensutveckling och tydliga riktlinjer som stärker barnens rätt att bli hörda och delaktiga i frågor som påverkar dem. Förändrade förutsättningar gällande barnrätt innebär att kulturskolans ledningsgrupp under vårterminen 2025 kommer att genomgå en utbildning för att bli barnrättsstrateger.

Digitalisering

Invånarnas förväntningar på flexibla, tillgängliga och digitalt stödjande tjänster växer. Förvaltningen behöver säkerställa att investeringar i teknik och kompetensutveckling kan möta dessa förväntningar, samtidigt som digitala lösningar används för att effektivisera interna processer. Digital teknik kan användas mer systematiskt för att inkludera invånare som annars riskerar att stå utanför kultur- och fritidsutbudet. Utmaningar är till exempel att stärka upp kring AI i samband med bidragshantering samt urvalsprocesser för stipendier.

Osäkerhet kring statliga medel och satsningar

Flera av kulturnämndens verksamheter är delvis beroende av statliga bidrag för att säkerställa genomförandet av projekt och långsiktiga satsningar. Samtidigt innebär detta en viss osäkerhet, då statliga medel inte alltid är garanterade eller kan variera från år till år. Detta ställer krav på flexibilitet i planering och prioritering av verksamheten, för att säkerställa att kommunens kultur- och fritidsutbud fortsatt kan möta invånarnas behov oavsett förändringar i externa finansieringsförutsättningar. Exempelvis kan införandet av det statliga fritidskortet för barn och unga innebära ökade administrativa krav för kommunen, vilket ytterligare påverkar resursfördelningen inom kultur- och fritidsområdet.

Samnyttjande av lokaler

Många lokaler används idag inte optimalt för att möta olika målgruppers behov. Ett växande behov av att använda kommunens lokaler effektivt utgör en stor utmaning. Kultur- och fritidsverksamheter måste hitta nya sätt att dela resurser och anpassa sig till olika målgruppers behov. Att utveckla modulära, tillfälliga och anpassningsbara lösningar och rum som kan stödja flera olika funktioner samtidigt kan bidra till både ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Effektivt samnyttjande kräver praktiska lösningar, tydliga rutiner, investeringar i anpassningsbara lokaler och samordning mellan olika förvaltningar.

Ökad samverkan på flera nivåer

För att möta framtidens krav behöver kulturnämnden stärka sin kapacitet för samverkan på flera nivåer. Samarbeten kan bidra till att skapa större kulturell och ekonomisk genomslagskraft, medan internationella partnerskap ger tillgång till nya idéer och finansieringsmöjligheter. Genom att utveckla långsiktiga partnerskap mellan kultursektorn, forskning och näringsliv kan nya idéer och innovationer integreras i kommunens kultur- och fritidsverksamheter.

Psykisk ohälsa och social oro

Psykisk hälsa och sociala behov är framväxande områden där kulturnämndens verksamheter kan spela en viktig roll. Insatser som bidrar till att minska ensamhet och främja social samhörighet, särskilt bland unga och äldre, är centrala. Utveckling av fler mötesplatser för generationsöverskridande och meningsfulla aktiviteter är avgörande för att möta dessa utmaningar. Kulturens roll i att främja psykisk hälsa och socialt välbefinnande kan utvecklas ytterligare genom att stärka insatser som minskar isolering och ökar delaktighet. Att integrera kultur i vård- och omsorgstjänster kan bidra till bättre livskvalitet för äldre och personer med psykiska utmaningar. Fler

mötesplatser för generationsöverskridande aktiviteter kan också skapa nya sociala band och främja gemenskap över åldersgränserna.

Hållbarhet och klimatförändringar

Förvaltningen behöver också navigera komplexa frågor kopplade till klimatförändringar och hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan ytterligare. Biotopias satsningar på att öka medvetenhet och kunskap om klimatomställning och bibliotekens klimatsmarta lösningar är steg i rätt riktning, men ytterligare insatser krävs för att möta Uppsalas klimatmål.

Kompetensförsörjning och rekrytering

En framtida utmaning för flera av kulturnämndens verksamheter är att säkerställa en hållbar kompetensförsörjning och rekrytering. För Fritid Uppsala innebär detta att hitta och behålla rätt kompetens för arbete med barn och unga i en konkurrensutsatt arbetsmarknad. För att möta denna utmaning behöver verksamheten utvecklas för att bli mer relevant och erbjuda attraktiva arbetsförhållanden. Den nya lagstiftningen om dygnsvila och ökade krav på samordning inom kommunen kräver också nya arbetssätt för att hantera arbetsbelastningen. Bibliotek Uppsala kommer att behöva hitta sätt att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens, särskilt med tanke på de svårmatchade lönerna och arbetsvillkoren i förhållande till andra arbetsgivare, samt den ökande konkurrensen från Stockholmsområdet. För Kulturskolan är en fortsatt utmaning att rekrytera tillräckligt med pedagoger för att möta den växande efterfrågan på platser, vilket gör det nödvändigt att säkerställa att kvalificerade ledare finns på plats för att möta det ökade behovet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Viktiga händelser under året

All livsmedelskontroll övergick från och med 2024 till debitering efter utförd kontroll. Hur ofta kontroll genomförs bygger på en ny nationell modell för riskklassning som beslutades under 2023. I samband med kontrollbesök verifierades att anläggningarna var korrekt klassade enligt det nya systemet för riskklassning.

Omfattande förändringar i avfallslagstiftningen trädde i kraft under våren. Nämnden lade mycket resurser på att besvara frågor från verksamhetsutövare och allmänhet, samt på att ta fram nya handläggningsrutiner och informationsmaterial. Nämnden bidrog också aktivt vid framtagandet av nya lokala avfallsföreskrifter för Uppsala kommun.

Nämnden tidigarelade en förnyad upphandling av nämndens verksamhets- och ärendehanteringssystem för tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelskontroll. Det berodde på att de nuvarande avtalen inte omfattade den produkt för automatisering i

ärendeflöden som nämnden behöver för att ta den digitala handläggningen till nästa nivå. Under 2024 förbereddes upphandlingen för att kunna genomföras under 2025.

Under hösten startades ett nytt innovationsprojekt tillsammans med AI Sweden. Miljöförvaltningen ingår som en av de förvaltningar inom Uppsala kommun som under 2025 ska samarbeta med AI Sweden och andra intresserade kommuner och regioner i arbetet med att utveckla och testa den digitala assistenten Svea. Projektet är ett lärandeprojekt och Svea är en AI-baserad prototyp som utvecklats för att hjälpa medarbetare i offentlig sektor med textbaserade uppgifter.

Den kommunala lantmäterimyndighetens verksamhet påverkades av att det statliga lantmäteriet under våren stängde ned digital tillgång till ärendeakter. Då det gör att det kan ta flera månader för den kommunala myndigheten att få tillgång till information man behöver för att genomföra en förrättning, så kommer handläggningstider för förrättningar sannolikt att stiga framöver.

I april tillträdde ny direktör för miljöförvaltningen. Förvaltningens avdelningschefer återgick till att ansvara för sina ordinarie avdelningar, efter en period av tillfälliga lösningar.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 15. Miljö- och hälsoskyddsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	1,6	-0,2	0,0	-0,1
Infrastruktur, skydd m.m	29,2	-0,2	0,1	-0,4
Nämnden totalt	30,8	-0,4	0,1	-0,4

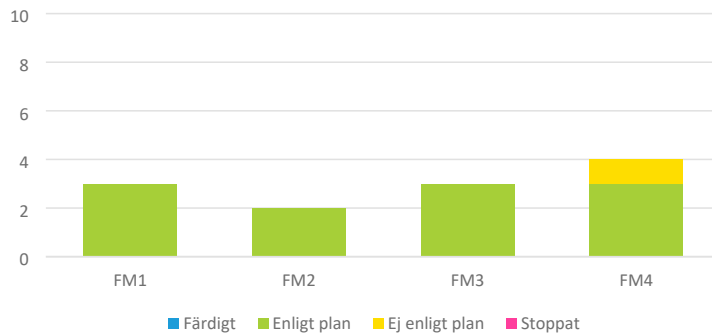
Miljö- och hälsoskyddsnämndens resultat 2024 var ett underskott om 0,4 miljoner kronor. Underskottet berodde främst på att intäkterna var 4,5 miljoner kronor lägre än budgeterat. Underskottet balanseras till stor del av att kostnaderna var 4,1 miljoner kronor lägre än budgeterat, främst lägre kostnader för personal och övriga tjänster.

Avdelningen miljöskydd kunde inte genomföra tillsynsplanen för 2024 i dess helhet. Fler inkommande ärenden i form av remisser, ansökningar och informationsärenden och omfattande ny lagstiftning inom avfallsområdet och personalförändringar tog tid från tillsynsarbetet. Avdelningen planerar att rekrytera för att hantera kommande års tillsynsbehov.

Eftersom den tillsyn som fakturerades under året genom årliga avgifter inte kunde utföras fullt ut uppstod en ny tillsynsskuld 2024. Nämndens totala tillsynsskuld minskade dock från 1,6 miljoner kronor till 0,6 miljoner kronor under 2024.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tilldelats tolv uppdrag från kommunfullmäktige. Elva uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 13. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedömer att fokusmål 2 och 4 är helt uppfyllda samt att fokusmål 1 och 3 är i hög grad uppfyllda under 2024.

Avvikelse från plan när det gäller fokusmål 1 är att automatisering av ärendeflöden inte har kunnat genomföras. Nämnden har förberett en förnyad upphandling för att kunna genomföra detta senare. Tid som var avsatt för att arbeta med automatisering av ärendeflöden kunde i stället läggas på att förbereda deltagande i innovationsprojekt tillsammans med AI Sweden. Avvikelse från plan när det gäller fokusmål 3 är att avdelningen för miljöskydd inte kunnat genomföra tillsynsplanen för 2024 i dess helhet.

Nedan följer några exempel på vad nämnden gjort för att bidra till respektive fokusmål:

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

- Nämnden genomförde under våren omfattande arbete med att se över verksamhetens rutiner och föra över dem till det nya kommungemensamma kvalitetsledningssystemet, vilket stärker en rättssäker och effektiv handläggning.
- Förvaltningen har tagit fram nya roller för handläggare, som samordnare och enhetsledare. Syftet är att skapa en mer effektiv organisation utan flaskhalsar samt avlasta cheferna i deras uppdrag så att de kan ägna mer tid åt verksamhet och medarbetare.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

- Nämnden har återupprättat tjänsten Livsmedelskollen på Uppsala.se. På Livsmedelskollen kan konsumenter se resultat från nämndens kontroller av restauranger, butiker och andra livsmedelsverksamheter. Tjänsten lanserades i oktober och hade 22 000 besök första dagen.
- Nämnden har under året deltagit i flera aktiviteter anordnade av näringslivet, bland annat företagsbesök, "Uppsala möts" och en artikelserie om hur kommunens arbete för företagsklimatet utvecklats inom flera myndighetsområden. Nämnden har också deltagit i möte med kommunens Näringslivsråd.

- I liten skala har nämnden provat att använda en digital bokningstjänst för hälsoskyddsinspektioner.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

- Nämnden beslutade om ett lokalt kostråd att känsliga grupper inte bör konsumera abborre på grund av förekomst av PFAS. Kostrådet byggde på att nämnden analyserat fisk med avseende på PFAS i Fyrisån och några andra aktuella vattendrag.
- Ett flertal förorenade områden med stor eller mycket stor risk för människors hälsa och miljön har fått tillsyn under året. Nämnden har utfört flera ansvarsutredningar, bland annat nämndens första PFAS-ansvarsutredning.
- Nämnden använde den värmekartering som finns framtagen i kommunen för att se vilka vård- och omsorgsboenden som finns i de kritiska områdena. Vid tillsyn på vård- och omsorgsboenden kontrollerades bland annat temperaturen vid besöket, hur temperaturen upplevs under sommar och vinter och om det finns solskydd och annan värmedämpande utrustning.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

- Nämnden har under året fortsatt utvecklat och upprätthållit kontaktvägar till andra myndigheter för att bättre kunna bidra i samhällets arbete mot illegal verksamhet. Exempel på myndigheter är polisen, arbetsmiljöverket, Skatteverket, brandförsvaret och länsstyrelsen.
- Nämnden kontrollerade byggföretag för att säkerställa att dessa följer lagstiftningen angående avfallshantering.
- Nämnden tog fram slutligt förslag till nya lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön och överlämnade dem till kommunstyrelsen.
- Nämnden genomförde uppsökande bostadstillsyn i Sala backe, Tuna backar, Gränby och Valsätra. Genom att aktivt arbeta för att nå ut med information om rätten till en god inomhusmiljö kan nämnden bidra till att skapa förutsättningar för en jämlik hälsa i Uppsala kommun. Vid tillsynen noterades i flera fall problem med inomhustemperatur, för låg varmvattentemperatur (risk för tillväxt av legionella), tecken på skadedjur, fuktskador och ventilationsproblem.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nämndens gruppuppdrag omfattar tillsyn och prövning enligt ett flertal olika lagstiftningar samt att ansvara för den kommunala lantmäterimyndigheten. Det innebär att nämndens verksamhet påverkas av flera nationella myndigheter.

Enheten för livsmedelskontroll började att arbeta enligt Livsmedelsverkets frivilliga men rekommenderade kontrollprocess. Det har resulterat i att fler kontroller leder till beslut om åtgärder och uppföljande kontroller. Tidigare år har uppföljande kontroller i större utsträckning gjorts i samband med nästa planerade kontrolltillfälle.

Omfattningen av nämndens uppdrag har ökat under flera år. Ny lagstiftning och nya ansvarsområden innebär dels att nämnden behöver sätta sig in i vad som gäller enligt den aktuella lagstiftningen, dels att nämnden behöver ta fram formalia som nya taxor och reviderad delegationsordning för att kunna bedriva tillsynen.

Nämnden samverkade aktivt med andra kommuner och myndigheter. Samverkan är en viktig del både i inspektörers kompetensutveckling, effektivisering av tillsyn och kontroll samt för rättssäkra bedömningar som är kommunoberoende.

Nämndens verksamhet är till stor del förebyggande och det är därför svårt att kvantifiera effekten och mätetalen blir ofta i stället indirekta över utförd mängd arbete. Delar av nämndens grunduppdrag i siffror 2024:

- nära 2 000 inspektioner utifrån miljöbalken av miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd och enskilda avlopp
- 330 tillstånd för enskilt avlopp
- granskning av 630 analysresultat inom ramen för tillsyn på strandbad och bassängbad samt inom smittspårning
- granskning av 470 radon- och fastighetsuppgifter i radonärenden
- granskning av 450 rapporter om läckagekontroll på köldmediaanläggningar
- nära 1 000 förebyggande livsmedelskontroller
- tillsyn av samtliga 480 tillståndshavare (serveringstillstånd och tobak)
- 310 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd
- 80 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) och 170 kontrollköp
- 220 lantmäteriförrättningar

Under 2024 har nämnden analyserat samtliga överklagade ärenden 2023, inom områdena tillsyn och prövning enligt miljöbalken och livsmedelskontroll. Det var 56 ärenden som överklagades. Av dessa avslag första överprövande instans 71 procent av överklagandena, 11 procent avvisades eller avskrevs och 16 procent upphävdes, ändrades eller återförvisades till nämnden för fortsatt handläggning. Den övervägande delen av nämndens beslut höll alltså vid överprövning.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Nämnden har inte några privata utförare.

Framtida utmaningar

Nämnden behöver rusta sig för att kunna agera allt mer förutseende och proaktivt. Såväl belastningen som förändringstrycket väntas öka som en följd av omvärldsfaktorer som nämnden inte själv styr över. Exempel på det är ny och mer komplex lagstiftning, ökad brottslighet och ökat tryck på naturresurser.

Förändrad lagstiftning och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är ett prioriterat område för nämnden. Samtidigt som utvecklad lagstiftning gör nämndens arbetsområde nytt, oprövat och mer komplext så råder det nationellt en brist på utbildade miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Ny och förändrad lagstiftning ställer även allt högre krav på nämndledamöters kompetens och nämnden har därmed behov av goda möjligheter till fortbildning.

Förändrad lagstiftning kan komma att ställa krav på att nämnden sammanträder oftare än tidigare, för att kunna möta kortade svarstider på remisser. För att utveckla näringslivet och för att Försvarsmaktens utbyggnad ska kunna ske i avsedd takt kan tillståndsprocesser behöva genomföras snabbare än tidigare. Nämnden kan även behöva sammanträda oftare för att bidra till att processtider för att ta fram nya detaljplaner kortas.

Det är nödvändigt att bevaka och läsa in sig på den snabbt förändrade lagstiftningen. Nämnden ser också att det är angeläget att besvara remisser om förändrad lagstiftning

inom nämndens ansvarsområden. Arbetet är resurskrävande och utmanar nämndens förmåga och tillräcklighet.

Samhällsutveckling och hårdnande samhällsklimat

Nämnden ser att verksamheten påverkas av ett hårdnande samhällsklimat. Dels kan nämnden se en tendens att det blivit svårare för intressenter att lösa intressekonflikter. Dels finns ett ökat behov av att arbeta med att förebygga otillåten påverkan mot anställda och förtroendevalda. Ett ökat fokus på att motverka illegal verksamhet leder också till nationella förväntningar på en mer kontrollbaserad tillsyn, utöver den tillsatsbaserade tillsynen av verksamheters egenkontroll enligt miljöbalken.

När staden och landsbygden utvecklas och växer så ökar trycket på naturen. Fler människor på samma yta ökar påverkan på varandras livsmiljö och resurs- och målkonflikter kan uppkomma. Frågor som är aktuella för nämnden är bland annat hantering av förorenade områden, PFAS, buller och luftkvalitet.

Namngivningsnämnden

Namngivningsnämnden har till uppgift att besluta om namn på kvarter, gator, bostadsområden, vägar, broar och allmänna platser.

Viktiga händelser under året

Nämnden har under året genomfört dialog med medborgare i Gottsunda.

Under året fattade nämnden beslut om att synliggöra de fem nationella minoriteterna i namngivningen samt att regelbundet samråda med dessa. Dialoger med representanter för de olika minoriteterna har genomförts under året.

Ärende om namnsättning av plats i Kungsängen startades efter medborgarinitiativ. Beslut om namn fattas troligen av nämnden under 2025.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

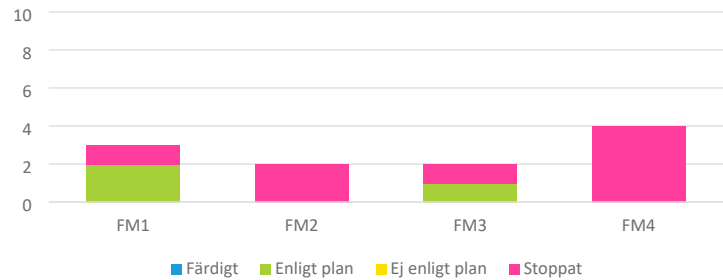
Tabell 16. Namngivningsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	0,5	0,1	0,0	0,0
Infrastruktur, skydd m.m	1,5	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	2,0	0,1	0,0	0,0

Namngivningsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 0,1 miljoner kronor. Nämndens kostnad är förenad med den politiska verksamhetens arvodesnivåer samt ett handläggarstöd (80 procents tjänst). Kostnaderna avseende sammanträdesarvoden var 0,1 miljoner kronor lägre än budgeterat 2024.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Av kommunfullmäktiges 13 uppdrag till namngivningsnämnden är ett färdigt och tre pågår enligt plan. Nio uppdrag kommer inte att genomföras på grund av att de inte omfattas av nämndens verksamhetsområde.

Figur 14. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Måloppfyllelsen är hög. Nämnden kommer att fortsätta utveckla samarbetet med föreningslivet och medborgare för ökad delaktighet.

Vi ligger i fas med namngivningen i förhållande till detaljplanearbetet. Dagens namngivning blir en del av vårt framtida kulturarv och bidrar till del av vår identitet.

Nämndens arbete står för en kvalitativ namngivningsverksamhet över tid. Uppsala är unikt som har en speciell nämnd för detta.

Nämnden arbetar för att namngivningen ska spegla mångfalden i samhället. Vid namngivning beaktas de fem nationella minoriteterna. Flerfaldigt många män har genom tiderna hedrats med namn på gator och platser. Nämnden arbetar för att lyfta fram kvinnorna för att minska snedfördelningen.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nämnden följer utvecklingen inom sitt verksamhetsområde utifrån nyckeltal knutna till processerna inom nämndens ansvar.

Namn inom detaljplan för Bälinge-Ekeby 1:2, detaljplan för Gysta 1:13 och detaljplan för Valsätra 1:9 och 1:4 södra delen har antagits. Namn på fyra gång- och cykelvägar och tre parker har antagits.

Nämnden har beslutat om något fler namn under 2024 än under 2023 då antalet namn var jämförelsevis få. Under såväl 2023 som 2024 har antal ärenden varit på en liknanden nivå jämfört med tidigare år men antal namn per ärende i regel varit få.

Tabell 17. Namngivningsnämndens nyckeltal 2024. Källa: Egen uppföljning.

Nyckeltal	2024	2023	2022	Målsättning	Källa
Andel detaljplaner med namnbehov som är namnsatta vid antagande	97 %	-	-	100 %	Nova och DHS
Antal fastställda namn	34	30	49		DHS
Antal memorialnamn varav kvinnonamn	0/0	3/3	0/0		DHS
Antal namngivna gång- och cykelvägar	4	6	0	5	DHS
Antal namngivna parker	3	2	-		DHS
Antal medborgarsynpunkter på namnförslag	3	3	-		DHS

Framtida utmaningar

Nämnden kommer under 2025 och framåt fortsätta att arbeta för invånarnas delaktighet och att nå nya grupper.

Det är viktigt att säkra kompetensförsörjningen inom verksamheten.

Nämnden ska säkra ett hållbart arbetssätt enligt riktlinjer och rutiner för verksamheten. Namngivningsarbetet ska både värna befintliga namn och progressivt arbeta för att låta namnen spegla mångfald och jämlikhet.

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden ansvarar för omsorg, service och viss sysselsättning inom socialpsykiatri och verksamheter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) oavsett ålder. Vidare ansvarar nämnden för service, vård och omsorg enligt socialtjänstlagen (SoL) i ordinärt och särskilt boende för personer upp till 65 år som har behov av sådana insatser på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Nämnden ansvarar även för uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Omsorgsnämndens hälso- och sjukvårdsansvar avser personer som fyllt 17 år och inträder där vårdbehovet uppgår till mer än 14 dagar och om personen utifrån sina förutsättningar har svårigheter att ta sig till en mottagning. För insats av arbetsterapeut har nämnden ansvar från första dagen.

Viktiga händelser under året

- Fortsatta utbildningsinsatser har genomförts för att få fler stödpedagoger i verksamheten, 14 medarbetare har påbörjat en stödpedagogisk utbildning med start vårterminen 2024.
- Digital signering har införts inom samtliga av egen regins verksamheter under hösten för att effektivisera arbetsflödena.
- Under hösten har supportgruppen startat, verksamheten är en öppen insats som riktar sig till personer över 18 år med psykisk ohälsa och som behöver enklare stöd i vardagen med exempelvis tidsbokning hos myndigheter och hjälp att fylla i blanketter.
- Uppsala friidrottsarena var full av aktivitet 4 september där drygt 200 brukare med LSS-beslut fick prova olika idrotter på Uppsala friidrottsarena, dagen arrangerades av aktivitetssamordnare i samarbetet med RF-SISU.
- 10 november var det premiär för programmet "Frågan är fri" på SVT, där reportrar från dagliga verksamheter i Uppsala ställer unika frågor till några av landets största profiler.

- I december övergick 10 nya LSS-boenden från extern regi till egen regi, totalt under året övergick 12 LSS-boenden från extern regi till egen regi.
- Andelen inhyrda medarbetare har minskat kraftigt inom den kommunala hälso- och sjukvården, inom OSN så är nu alla vakanta tjänster tillsatta för legitimerad personal.

Under större delen av 2024 så har vård- och omsorgsförvaltningen förberett och planerat i ett stort samverkansarbete inför införandet av en ny avdelning, med fokus på förebyggande insatser. Avdelning för öppna och tidiga insatser är nu på plats och i drift, sedan 1 januari 2025.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 18. Omsorgsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	3	1	0	0
Vård och omsorg äldre (SoL och HSL)	94	21	12	25
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	1 980	-17	8	-3
varav öppna insatser	37	-12	-8	-14
varav insatser enligt SoL och HSL	358	-8	17	-13
varav insatser enligt LSS	1 585	2	-1	24
Nämnden totalt	2 076	4	20	22

Omsorgsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 4 miljoner kronor.

Nämndens enskilt största kostnadspost, kostnaden för arbetskraft, var i linje med budget. Kostnaden för inhyrd legitimerad personal inom hälso- och sjukvårdsområdet minskade i enlighet med nämndens resultatförstärkande åtgärder kraftigt mot föregående år med 10 miljoner kronor, även om kostnaden var något högre än i budget.

Verksamhetsområdet SoL och HSL hade tillsammans för funktionsnedsatta (-8 miljoner kronor) och äldre (+21 miljoner kronor) ett totalt överskott om 13 miljoner kronor. Överskottet berodde på högre avgiftsintäkter från brukare samt lägre volym (antal brukare) inom socialpsykiatriboenden (SoL).

Öppna insatser hade ett underskott om 12 miljoner kronor. Verksamheten har under de senaste åren redovisat ett underskott. Inför budget 2025 genomfördes därför en teknisk justering där kommunbidrag omfördelats från verksamheten särskilt boende till öppen verksamhet. Därmed har budgetramen från 2025 anpassats till faktisk kostnad.

Nämndens största verksamhetsområde, insatser enligt LSS, som svarar för drygt 70 procent av nämndens totala verksamhet, uppvisade ett överskott om 2 miljoner kronor. Utfallet var lägre än prognosen i augusti vilket berodde på återkrav till Försäkringskassan för assistansersättning samt högre kostnader i samband med övertagandet av 11 gruppboendestäder från extern till egen regi. I verksamhetsområdet ingår transportkostnader inom daglig verksamhet som från och med 2024 redovisas som färdtjänst. Budgetjustering sker i budget 2025.

Som del av nämndens resultatförstärkande åtgärder och arbete mot välfärdsbrottslighet resulterade granskning av felaktiga utbetalningar inom assistansen att ersättningar stoppades om 1,2 miljoner kronor och beslut om återbetalning fattades om 5 miljoner kronor.

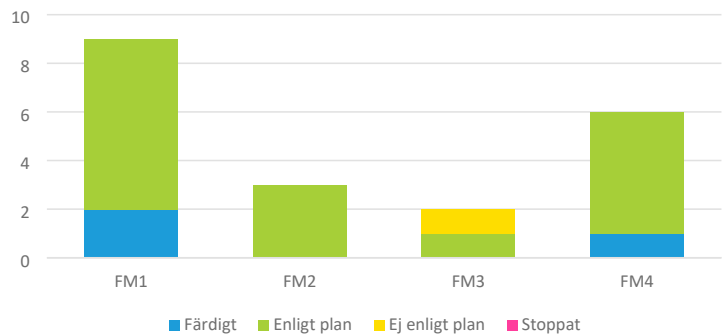
Tabell 19. Omsorgsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	4	2	2	4

Omsorgsnämndens investeringsbudget uppgick 2024 till 4 miljoner kronor. Investeringar genomfördes motsvarande 2 miljoner kronor. Investeringarna består bland annat av möbler, inventarier samt brandförebyggande åtgärder.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Omsorgsnämnden har blivit färdig med tre uppdrag under året. 16 uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 15. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Nämndens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet. Nämndens åtgärder bedöms i hög grad svara mot utmaningarna att värna välfärden i kommunen och leverera en god och säker vård och omsorg, på såväl kort som lång sikt. Särskilt viktiga fokusområden där omfattande utvecklingsarbete pågår finns inom innovationer och digitalisering, kompetensförsörjning och omställning mot en effektiv och nära vård.

Tabell 20. Nämndens indikatorer inom fokusmål Ekonomin.

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde föregående år ¹	Jämförvärde liknande kommuner ²	Mål- sättning
	Totalt	Kvinnor	Män			
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) (A2030)	78	80	76	75	80	Öka
Merkostnad (mnkr) för inhyrd legitimerad personal 2024	1	-	-	5	-	Minska
Andel (%) inhyrd personal av legitimerad grundbemanning 2024	4	2	11	15	-	Minska
Antal inhyrd legitimerad personal (årsarbetare) 2024	2	1	1	7	-	Minska
Korttidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2024)	3,62	3,75	3,34	3,45	-	Minska
Långtidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2024)	4,65	5,49	2,82	4,17	-	Minska

Nämnden har för 2024 uppfyllt målet om en budget i balans.

Arbete har genomförts för att stärka kompetens, kompetensförsörjning och säkerställa ett hållbart arbetsliv inom nämndens verksamheter. Ett stort antal utbildningssatsningar har genomförts riktat till nämndens medarbetare under året. Insatserna har genomförts brett och inom flera områden för såväl egen regins medarbetare, myndighetsutövande personal, legitimerad personal, chefspersoner och andra medarbetare.

- En positiv utveckling kan ses gällande behovet av inhyrd legitimerad personal, där behovet minskat betydligt jämfört med föregående år, både som antal och andel medarbetare samt som merkostnad för nämnden.
- Ett intensivt arbete pågår för att minska sjukfrånvaron bland nämndens medarbetare, där målet om max 6 procent sjukfrånvaro ännu ej är uppnått. Jämfört med 2023 så har korttidsfrånvaron bland nämndens medarbetare ökat något. Ökningen har varit ungefär lika hög bland kvinnor och män, vilket inneburit att skillnaden i korttidsfrånvaro mellan könen varit relativt oförändrad. För långtidsfrånvaron så har ökningen däremot varit särskilt hög bland kvinnor, vilket inneburit att den redan stora skillnaden mellan kvinnor och män ökat ytterligare.
- Målet att minska antalet visstidsanställningar jämfört med föregående år har ännu inte uppnåtts. Detta beror på att egen regin har expanderat med fler verksamheter, vilket gör jämförelsen svår. För att optimera bemanningen samplaneras personalen mellan verksamheterna, vilket gör det möjligt för medarbetare att arbeta på flera enheter och få ut heltider där behov finns. Effektivisering av bemanningen sker kontinuerligt.

Under året har utvecklingsarbetet fortsatt inom nämndens verksamheter för att utveckla arbetssätten kopplat till digitala lösningar ytterligare. En rad aktiviteter har genomförts utifrån såväl brukar- som medarbetarperspektiv, för att maximera arbetets genomslagskraft. Det har exempelvis handlat om:

- Införande av digital välfärdsteknik: Exempelvis läkemedelsautomater, e-signering, närvarosensorer, och AI-lösningar, med en tydlig strävan att minska administrativa uppgifter och säkerställa att insatser utförs korrekt.

¹ Värde för Uppsala kommun föregående år

² Övägt medel för resultatnätverket R9

- Delaktighet och inkludering: Digitala verktyg och planeringssystem används för att öka brukarnas medverkan och förhindra utanförskap.
- Effektivare dokumentation och administration: Digitalisering av brukares akter, hantering av habiliteringsersättning, och schemaläggning sker för att spara tid och resurser.

Ett flertal åtgärder inom i synnerhet nämndens myndighet och egen regi har genomförts och pågår för att effektivisera administrationen och frigöra tid och resurser till kärnverksamheten. Exempel på detta är:

- Översyn av administrativa tjänster
- Digital närvarorapportering,
- Optimering av schemaläggning och samordning av vikarier.

Utvecklingen av samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala pågår inom flera områden och med olika målgrupper. För berörda nämnder pågår den övergripande samordningen främst inom mål och budgets uppdrag 8. För samverkan med Region Uppsala pågår arbetet inom ramen för forum inom HSVO-organisationen (Hälsa, stöd, vård och omsorg). Exempel på åtgärder är:

- Omarbetning av befintlig modell för hälsoekonomiska analyser för att bli mer användarvänlig har påbörjats.
- En studie har genomförts för att kartlägga behovet av indikatorer inom verksamheten. Resultatet visar på ett behov av både tillförlitliga data och automatisering av datahanteringen.
- En utredning om de juridiska förutsättningarna för sammanläggning mellan Region Uppsala och Uppsala kommun kring hjälpmedel tagits fram som ett led i att stärka de gemensamma nyttorna av hjälpmedel, till nytta för både individer och huvudmännen.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

För att bidra och öka takten i klimatomställningen för att minska växthusutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun arbetar verksamheterna inom olika områden. Exempel på aktiviteter som sker är optimering av fordonsflottan, miljöombudsutbildningar samt arbete med att minska mängden fossil plast i nämndens verksamheter. Pilotprojekt genomförs för att minska matsvinnet inom egen regi.

- Inom transporter i nämndens egna verksamheter innebär bristen på laddinfrastruktur en utmaning, både på kort och lång sikt. Andelen förnybar energi vid transporter är fortsatt hög, men trenden är svagt negativ.
- Krav i förfrågningsunderlag finns och utförare förväntas följa den ökade takten i klimatomställningen. Dock saknas ännu systematisk uppföljning för att säkerställa att utförarna följer kraven.
- Under 2024 har indikatorer tillkommit, för klimatpåverkan inom inköp av livsmedel samt andel förnybar plast, för att förbättra möjligheterna att mäta resultatet i omställningstakten inom dessa områden från och med nästa år.

Sammanfattningsvis finns ett behov att öka takten i omställningen för att fullt ut bidra till kommunens miljömål och minska nämndens miljöpåverkan. Klimatarbetet behöver intensifieras under kommande år, inte minst genom aktivt deltagande inom ramen för Uppsala kommuns koldioxidbudget.

Tabell 21. Nämndens indikatorer inom fokusmål Klimatet.

Nuvärde	Jämförvärde föregående	Jämförvärde liknande	Mål- sättning

Indikator	Totalt	Kvinnor	Män	år ³	kommuner ⁴	
Andel procent använd förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter (jan-nov)	90	-	-	94	-	100
Andel procent ekologisk mat i nämndens egna verksamheter ⁵	45	-	-	43	-	75
Klimatpåverkan av inköpta livsmedel, CO2ekvivalenter per kilo inköpt livsmedel	1,47	-	-	-	-	1,25
Andel inköp av engångsplast i nämndens verksamheter som består av återvunnen eller förnybar plast	11	-	-	-	-	100

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

För individens psykiska hälsa och samhällets ekonomi är strategiska, förebyggande och tidiga insatser i samverkan av största vikt. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kan förebyggande arbete vara god ekonomisk hushållning med resurser och därmed bidra till hållbarhet.

Ett viktigt fokusområde för nämnden för att bidra till måluppfyllelse rör därför främjandet av den psykiska hälsan för nämndens målgrupper. Detta inkluderar inte minst insatser för att motverka ofrivillig ensamhet och isolering, hot och våld, missbruk samt suicidpreventiva insatser. Inom dessa områden har omfattande utbildningsinsatser genomförts under året för att ytterligare stärka kompetensen bland nämndens medarbetare.

Under hösten har supportgruppen startat, verksamheten är en öppen insats som riktar sig till personer över 18 år med psykisk ohälsa och som behöver enklare stöd i vardagen med exempelvis tidsbokning hos myndigheter och hjälp att fylla i blanketter.

En GIS-utredning (geografiskt informationssystem) för hälsofrämjande insatser har påbörjats, där befolkningsdata, avstånd till närmaste träffpunkt och vägnät analyseras för att planera och fördela hälsofrämjande insatser geografiskt. Resultaten kommer att användas för framtida strategiska beslut, med samverkan från civilsamhället.

Löpande avtalsuppföljning sker inom alla områden med ökat fokus på välfärdsbrott. Nya metoder är framtagna för att upptäcka och inleda samtal med utförare gällande misstänkta felaktigheter.

En särskild funktion för granskning och kontroll har inrättats och samnyttjas med äldrenämnden. Detta minskar administrationen och ökar möjligheten till att tillsätta resurser på rätt aktivitet för att motverka välfärdsbrott.

Arbetet med att förhindra felaktiga utbetalningar och att hitta nya metoder för granskning har fortgått under året. Granskningen av felaktiga utbetalningar inom assistansen har resulterat i att ersättning har stoppats om ca 1,2 miljoner kr och beslut om återbetalning har fattats om ca 5 miljoner kr.

Uppsala kommun är en av de kommuner som kommit längst i arbetet mot välfärdsbrott kopplat till personlig assistans och kunskapen som nämndens

³ Värde för Uppsala kommun föregående år

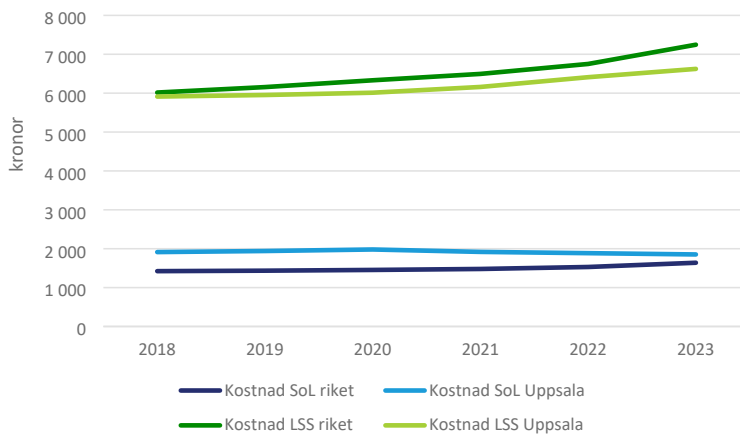
⁴ Övägt medel för resultatnätverket R9

⁵ Värde för 2023 avser jan-nov, medan värde för 2024 avser helår.

medarbetare besitter efterfrågas nationellt, bland annat från andra kommuner och länsstyrelser.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nedan visas utvecklingen av kostnaden för LSS-verksamhet respektive SoL-verksamhet för Uppsala i jämförelse mot riket 2018 till 2023. Uppgifter för 2024 finns ännu inte tillgängliga.

Figur 16. Kostnad funktionsnedsättning LSS och SoL, kronor per invånare, 2018 – 2023.

Uppsalas kostnad för LSS-insatser har ökat i samma utsträckning som övriga kommuner, förutom 2023 då kostnadsökningen var mindre för Uppsala – 3 procent jämfört mot rikets 7 procent. Att övriga kommuner ökar kostnaden för LSS i högre utsträckning än Uppsala påverkar utjämnningssystemet inom LSS där Uppsala är nettobetalare. När det gäller SoL-verksamhet har kostnaden 2023 minskat något för Uppsala medan den ökat för riket i stort.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Omsorgsnämnden upprättar i samband med årsbokslutet en årsrapport för nämndens avtals- och uppdragsuppföljning (Dnr OSN-2024-00664). Nedanstående text är en sammanfattning av denna rapport:

Omsorgsnämnden har i slutet av 2024 avtal med 65 externa leverantörer som totalt omfattar 127 olika verksamheter. Egen regi följer upp sina verksamheter genom egenkontroll i linjeorganisationen, avseende avvikelser, synpunkter, lex Sarah och lex Maria. Under år 2024 har egen regi initierat till systemledning att genomföra två uppdragsuppföljningar.

Under 2024 har det genomförts:

- En kvalitetsrapportering för samtliga av nämndens verksamheter inom såväl egen regi som extern regi, med syftet att fånga hur man använder avvikelser och synpunkter i kvalitetsarbetet
- En fokusuppföljning inom området goda relationer samt sex- och samlevnadsfrågor, som innefattat 24 verksamheter inom såväl egen regi som extern regi

- 15 planerade avtals- och uppdragsspecifika uppföljningar inom såväl egen regi som extern regi
- Fem tremånadersuppföljningar inom extern regi samt en händelsestyrd uppföljning inom extern regi.

Vid samtliga planerade uppföljningar har delar av utförarnas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete granskats och krav på åtgärdsplan har begärts in vid 13 tillfällen.

Uppföljningsarbetet är under ständig utveckling. Olika boendeformer för vuxna är fortsatt ett prioriterat område för uppföljning under år 2025. Detta då en stor andel ännu inte har följts upp. Analys av årets uppföljningar visar att samverkan mellan legitimerad personal och boendepersonal är ett område som behöver fokuseras på vid kommande uppföljningar.

Framtida utmaningar

Förändrad befolkningsstruktur

Förbättrade levnadsförhållanden och medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt, vilket är positivt. Antalet äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. Inom de närmaste tio åren kommer såväl antalet som andelen äldre personer att öka kraftigt.

Personer med intellektuella funktionsnedsättningar lever allt längre, vilket leder till nya utmaningar inom omsorgen. Det finns en brist på kunskap om hur man bäst stödjer äldre personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Inom bostad med särskild service inom socialpsykiatri finns även en åldrande målgrupp med fysiska funktionsnedsättningar. Dagens boenden saknar idag god tillgänglighet för denna målgrupp. För att förbättra stödet och stärka kompetensförsörjningen är det viktigt att främja samverkan mellan kommuner, regioner, universitet och intresseorganisationer. Genom att arbeta tillsammans kan dessa aktörer utveckla bättre metoder och utbildningar för att möta behoven.

Tidiga och förebyggande insatser för att stärka folkhälsan

För att lösa dagens och framtidens samhällsutmaningar och möta den demografiska utvecklingen finns även ett ökat behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Mycket av nämndens verksamhet har idag fokus på förebyggande insatser vilka bedöms bli än mer angelägna framöver. Inte minst med anledning av de förslag som presenterats gällande ny socialtjänstlag. Det föreslås bland annat att det ska bli möjligt att ge insatser utan behovsprövning i större utsträckning och ökade krav på att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara mer lätt tillgänglig.

De psykiatriska diagnoserna ökar, särskilt neuropsykiatriska diagnoser som ADHD och autism. Ökningen gäller främst lindrig till måttlig psykisk ohälsa och inte svåra psykiatriska tillstånd. Detta har lett till att det är allt fler som söker insatser från kommunen, som därför behöver ställa om till fler öppna insatser som innebär att den enskilde kan få hjälp snabbare. Omsorgsnämnden behöver därtill fortsätta arbeta med att förebygga och hantera en ökad psykiska ohälsan i samverkan med Region Uppsala och övriga sociala nämnder.

För att stärka förutsättningar att prioritera och säkra möjligheter att skapa önskade effekter både för verksamhet och för individen behöver hälsoekonomiska modeller

användas inom verksamhet och vid uppstart av nya initiativ. Genom att använda hälsoekonomiska beräkningar kan man säkerställa att resurserna används så att största möjliga nytta ges både för individen och kommunen. Under 2024 har arbete påbörjats med att utveckla en sådan modell, vilket fortgår under 2025.

Bostad med särskild service LSS 9:9

År 2034 bedöms totala behovet av dessa bostäder vara cirka 955 lägenheter. Idag finns 707 lägenheter vilket gör att det behövs 245 nya lägenheter inom planperioden, förutsatt att fortsatt ramupphandling av insatsen är ca 130 lägenheter. Utredningar pågår för att hitta lösningar för att tillgodose underskottet och komma i balans. Det finns därtill en rad faktorer som kan påverka prognosen. Det kan exempelvis ske större förändringar mellan åren i antalet personer som flyttar eller avlider. En annan faktor som kan påverka prognosen är lagförändringar.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Utmaningarna är extra stora när det gäller chefer och legitimerad personal.

Brist på legitimerad personal riskerar i yttersta fall att få negativa konsekvenser för nämndens möjligheter att bedriva en säker vård. Hur nämnden kan möta bristen på legitimerad personal bedöms ha en betydande effekt på kvaliteten i nämndens verksamheter, patientsäkerheten och möjligheten för nämnden att uppfylla sitt grunduppdrag. Inom nämndens ansvarsområde ses sedan 2023 en tydlig förbättring vad gäller andelen tillsvidareanställd legitimerad personal i egen regi, men frågan behöver fortsatt bevakas framöver.

Kommunen behöver arbeta på alla fronter för att säkerställa kompetensförsörjningen för yrkesgruppen chefer. Det handlar dels om att möjliggöra chefskarriär inom den egna organisationen och få chefstalanger att vilja och kunna växa i rollen. Dessutom behövs insatser för att säkerställa att kommunen kan behålla chefer i högre utsträckning. Inom omsorgsnämndens verksamheter pågår ett omfattande arbete inom dessa områden, som också visat på positiva effekter. Detta arbete behöver fortsätta för att säkerställa kompetensförsörjningen även framöver.

En tydlig förändrad förutsättning för nämnden är den antagna rekommendationen om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun. Rekommendationen innebär en ambitionshöjning som skapar ytterligare utmaningar inom kompetensförsörjningen av chefer och även medför ekonomiska konsekvenser. Inom omsorgsnämndens verksamheter har detta riktmärke om max 30 medarbetare per chef nu nåtts, med endast några få undantag.

Digital transformation för nämndens brukare

Digital transformation och innovativa lösningar kan ge stora möjligheter till självständighet, delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning. Det kan även ge goda möjligheter till utveckling av de vård- och omsorgsinsatser som erbjuds, så att de stämmer överens med den enskildes behov och önskemål med hänsyn till den enskildes personliga integritet.

Människors vardagssysslor och sociala umgänge sker alltmer med hjälp av den digitala tekniken. Tekniken skapar nya mötesplatser och ger en ökad frihet att vara verksam

och interagera oberoende av tid och rum. Samtidigt finns risk för ett digitalt utanförskap om inte alternativ finns för de kommuninvånare som inte kan eller aktivt väljer att inte ta del av ny teknik. Att vara digitalt exkluderad ger sämre förutsättningar för att leva ett bra liv.

Personer med funktionsnedsättning kan därtill vara mer sårbara för bedrägeri som är kopplat till digital teknik. Det är därför viktigt att vara medveten om dessa risker för att skydda personer för att möjliggöra att de använder tekniken på ett tryggt och säkert sätt.

Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan

Ökningen av organiserad brottslighet och bedrägeri inom omsorgen försvårar arbetet med att hjälpa personer som har ett omsorgsbehov. Välfärdsbrottsligheten omfattar stora belopp och utöver den ekonomiska skadan kan denna brottslighet även medföra ett minskat förtroende för samhället.

Bedrägeri som riktar sig mot äldre personer och personer med funktionsnedsättning ökar, detta kan leda till en minskad tilltro till nämndens medarbetare. En ökad grad av brottslighet i samhället riskerar att medföra en högre grad av otrygghet, inte minst bland särskilt utsatta grupper, såsom personer med funktionsnedsättning. I syfte att öka tryggheten samverkar kommunen med bland annat Polismyndigheten och andra berörda aktörer.

Även otillåten påverkan riktas mot nämndens verksamheter, inte minst inom kommunens myndighetsutövning. Detta kan ta sig i uttryck som såväl mer implicita påverkansförsök som desinformationskampanjer och direkta hot gentemot enskilda medarbetare. Sammantaget riskerar detta att medföra en ökad otrygghet för enskilda medarbetare, såväl i sin yrkesroll som privat.

Lagförändringar

En ny socialtjänstlag förväntas träda i kraft 1 juli 2025, det innebär bland annat att tidiga insatser kan ges utan behovsprövning och att fler öppna och förebyggande insatser möjliggörs. För att genomföra arbetet i de satsningar som utredningen föreslår kommer socialtjänsten behöva utveckla nya arbetssätt och metoder. Detta kommer troligen att bidra till ökade kostnader för nämnden under de närmaste åren.

Lagändringen för statliga huvudmannaskapet för personlig assistans har tidigare varit planerad till den 1 januari 2026, tidplanen för införande har dock förskjutits. Försäkringskassan säger ett bestämt nej till att personlig assistans förstatligas redan i januari 2026. Försäkringskassan anser att man behöver minst två år av förberedelser för ett samlat statligt huvudmannaskap – räknat från att lagändringar och förordningar beslutats. Hur lång tid detta tar är oklart.

Plan- och byggnadsnämnden

Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för beslut och rådgivning enligt plan- och bygglagen, inklusive de lagar och andra föreskrifter som hör till denna lag, med undantag för översiktsplanering. Andra lagar och föreskrifter är exempelvis plan- och byggförordningen och Boverkets byggregler. Plan- och byggnadsnämnden planerar för, och ger förslag till, inrättande av områdesskydd såsom natur- och kulturresevat. Nämnden har också ansvar för uppgifter enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Viktiga händelser under året

Lägre konjunktur och osäkert världsläge

Den vikande byggkonjunkturen har haft en direkt påverkan på nämndens verksamhet. Under 2023 påverkades bygglovsverksamheten kraftigt och under 2024 har också detaljplaneverksamheten påverkats av konjunkturen. Efterfrågan och takten i planläggningen har minskat.

Uppsalas utbyggnadsinriktning tydlig och anpassad organisation

Utvecklingen av Uppsala genom bland annat fyrsparavtalet med fyra spår till Stockholm, utveckling av spårväg inom kommunen och utveckling av en ny stadsdel ger en tydlig riktning för nämndens verksamhet.

Inom nämndens verksamhet har en vikande efterfrågan inom bygglov, inspektion och dit hörande stödverksamheter krävt omställningar. Under året har en justerad organisation sätts med en minskning av personal. Målet har varit att anpassa storleken på verksamheten till rådande konjunktur men att säkra rätt kompetens för framtiden.

Stor planproduktion, avvaktande byggstarter och ökat fokus på klimat och näringslivets förutsättningar

Efterfrågan på nämndens detaljplanering var under början av året fortsatt hög och sett till storlek på beslut var planintäkterna stora. Under året har efterfrågan på planläggning minskat vilket syns genom minskat antal planbesked, aktörer som inte vill starta ärenden där de har uppdrag och minskad takt i pågående ärenden. Stora beslut som är viktiga för Uppsala kommun är ärenden som antagande av Ubbo, antagande av flera detaljplaner för kapacitetsstark kollektivtrafik, Västra Librobäck, granskning för Flustret och Gymnastiken samt samråd för Norra Sunnersta.

Klimatomställningen blir tydliggjord i nya klimatbedömningsverktyg i handläggning och rådgivning.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 22. Plan- och byggnadsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	53	0	-11	-3
Vård och omsorg/bostadsanpassningar	32	2	6	1
Nämnden totalt	87	2	-6	-2

Plan- och byggnadsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 2 miljoner kronor.

Detaljplaneintäkterna blev 6 miljoner kronor lägre än budgeterat vilket berodde på att pågående ärenden inte beslutats enligt plan. Marknaden har bromsat in kraftigt och

framdriften minskade främst bland privata byggherrar, men även kommunala projekt gick långsammare än planerat.

Byggkonjunkturen påverkar även intäkterna för bygglov och nybyggnadskartor. Antal inkomna och beslutade ärenden inom bygglovsverksamheten var marginellt fler än 2023. Bygglovsintäkterna var 2,2 miljoner kronor högre än budgeterat, dels berodde det på fler ärenden än förväntat, dels på att fler ärenden varit av större karaktär.

Övriga intäkter var högre än budgeterat och berodde på att beslut i två större tillsynsärenden genererade stora intäkter samt uppbokning av en försäkringsersättning i ett pågående tillsynsärende. De totala kostnaderna var 1,8 miljoner kronor lägre än budget, bland annat lägre kostnad för bostadsanpassningsbidrag.

Personalkostnaderna var i nivå med budget. I början av 2024 infördes en ny organisation som anpassning till lägre intäkter och medarbetare erbjöds andra uppdrag inom Uppsala kommun. Eftersom den justerade organisationen inte fick full kostnadseffekt 2024 arbetade nämnden även med effektiviseringar och vakanshållning vilket gjorde att personalkostnaderna rymdes inom beslutad budget.

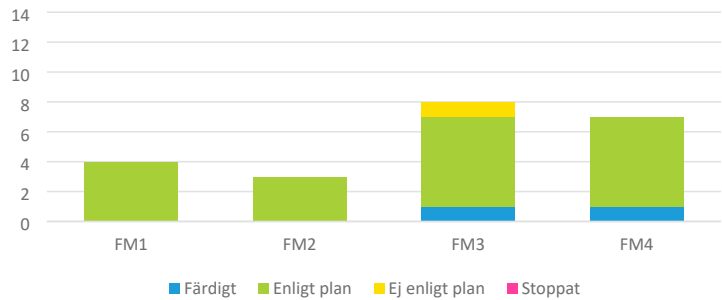
Tabell 23. Plan- och byggnadsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget		Helårsprognos	
	2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	202408
Investeringar	0,4	0,2	0,0	0,4

Plan- och byggnadsnämndens investeringsbudget uppgick till 0,4 miljoner kronor. Investeringar 2024 har genomförts motsvarande 0,2 miljoner kronor i fortsatt digital utveckling samt inventarier.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Plan- och byggnadsnämnden har blivit färdig med två av kommunfullmäktiges uppdrag. 19 uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 17. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedömer att fokusmål 1 har uppfyllts helt under 2024 och att fokusmål 2, 3 och 4 har uppfyllts i hög grad. Den finns några exempel från målluppfyllelsen.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

- Frigöra tid resurser till kärnverksamheten: Automatiserade funktioner, som påminnelser och ärendehantering, effektiviserar verksamheten och fortsätter att utvecklas.
- Digitalisering: Fortsatt digitalisering av detaljplaner för att öka samhällsnyttan och förenkla företagsprocesser.
- Försenade detaljplaner: Förskjutet konjunkturläge påverkar tidplaner och bostadsproduktion, vilket även påverkar intäkterna.
- Avmattning av byggmarknaden: Bygglovsverksamheten minskade under 2024 på grund av den avmattade konjunkturen. Nedgång i antalet bygglov och beviljade bostäder.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

- Tidiga dialoger: Flera nya metoder för tidiga dialoger har prövats, bland annat i Sävja och Norra Sunnersta.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

- Öka takten i klimatomställningen: Användning av klimatanalysverktyg och utveckling av samarbete för att bedöma klimatpåverkan och klimatanpassning.
- Biologisk mångfald: Fördjupad kunskap om Cinnoberbagge och arbete för långsiktig tillämpning av artskydd.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

- Planläggning som ökar tryggheten: Planläggning av kvarteret Gymnastiken och Flustret ska skapa en tryggare och mer aktiv stadsbild, med tydligare kopplingar mellan torg och parker.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Plan- och byggnadsnämnden arbetar för att skapa en hållbar livsmiljö i enlighet med kommunens översiktsplan och politiska mål. Nämnden underlättar för invånare och företag att bygga, tillbygga eller ombygga inom lagens ramar. Genom detaljplanering och bygglov bidrar nämnden till utvecklingen av bostäder, lokaler, parker och andra offentliga områden. Nämnden ansvarar också för att hålla kommunens officiella grundkarta aktuell.

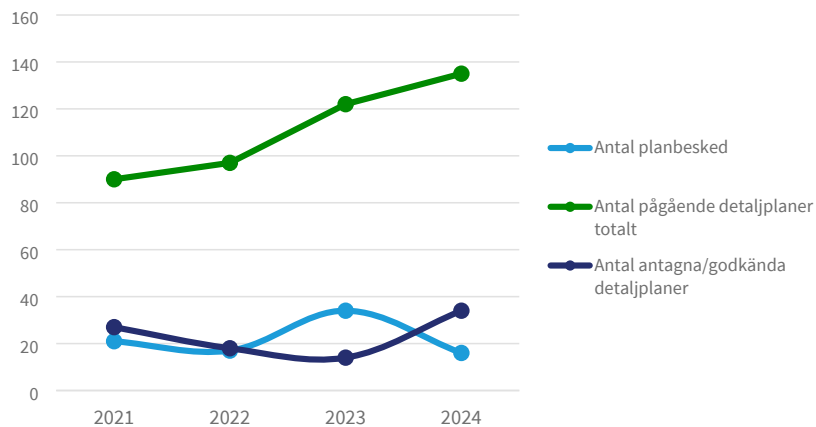
För att upprätthålla kvaliteten i samhällsbyggnaden använder nämnden verktyg som bostadsanpassningsbidrag och tillsyn av olagliga byggen och ovärdade tomter. Nämnden erbjuder också energi- och klimatrådgivning till invånare och företag i hela länet.

Under det senaste decenniet har intresset för nybyggnation i Uppsala ökat, och samtidigt har kraven på hållbarhet, kvalitet och digitalisering stigit. Detta har lett till att nämnden har anpassat sina arbetssätt för att hantera ett stort och varierande ärendetryck.

Nämnden följer noggrant lagstiftningsutveckling, särskilt inom klimatområdet och bygglagstiftning. Ett exempel på förändringar är övergången till funktionskrav i Boverkets byggregler, där samhällsbyggnadssektorn får större ansvar för att hitta lösningar och verifieringsmetoder.

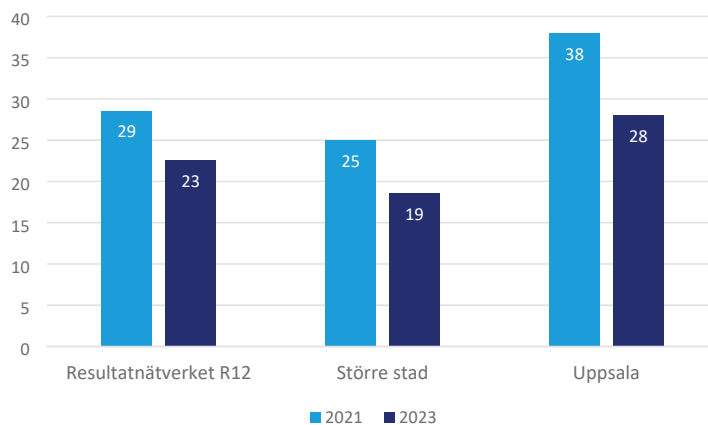
Detaljplaner, bygglov och geodata

Uppsala har en hög tillväxt jämfört med många andra delar av Sverige och det byggs mycket i Uppsala. Nämnden bidrar till tillväxten genom att se till att ta fram detaljplaner som gör det möjligt att bygga bostäder och verksamhetslokaler. Detaljplanerna har under senare år blivit större och mer komplexa som en följd av starkare politisk styrning över samhällsutvecklingen på både nationell och lokal nivå.

Figur 18. Antal detaljplaner i olika skeden i Uppsala 2021–2024. Källa: Nämndens egen statistik.

Sedan 2021 finns jämförbar statistik för hur många beslut kommuner har fattat om att anta en detaljplan under de senaste två åren. Där framgår att Uppsala ligger högt jämfört med liknande kommuner. Uppsala ligger i nivå med storstäderna Stockholm och Göteborg och ligger högre än Malmö. Den kraftigt ökande andelen antaganden/godkännanden under 2024 kan delvis förklaras med att den större mängd upphävanden av tomtindelningar kopplat till kapacitetsstark kollektivtrafik och järnvägsplan för fyra spår har gjorts under året. Det har också skett en effektivisering genom en satsning på snabbare handläggning av enklare planer.

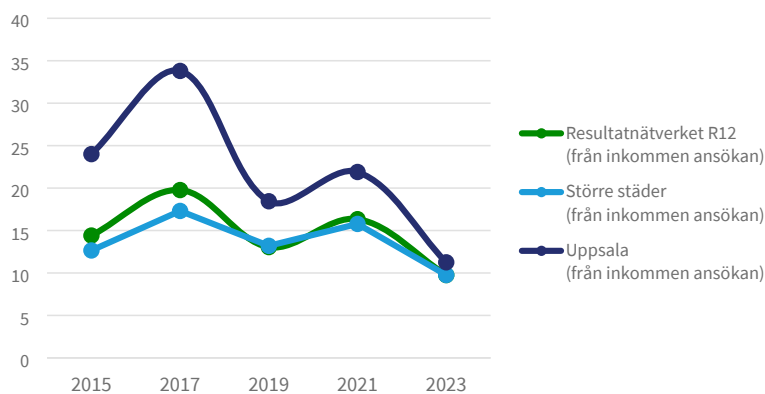

Figur 19. Antal beslut om antagande av detaljplan som fattats i kommunen under de senaste två åren i jämförelse med kommungruppen Större städer och Resultatnätverket R12 (Eskilstuna, Gävle, Helsingborg,

Jönköping, Linköping, Lund, Norrköping, Södertälje, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro). Senaste uppgiften avser 2022–2023. Källa: Kolada (N07928).

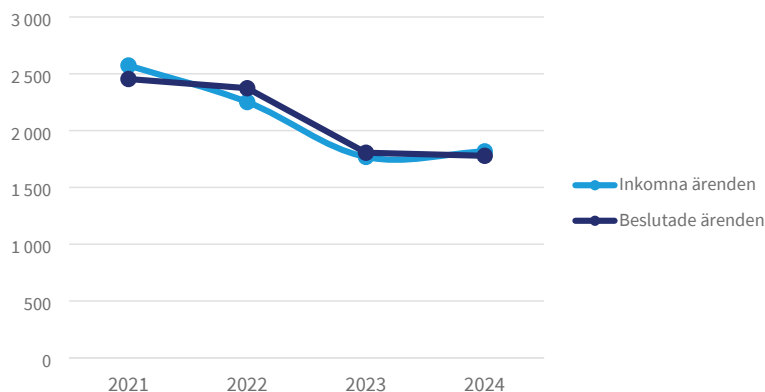
Den höga mängden detaljplaner har bidragit till att Uppsala har en jämförelsevis stor mängd bostäder i planberedskap, det vill säga hur många bostäder som kan byggas med stöd av gällande detaljplaner. Under senare år har Uppsala haft en planberedskap som har varit bland de högsta i landet med hänsyn till befolkningens storlek.

Den höga takten i byggandet märks även för bygglov. Fram till lågkonjunkturen hade Uppsala bland de absolut högsta nivåerna i landet på antalet bostäder som fått bygglov i förhållande till befolkningens storlek.

Figur 20. Antal bostäder som beviljats bygglov under de senaste två åren per 1000 invånare i Uppsala jämfört med liknande kommuner i Resultatnätverket R12 och kommungruppen Större städer. Senaste uppgiften avser 2022–2023. Källa: Kolada (N07925).

I och med lågkonjunkturen har byggandet stannat av i hela landet men har stabiliserat sig under 2024 på samma låga nivå som 2023. Detta kan vi också se i Uppsala där både antalet nya ärenden och beslutade ärenden är i linje med 2023. Antalet nya ärenden i Uppsala har minskat med ca 20 procent sedan 2022 och 30 procent sedan 2021 jämfört med 2023 och 2024. Antalet beslutade ärenden har minskat med ca 25 procent jämfört med nivåerna för 2021 och 2022.

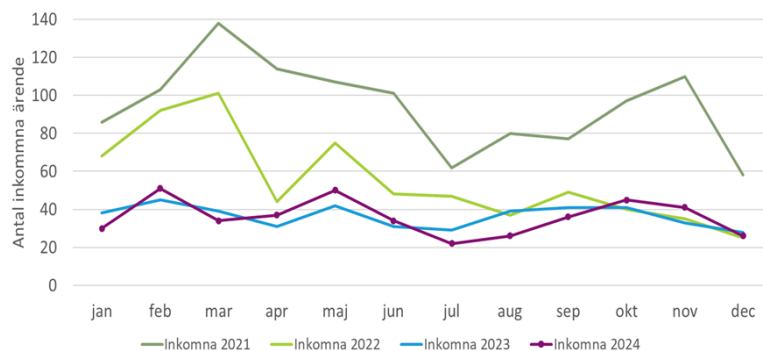

Figur 21. Antal inkomna och beslutade ärenden inom bygglov för åren 2021–2024. Källa: Egen statistik.

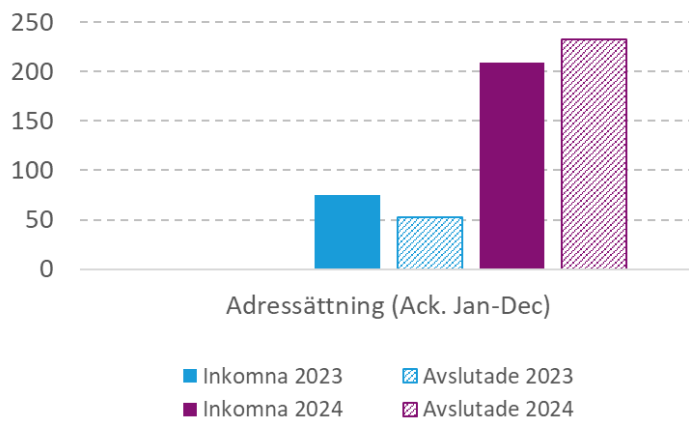
De ärenden som minskat i antal har en tonvikt på större ärenden som innehåller fler bostäder och större verksamhetslokaler. Jämfört med 2021 har antalet

- bostäder i beviljade bygglov minskat med 65 procent,
- kvadratmeter arbetsplatser i beviljade bygglov minskat med 64 procent samt
- kvadratmeter skolplatser i beviljade bygglov minskat med 92 procent.

Cirka en fjärdedel av arbetet med geografisk information stödjer bygglov och detaljplaner. Behovet av geodatastöd har varierat med ärendemängden för bygglov, som minskade kraftigt från en ovanligt hög nivå på över 1 100 ärenden 2021 till drygt 400 ärenden 2023, en nivå som hållits under 2024. Trots variationen har geodata hanterat ärenden i samma takt som de inkommit de senaste tre åren. Utöver bygglovsstödet har verksamheten arbetat med att hålla kartor aktuella, hantera adressättning och bidra till utvecklingen av en obruten digital samhällsbyggnadsprocess.

Figur 22. Inkomna ärenden Kart- och mätuppgdrag per månad för åren 2021–2024. Källa: Egen statistik.

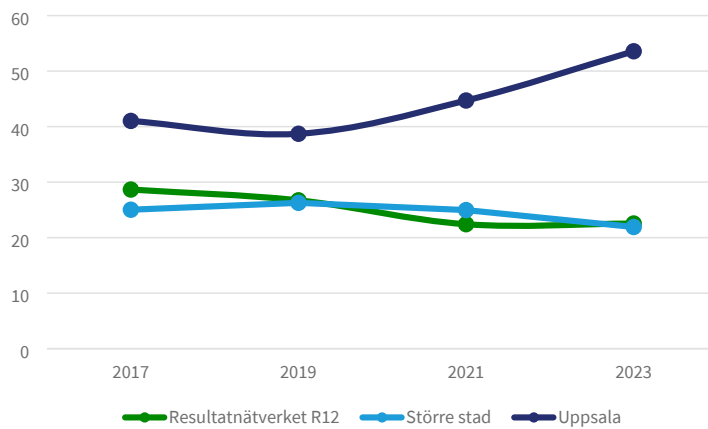
Figur 23. Inkomna och avslutade ärenden för adressättning och lägenhetsnummer. Statistiken gäller för åren 2023–2024. Källa: Egen statistik.

Ledtider för detaljplaner påverkas av storlek och ambitionsnivå. Under året publicerades en nationell jämförelse av ledtider, där uppgifter om bygglov från Uppsala nu ingår. Ledtiderna för detaljplaner har ökat något, vilket kan förklaras av anpassning av personalresurser och antagande av äldre detaljplaner, vilket påverkar statistiken. Uppsala har haft en av de högsta produktionstakterna för påbörjade

bostäder i flerbostadshus i relation till befolkningsstorleken, men också förhållandevis långa ledtider. Detta beror på att kommunen nu gör större och mer komplexa detaljplaner än tidigare, särskilt för samhällsbyggnadsprojekt på kommunal mark, som i Östra Salabacke, Rosendal och Ulleråker. Större detaljplaner tar längre tid att genomföra.

En annan faktor som leder till längre ledtider är överklaganden, vilket förlänger tiden från antagande till laga kraft.

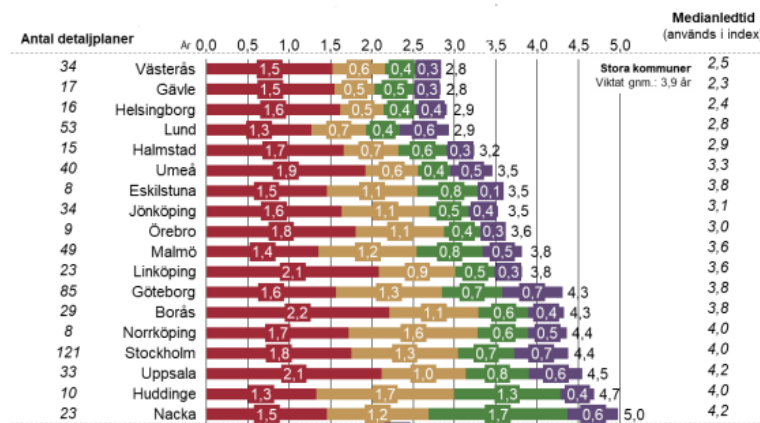
I kommuner med en högutbildad befolkning är det generellt sett vanligare med överklaganden. Annan nationell statistik bekräftar att Uppsala har en hög andel detaljplaner som överklagas.

Figur 24. Andel överklagade detaljplaner för Uppsala under de senaste två åren i jämförelse med kommungruppen Större städer och Resultatnätverket R12. Källa: Kolada (N07928).

Nämnden arbetar tillsammans med kommunstyrelsen samhällsbyggande verksamheter för att öka delaktigheten för kommuninvånarna i tidiga skeden av samhällsbyggandet. Det förväntas även minska mängden överklaganden.

Nedanstående diagram visar ledtider totalt och för olika steg inom detaljplaneprocessen.

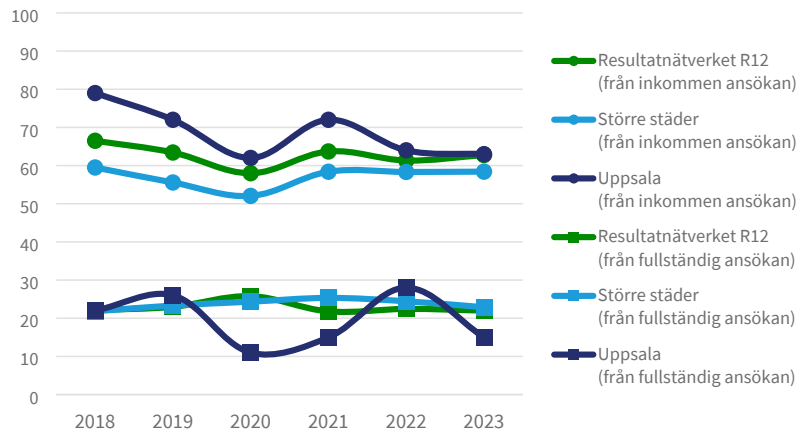
Figur 25. Genomsnittlig ledtid i antal år i detaljplaneprocesser för flerbostadshus med minst fem bostäder som vunnit laga kraft 2016–2023. Inkluderar endast detaljplaner med fullständig information, dvs där alla behövda datum funnits med. Källa: Nationellt Ledtidsindex.

Ledtidsindex blir ett sätt att bidra till utveckling av nämndens verksamhet. Vid jämförelser mellan Västerås som ligger i topp och Uppsalas verksamheter så finns likheter i kompetens och organisering som kan ge genomslag i Uppsala åren som kommer. Det handlar bland annat om att ha miljökompetens direkt knuten till huvudprocessen, att arbeta för att inte ha en ”plankö”. Där finns också jämförelser som förklarar varför det finns skillnader exempelvis storlek och komplexitet på planers avgränsning både i geografi och i antal berörda aktörer, samt i hur tiden för planerna mäts.

Den genomsnittliga handläggningstiden för bygglov har sjunkit från 3,4 veckor år 2023 till 2,7 veckor år 2024, och andelen ärenden som hålls inom de lagstadgade 10 veckorna ligger kvar på samma nivå som år 2023, dvs 97 procent. Den kortare handläggningstiden gynnar både invånare och företag samt den kommunala ekonomin. När handläggningstiderna överstiger 10 veckor för bygglov eller 4 veckor för bygganmälan, sänks avgiften för sökande. För 2021 innebar detta en minskad intäkt på 2,7 miljoner kronor, men år 2024 var minskningen 0,2 miljon kronor. En ökning med 0,1 miljon jämfört med år 2023.

Verksamheten har fokuserat på att effektivisera handläggningen genom automationer, som till exempel automatiska påminnelsebrev. Denna digitalisering har förenklat processerna och minskat handläggningstiden. Fokus har även varit på att effektivisera administrationen av ekonomirutiner och utlämnande av allmänna handlingar, vilket sänkt kostnaderna utan att påverka leveransen. Ett förbättrat arbetssätt för att fördela ärenden har minskat administrationen och förbättrat matchningen mellan ärenden och handläggare.

På nationell nivå varierar handläggningstiden för nybyggnad av en- och tvåbostadshus. Uppsala ligger nu nära genomsnittet för större städer. När ansökningar är fullständiga, har Uppsala haft kortare handläggningstider än kommungruppen större städer, även om tiderna ökade något år 2022.

Figur 26. Handläggningstider i antal dagar för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus. Utveckling över tid jämfört med större städer. Källa: Kolada (U00810 och U00811).

Sedan Förenta Nationernas antagande av Agenda 2030 2015 har hållbarhetsarbetet professionaliserats. Nämndens verksamheter har successivt ökat sin hållbarhetskompetens och integrerat hållbarhet i arbetssätten.

Exempelvis tar detaljplaner och bygglov numera regelmässigt hänsyn till friytor för barn vid förskolor och skolor, för att främja barns lek och fysiska utveckling. Detaljplaneverksamheten använder nu ett klimatverktyg för att bedöma klimatpåverkan och ge vägledning för att utforma detaljplaner som begränsar påverkan, t.ex. genom att beakta markförhållanden och skapa möjligheter för olika byggnadstyper och mobilitetsåtgärder.

Förutom myndighetsutövning har verksamheten börjat ta fram informationsmaterial för byggföretag om hur de kan vara mer klimatsmarta. Dessutom baseras detaljplaner alltmer på kunskap om större geografiska områden, som artrikedom eller grundvatten, vilket gör det lättare att ta hållbarhetshänsyn tidigt och minskar behovet av ny kunskap i varje detaljplan.

Sedan några år tillbaka ger nämnden tidigt stöd i detaljplaneprocessen och deltar i ett inomkommunalt samarbete för att underlätta företagsutveckling och etablering i Uppsala. Under 2023 byggde etableringsfunktionen ett nätverk av fastighetsägare som är öppna för företag, särskilt inom kunskapsintensiv exportindustri. Samarbetet fortsätter under 2024, med fokus på kontor och handel.

I de tidiga skedena av planläggning hjälper nämnden både fastighetsutvecklare och företag på egen mark. Exempel på detta är:

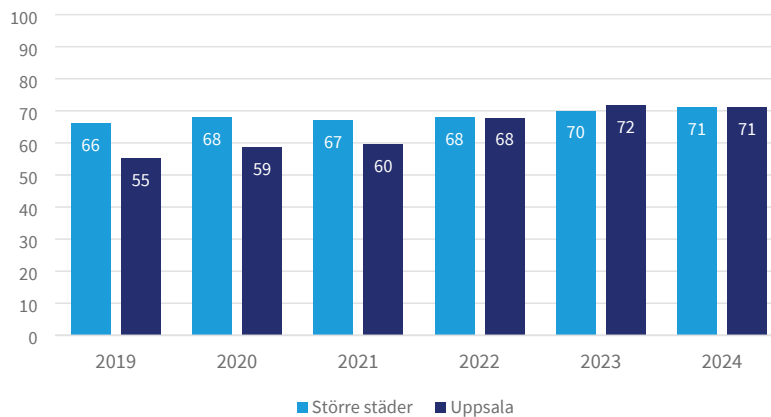
- Stöd till Cytiva för att planlägga en ny laboratoriebyggnad och reningsanläggning i Boländerna.
- Dialog med ledningsägare för att förbereda för nya verksamheter, bland annat i Uppsala Business Park.
- Samarbete med fastighetsägare i Fyrislund och Boländerna för att anpassa detaljplaner efter företagets behov. Ett resultat är planläggningen av Uppsala Business Park, som justerats efter dialog med Thermo Fisher och Corem.

Nämnden har utvecklat servicen med stöd av modern teknik. Det är numera möjligt att titta på detaljplaner online tillbaka till 1880. Digitalt stöd finns även för att söka

bygglov, och det pågår planer på att automatisera handläggningen av vissa ärenden inom bygglov. Andra exempel är smidigare kommunikation med invånare och företag, samt användning av drönare och appar för att underlätta arbetet i fält.

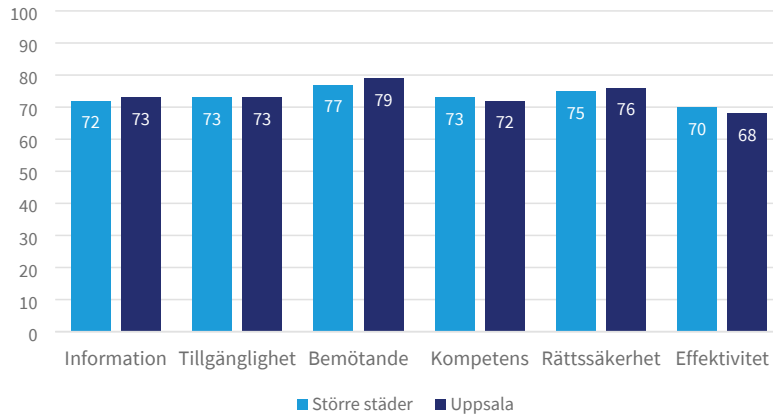
Nämndens verksamheter deltar i både nationella och lokala initiativ för att skapa en obruten digital samhällsbyggnadsprocess. Syftet är att återanvända och göra geografisk information tillgänglig för bättre service till stat, kommun, näringsliv och allmänhet. Sedan länge finns en öppen tillgång till kommunens baskarta och del öppna data via uppsala.se.

Bygglovsverksamheten ingår sedan många år i en nationell kundundersökning. Uppsalas invånare och företag har tidigare varit mindre nöjda med bygglovsverksamheten än invånare och företag i jämförbara kommuner, men under senare år har nöjdheten i Uppsala ökat påtagligt.

Figur 27. Nöjd-Kund-Index (NKI) utifrån företagens uppfattning om Uppsala kommuns bygglovsverksamhet. Utveckling över tid. Resultat för 2024 är preliminära. Källa: nationella nöjdhetsundersökningen Insikt (öppna jämförelser).

Enligt preliminära siffror för 2024 har ligger Uppsala numera runt genomsnittet för jämförbara kommuner med särskilt höga resultat på frågor som rör bemötande och tillgänglighet.

Figur 28. Nöjd-Kund-Index (NKI) utifrån företagens uppfattning om Uppsala kommuns bygglovsverksamhet. Jämförelse med kommungruppen Större städer. Avser preliminära resultat för 2024. Källa: nationella nöjdhetsundersökningen Insikt (öppna jämförelser).

Det finns flera anledningar till att resultaten har förbättrats under senare år, bland annat:

- Verksamheten har utvecklat sitt *förbättringsarbete* där alla medarbetare lyfter in förbättringsförslag och är med och genomför dem.
- Verksamheten har deltagit i *bemötandebildning* med företag i fokus.
- Verksamheten tar numera en *tidig kontakt* i ärendena för att råta ut eventuella frågetecken och hinder för att få till en smidig handläggning.
- Verksamheten har haft ett starkt fokus på medarbetarnas *arbetssituation* och därför utvecklat ledarskapet och organiseringen.

Tillsyn, energi- och klimatrådgivning samt bostadsanpassningsbidrag

Bostadsanpassningen har även i år haft en fortsatt ökning av inkommande ärenden och fick år 2024 in 1 700 ärenden. Andelen som rör bostadsanpassning för barn ligger fortsatt kvar på samma nivå som förra året och är oftast de mest komplexa. Vi ser också en ökning av antalet äldre som ansöker om bostadsanpassningsbidrag, där kvinnorna fortsatt är betydligt fler än männen. Tillsynsverksamheten har under de senaste tre åren haft en konstant inkommande ärendemängd som har legat på ca 450 ärenden.

Sedan 2017 har nämnden ett värdskap för en energi- och klimatrådgivning som arbetar för samtliga kommuner i Uppsala län. Rådgivningen riktar sig till invånare, företag och föreningar, exempelvis bostadsrättsföreningar. Antalet rådgivningar har ökat under de senaste åren med undantag för pandemiåret 2020. Priserna på el och vädret är två saker som har betydelse för behovet av rådgivning. Under 2022 ökade priserna på el kraftigt och då mer än fördubblades rådgivningen till privathushåll. Under hösten och vintern 2023 var det kallare än vanligt och i samband med kylan ökade rådgivningen till framför allt privathushåll.

Tillsynsverksamheten har under de senaste tre åren avslutat fler ärenden än vad som har kommit in med undantag för år 2023 då det inkom lika många som det avslutades. Under år 2024 har det avslutats 549 ärenden jämfört med år 2023 då 434 ärenden avslutades.

Under året har verksamheten medverkat i Uppsala Kommuns Skolfastigheters arbete med att ta fram en handbok för konceptförskolor. Ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och miljö- och energikrav till en lägre kostnad. Det har bidragit till framtida effektiviseringar av ytor och kortare handläggningstider. Andra initiativ som pågår är fortsatt utbildning och praktisk tillämpning av återbruksfrågor i bygglov och startbesked.

Nämndens tillsynsverksamhet motverkar bland annat ovårdade och farliga platser och byggnader. Vanligtvis finns det en konflikt mellan grannar som har lett fram till en anmälan om tillsyn. Verksamheten började nyligen mäta nöjdhet hos både den som anmäler och den som blir anmäld inom flera olika typer av ärendeslag. Det visar sig att nöjdheten är hög. Under 2023 hamnar ett sammanfattande nöjdhetsindex på 80 av 100. Verksamhetens erfarenhet är att det finns många exempel på att även grannsämjan ökar som en följd av hur tillsynen genomförs, vilket bidrar till social sammanhållning i närsamhället.

Exempel på hur tillsynsverksamhetens arbete över tid bidragit till en bättre livsmiljö i linje med Uppsala kommuns fokusråd 4, *"Uppsala kommun ska bli tryggare med jämlika livsvillkor"* är en anmälan som gällde bristande underhåll av fönster på ett flertal bostadshus i några bostadsområden i Uppsala. Samtliga ägda av Uppsalas största förvaltare av hyresbostäder. Fastighetsägaren förelades att åtgärda det bristande underhållet genom att kitta om fönstren och förse dem med ny färg.

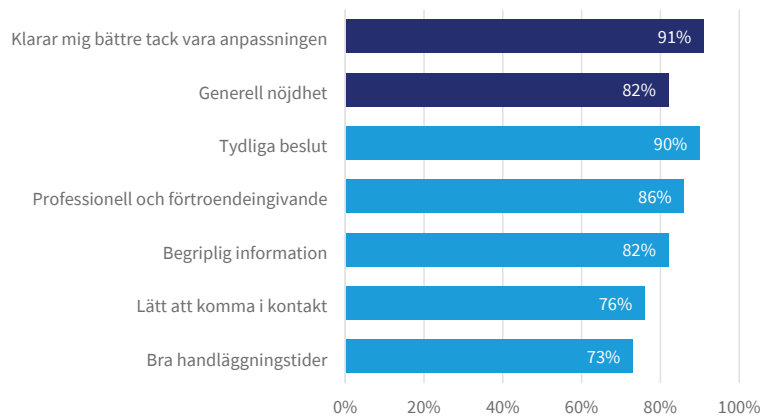
Totalt ska över tusen fönster renoveras till en uppskattad kostnad av drygt 14 miljoner kronor. I samband med arbetet har fastighetsägaren också utfört tvätt av fasaden där det behövts. Ärendet har fått viss medial uppmärksamhet med en artikel i tidningen Hem & Hyra.

Renoveringen sker i etapper och på några etapper pågår fortfarande arbetet. I ett bostadsområde där arbetena är klara har vi gjort ett uppföljande tillsynsbesök. Vid besöket kunde konstateras se att området fått ett otroligt lyft. Förutom att de tekniska egenskapskraven uppfylls kan nämndens verksamhet konstatera att bostadsgården nu upplevs som trygg, säker och välkomnande.

Genom bostadsanpassningsbidraget hjälper nämnden personer med funktionsnedsättningar att bo kvar hemma och bli mer självständiga. Under de senaste tre åren har drygt 1 400 personer årligen fått sina ansökningar beviljade, vilket har ökat deras självständighet.

Sedan 2007 har verksamheten haft ett systematiskt kvalitetsarbete, som 2020 ledde till Uppsala kommuns kvalitetspris. Förbättringsarbetet har pågått kontinuerligt, men på grund av lägre bemanning har vissa insatser fått prioriteras ned. Återkoppling från invånare och dialog med entreprenörer har fortsatt, medan fokus på kollegial utveckling och trivsel har varit viktigt för att hantera den höga arbetsbelastningen. Fokus ligger även på att upprätthålla hög servicenivå och rättssäkra beslut.

Enligt en nöjdhetsundersökning från 2024 var en hög andel nöjd med kompetens, information och tillgänglighet. Många ansåg också att de fått ett mer självständigt liv genom anpassningen.

Figur 29. Nöjdhet hos personer som har sökt bostadsanpassningsbidrag år 2024. Andel som svarat 4 eller 5 på en femgradig skala som går från instämmer inte alls (1) till instämmer helt (5). De förhållandevis få som svarat att de inte har en åsikt ingår inte i underlaget. Källa: egen nöjdhetsundersökning.

Framtida utmaningar

Att fortsätta volym- och kompetensanpassa verksamheten för att möta behoven efter konjunkturläget

Uppsala har historiskt påverkats mindre än de flesta kommuner av lågkonjunktur tack vare det geografiska läget och den stora offentliga och långsiktiga verksamhet som finns i Uppsala genom två universitet. Nu är dock även Uppsala påverkad av konjunkturen med lägre bostadsbyggande.

För att möta lågkonjunkturen inom nämndens verksamhet arbetar nämnden med flexibilitet i organisationen, kompetensutveckling och teknisk utveckling. Det ändrade konjunkturläget innebär ett behov av att anpassa verksamheten till de ändrade behov som finns hos Uppsalas invånare och näringsliv på kort sikt samt vara rustade för att stödja snabb utveckling när konjunkturläget ändras. Digitalisering och teknikutveckling ger både möjligheter att utföra samhällsupdraget med mindre resurser och möjlighet att möta invånarnas och näringslivets förändrade behov och förväntningar.

Att stå redo med rätt processer (digitala, anpassade för kundens behov och möjligheter) och kompetens (automatiserade beslutsfunktioner där det är möjligt och specialistbehov för det ger mest effekt) för det behov som Uppsalaborna har är en framtida utmaning.

Att bidra till trygghet i samhället i osäkert läge

Fortsatta oroligheter i världen tillsammans med lokalt ökat våld bidrar till en oro i samhället. Den senaste femårsperioden med pandemi, krig i vår närhet och lokala våldsdåd har stärkt krisberedskapen långsiktigt och för akuta händelser.

Nämndens verksamhet behöver löpande utvärdera vad som kan göras i samhällsbyggandet för att stödja trygghet i samhället på nationell och lokal nivå. Detta genom allt från planering av trygga boendemiljöer, planering av arbetsplatser och skolor, samt planering av allmänna platser anpassade till framtida behov så att de har

förutsättningar att vara välbesökta. För att nå ambitionerna om ett effektivt och hållbart samhällsbyggande krävs det att nämndens verksamhet har en god förmåga till samverkan inom hela kommunkoncernen.

Att fortsätta verka för hållbarhetsfrågorna i samhällsutvecklingen

Samhällsbyggandet ska bidra till social hållbarhet i det lokala och stå redo för påverkan från yttre omständigheter (ha tillgång till digital information, möjliggöra utveckling av funktioner som behövs).

Nämndens verksamhet ska följa och anpassa möjligheterna att göra klimatomställning utifrån ändrat kunskapsläge och möjligheter inom nämndens verksamhetsområde.

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala kommun är värdkommun. Räddningsnämnden styrs av alla tre kommuner främst genom ett avtal mellan kommunerna, ett reglemente och ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessa styrdokument är antagna av alla tre kommuners kommunfullmäktige. De avsnitt i Mål och budget som berör räddningsnämnden är framtagna i samråd med Tierp och Östhammars kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Kommunstyrelserna i alla tre kommuner har en uppsyningsplikt över den gemensamma nämnden. Fullmäktige i alla tre kommuner har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordförande, vice ordförande och anställda i den gemensamma nämnden är skyldiga att lämna upplysningar vid alla tre kommuners fullmäktigesammanträden. Ledamöter i alla tre kommuners kommunfullmäktige får ställa interpellationer eller frågor till nämndens ordförande. Nämnden ska också granskas av revisorer från alla tre kommuner. Hela rättsfiguren kan karaktäriseras som en hybrid, invävd i alla tre kommuner med en stark karaktär av egenregiverksamhet. Nämndens verksamhet omfattar olycksförebyggande verksamhet, tillsyn, rengöring och brandskyddskontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor. Nämndens verksamhet omfattar också tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Nämnden ska stödja andra nämnder i alla tre kommuner inom sitt kompetensområde.

Nämnden har fem inriktningsmål som finns i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor:

- Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
- Riskgrupper har ett bra brandskydd
- Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
- Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
- Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Nämnden ska också i möjligaste mån inom sitt ansvarsområde medverka till de kommunövergripande målen från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Nämndens budget utgår från en årlig uppräknings av kommunbidragen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Indexet är framtaget av Sveriges kommuner och

regioner (SKR). Efter uppräknig kan nämndens budget sänkas eller höjas beroende på exempelvis rationaliseringskrav, uppdrag och förändrade lokalhyreskostnader.

Viktiga händelser under året

Ändringar i kraven på dygnsvila har inneburit stora utmaningar under året. Nämnden har dock fått vissa undantag från kraven vilket underlättat för verksamheten. Planering av ny brandstation i Knutby har genomförts och en förstudie är klar. Förstudien visar att förutsättningarna är goda för en byggnation på planerad tomt.

Nämnden har genom en upphandling fått ny sotningsleverantör i Uppsala kommun. Avtalet är på nio år och sträcker sig till 2032. Det har varit en del barnsjukdomar med att byta leverantör men nu fungerar verksamheten bra och nämnden har en bättre kontroll av verksamheten än tidigare.

En större brand i centrala Uppsala i ungdomens hus bröt ut 4 oktober. Det var en fullt utvecklad brand vid ankomst men räddningsinsatsen genomfördes snabbt och effektivt så skadornas minimerades och det blev förhållandevis små skador givet den utvecklade branden. En större vindsbrand startade 26 oktober på August Södermansväg. Det blev stor påverkan för de boende i fastigheten då en evakuering var tvunget att genomföras. Men en snabb och effektiv räddningsinsats gjorde att skadorna kunde minimeras.

Samverkansorganet Räddningsregion östra Svealand (RRÖS) som startade 2023 har under 2024 fortsatt att utvecklas. Samverkan mellan räddningstjänsterna är nödvändig både operativt och förebyggande för att få en tillräckligt bra förmåga att hantera olika sorters olyckor.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Räddningsnämndens verksamhet bidrar starkt till fokusområdet trygghet, inte minst genom sin närvaro på landsbygden där deltidsbrandmännen är mycket uppskattade. Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se utifrån handlingsprogrammet för skydd mot olyckor. Verksamheten har bedrivits inom tilldelad budget.

Tabell 24. Räddningsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	209	2	1	5
Nämnden totalt	210	2	1	5

Räddningsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 2 miljoner kronor.

Överskottet berodde till största del på lägre lönekostnader än budgeterat och på att nämnden fick ett utökat kommunbidrag 2024 för åtgärder där kostnaderna inte hann få genomslag under 2024. De lägre lönekostnaderna berodde på vakanser och på effektiv personalplanering. De åtgärder nämnden ännu inte haft kostnader för 2024 är bland annat utökningen av heltidsstyrkan vid Fyrislunds brandstation och ökad lokalhyra för personallokaler vid övningsfältet.

Intäkterna var högre än budgeterat, vilket främst berodde på statsbidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avseende ersättningar för räddningstjänst under höjd beredskap.

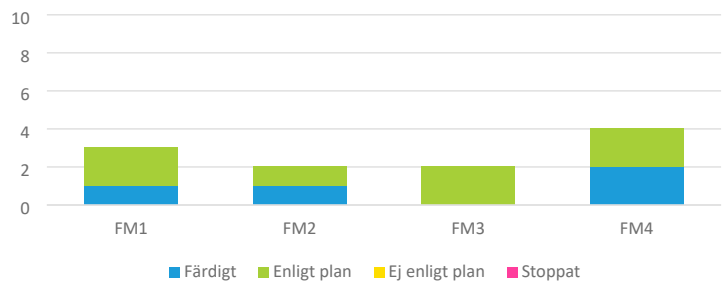
Tabell 25. Räddningsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	17	17	16	17

Räddningsnämnden genomförde 2024 investeringar motsvarande tilldelad investeringsbudget om 17 miljoner kronor. De större investeringarna omfattar brandfordon och reservkraft.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Räddningsnämnden har blivit färdig med fyra uppdrag från kommunfullmäktige. De resterande sju pågår enligt plan.

Figur 30. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämndens verksamhet styrs i första hand genom Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet innehåller fem mål:

1. Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
2. Riskgrupper har ett bra brandskydd
3. Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
4. Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
5. Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Räddningsnämnden har i hög grad uppfyllt dessa målsättningar. För mål 5, räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig, återstår mycket att göra innan målet är helt uppnått men viktiga steg har tagits under 2024.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Kostnaden för räddningstjänstverksamheten uppgick 2023 till 809 kronor per invånare, vilket är ungefär som medelvärdet vid jämförelse med andra kommuner inom kategorin större städer. Nämndens kostnader beror mycket starkt till vilken beredskap som ska finnas. Kostnaden påverkas mycket lite av antalet olyckor som inträffar.

Verksamheten är väldigt mansdominerad avseende antal anställda. Olika åtgärder för att få en mer jämställd räddningstjänst har de senaste åren tagits men det finns mycket mer att göra för att nå målet och få en mer jämställd räddningstjänst.

Räddningsinsatser har genomförts effektivt och inom godtagbar tid. Ju snabbare och effektivare räddningsinsatser kan ske desto större är sannolikheten att man kan rädda stora värden.

Den förebyggande verksamheten har utvecklats utifrån ny lagstiftning och fokus har även varit att genomföra verksamheten rättssäkert.

Framtida utmaningar

Säkerhetsläget i Europa ställer krav på att återta förmågan till civilt försvar i en snabb takt. Räddningsnämnden ser stora utmaningar då den nuvarande förmågan är eftersatt sedan många år och planeringsförutsättningar och resurser saknas. De beslut som MSB:s regeringsuppdrag angående räddningstjänst under höjd beredskap leder till följs noga, samtidigt som nämnden med befintliga resurser förbereder och planerar för de utmaningar höjd beredskap eller stora samhällsstörningar skulle medföra.

Klimatförändringar med mer extremväder ställer större krav på räddningsverksamheten.

Befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun innebär att antalet äldre människor kommer att öka. Många bor också kvar i egen bostad även när mycket stöd i vardagen behövs. Räddningsnämnden poängterar vikten av att bra brandskydd som motsvarar dessa individers behov och att samarbetet mellan brandförsvaret och vård- och omsorgsförvaltningen som särskilt viktigt för ett tryggt och säkert boende för äldre som inte kan sätta sig själv i säkerhet om det skulle börja brinna.

I takt med att Uppsala växer behöver också brandförsvarets organisation utökas. En ny brandstation i södra staden kommer att behövas på sikt.

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg i alla åldrar (inte ekonomiskt bistånd). Det inkluderar stöd till barn, ungdomar och deras föräldrar, samt stöd till personer med missbruks- eller annan beroendeproblematik. Nämnden ansvarar också för bostadssociala frågor, mottagande av ensamkommande barn, socialt utsatta EU-medborgare, familjerättsliga frågor, samordning av arbetet för att motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för den nationella minoriteten romer. Socialnämnden ansvarar även för förebyggande ANDTS-arbete (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel).

Viktiga händelser under året

Ny lag om placering av barn i skyddat boende (LSB)

I april 2024 trädde lagen om placering av barn i skyddat boende i kraft. Lagen innebär bland annat att biståndsbeslut ska fattas för varje medföljande barn. Därför har nämnden utvecklat nya arbetssätt för att utreda och bedöma medföljande barns behov av bistånd samt byggt nya strukturer mellan avdelning vuxen och avdelning barn- och ungdom myndighet, för en effektiv och samordnad handläggning ärendena.

Resursteam har inrättats för att avlasta där det mest behövs

Inom avdelning barn- och ungdom myndighet har ett resursteam inrättats. Resursteamet är en arbetsgrupp bestående av erfarna socialsekreterare, som avlastar andra arbetsgrupper när behovet är som störst. Förutom att avlasta handläggarna så bidrar de till att höja och sprida kompetens inom organisationen.

En samordnare med rollen att överbrygga skola och socialtjänst har rekryterats vid Ungdomscentrum

Ungdomscentrum har inrättat en tjänst för att motverka droger i skolan och i barn och ungas närmiljö. En tydlig kontaktväg mellan socialtjänst, skola och elevhälsa sänker trösklarna till socialtjänsten. Det bidrar till att nämnden kan förebygga problematik eller ge insatser i ett tidigare skede – men också till att sprida kunskap till barn och ungdomar och synliggöra socialtjänsten.

Organisation för socialt krisstöd har inrättats

Under 2024 har Socialnämnden inrättat en organisation för socialt krisstöd. Krisstödet aktiveras om eller när något sker som bedöms medföra att ett påtagligt stödbehov hos allmänheten.

Nämnden har ingått i ett projekt med länets kommuner samt länsstyrelsen gällande samverkan kring våldsutsatta

Socialnämnden ingår i ett länsövergripande projekt för att samverka kring brukare i behov av skyddat boende.

Avhopparverksamhet för ungdomar har inrättats

Nämnden har inrättat en organisation som står redo att arbeta med ungdomar som vill lämna en kriminell livsstil. Under 2024 har nämnden arbetat med att ta fram en organisation och fastställa arbetssätten för denna målgrupp, men ännu har för få brukare varit aktuella för att sätta denna verksamhet på prov.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 26. Socialnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

Kommunbidrag	Årets resultat	Årets resultat	Helårsprognos
			resultat
2024	2024	2023	202408

Politisk verksamhet	5	0	0	0
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	0	-4	-2	-4
Missbrukarvård och övrig vård för vuxna	234	10	10	14
Barn- och ungdomsvård	685	-32	-21	-40
Familjerätt och familjerådgivning	24	1	1	2
Flyktingmottagande	2	2	10	-1
Nämnden totalt	950	-24	-3	-30

Socialnämndens resultat 2024 var ett underskott om 24 miljoner kronor. Barn och ungdomsvårdens underskott var sammantaget 36 miljoner kronor, varav 4 miljoner kronor avser barn och unga med funktionsnedsättning. Missbrukarvård och övrig vård för vuxna hade ett överskott på 10 miljoner kronor. Verksamheterna flyktingmottagande samt familjerätt och familjerådgivning hade tillsammans ett överskott om 3 miljoner kronor.

Trenden med ökad andel brukare med komplexa vårdbehov fortsatte under 2024. Antalet ärenden och insatskostnader var högre än budgeterat samt jämfört med föregående år, både för barn och ungdomsvård och missbrukarvård. Fler brukare hade utöver missbruksproblematik samsjuklighet med annan problematik. Inom barn- och ungdomsvården ökade antal brukare med svårbehandlad eller omfattande problematik. I genomsnitt vårdades brukarna under längre tid 2024, på grund av det större vårdbehovet. Behoven av de mest kostnadsdrivande vårdformerna var hög 2024, vilket berodde på komplexiteten i ärendena.

Nämnden vidtog åtgärder för att sänka vårdkostnaderna genom insatser för färre vårddygn utanför eget hem, till förmån för fler hemmaplanslösningar och alternativa vårdformer. Nämnden eftersträvarde att minska andelen vård som köps av externa leverantörer. Åtgärderna fick delvis effekt 2024 genom att färre individer placerades utanför det egna hemmet. Alternativa vårdformer, så som nätverksplaceringar och intensiv hemmabaserad familjebehandling (IHF) ökade i omfattning och en högre andel vårdades i egen regi. Trots vidtagna åtgärder minskade vårddygnen inte i tillräcklig omfattning för att nå en ekonomi i balans under 2024.

År 2025 har en stor del av ärendena fortsatt behov av vård. Nämnden bedömer att det ger effekt att arbeta för färre vårddygn utanför eget hem till förmån för hemmaplanslösningar. I Mål och budget 2025 har nämnden tillförts utökat kommunbidrag för att möta behoven, vilket tillsammans med nämndens vidtagna resultatförstärkande åtgärder ger goda förutsättningar för att uppnå en ekonomi i balans under 2025.

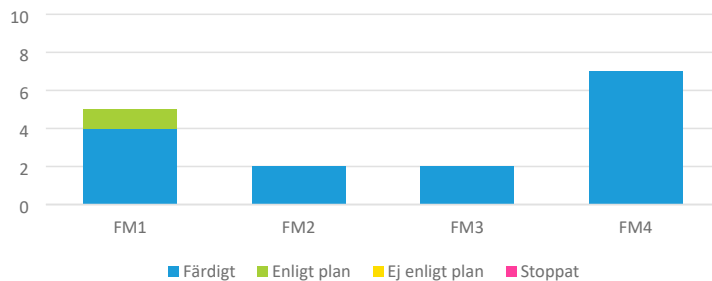
Tabell 27. Socialnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	1	0	0	1

Socialnämndens investeringsbudget 2024 uppgick till 1 miljon kronor, varav investeringar motsvarande 0,2 miljoner kronor har genomförts i inventarier inom egen regi.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Socialnämnden har blivit färdig med 15 uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 31. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedöms i hög grad ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål, och har arbetat i samklang med dessa inom både grunduppdrag och utifrån verksamhetsplan. Undantaget är att nämnden gör ett negativt ekonomiskt resultat om 23,5 miljoner kronor. Detta har naturligtvis påverkan på kommunens förutsättningar att fullt nå målen inom fokusmål 1, kopplat till att säkra en stark ekonomi. Nämnden vidtar – och har vidtagit – åtgärder som bedöms ha minskat underskottet och som framgent skapar förbättrade förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet med budget i balans.

Här beskrivs några centrala delar i nämndens arbete att förverkliga kommunfullmäktiges fokusmål

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Socialnämnden har arbetat för att ytterligare förbättra arbetsmiljön hos sina medarbetare, uppmuntra till kompetenshöjning och säkra en god kompetensförsörjning. Kompetens- och befogenhetstrapporna har fortsatt breddats och vidareutvecklats. Nämnden bedömer att frukten av detta arbete syns genom att personalomsättning och behov av konsultstöd har minskat under 2024. Vissa verksamheter som har haft påtagliga variationer i arbetsbelastning bedöms också ha haft bättre förutsättningar att hantera detta, vilket visar att dessa åtgärder också bidrar till att skapa en starkare välfärd. De positiva stegförflyttningarna som observeras hos helheten är dock inte jämnt fördelade över nämndens alla verksamheter, och det finns skäl att fortsätta att arbeta för att säkra en god arbetsmiljö och hållbar arbetsbelastning. Exempelvis har arbetsbelastningen periodvis varit hög inom missbruksvården och familjerätten, vilket har föranlett utveckling av nya arbetssätt. Gruppverksamheter har utökats inom missbruksvården, vilket ökar tillgängligheten och kortar väntetider. Familjerätten har satsat på att genomföra fler samarbetssamtal för att förebygga allvarligare konflikter mellan parterna. Köerna har kortats, särskilt för ärenden där barn ingår, genom att utökade personalresurser och metoden "ESIT" (Ett samtal i taget).

Nämnden resultat visar på ett underskott, vilket främst beror på högre insatskostnader än budgeterat. Nämndens analys av de höga insatskostnaderna utmynnar i att målgrupper med samsjuklighet och komplex problematik varit större än väntat. Nämnden har dock arbetat med handlingsplaner för att sänka sina vårdkostnader

under 2024, och trots årets underskott bedöms att handlingsplanerna gett effekt. Dessa planer omfattar i korthet arbete för:

- färre vård dygn utanför eget hem till förmån hemmaplanslösningar samt ökad beläggning inom vårdformer i nämndens regi,
- vidareutveckling av administrativa stöd som effektiviserar eller ger mer tid åt kärnverksamheten,
- ökad leverantörsuppföljning för att säkra avtalsefterlevnad och ökad förståelse kring vårdens nytta i förhållande till kostnad.

Nämndens verksamhet bedöms delvis leda till de resultat den vill se inom målet.

Jobben – Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Nämnden har få kontaktytor med näringslivet, med undantag för nämndens externa leverantörer. Under 2024 har dialog med leverantörer fortgått, och nämnden har spetsat sitt arbete kring leverantörsuppföljning och upphandlingsfrågor.

Nämndens verksamhet bedöms leda till de resultat den vill se inom målet.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

Nämnden arbetar utifrån sin handlingsplan om miljö- och klimatpåverkan, och följer kommunövergripande riktlinjer.

Nämndens verksamhet bedöms leda till de resultat den vill se inom målet.

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

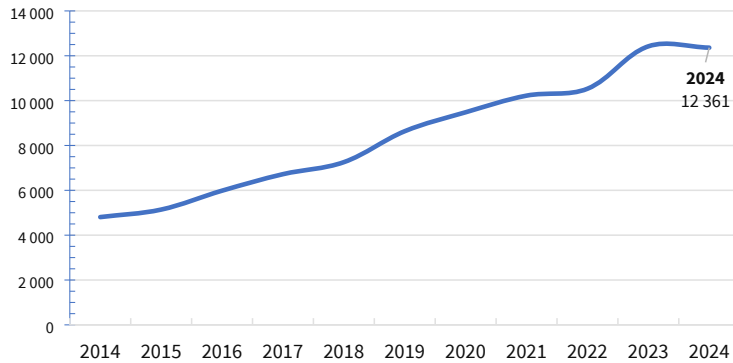
Att arbeta för trygghet och jämlika livsvillkor är en central del av nämndens grunduppdrag. De uppdrag som återfinns i nämndens verksamhetsplan omfattar bland annat att förebygga och bekämpa ungdomskriminalitet, att arbeta mot psykisk ohälsa, missbruk och hemlöshet, men också att utveckla kommunens krisberedskap. Arbetet med uppdrag och åtgärder inom fokusmål 4, såväl som nämndens grunduppdrag, bedöms sammantaget ha genomförts som planerat.

Nämndens verksamhet bedöms leda till de resultat den vill se inom målet.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Orosanmälningar inom barn- och ungdomsvården

Över tid har Uppsala sett en trend om att allt fler upprättade anmälningar om oro för barns beteende eller miljö. 2024 bryter denna trend, något färre orosanmälningar har upprättats – även om det är en betydande mängd som har hanterats.

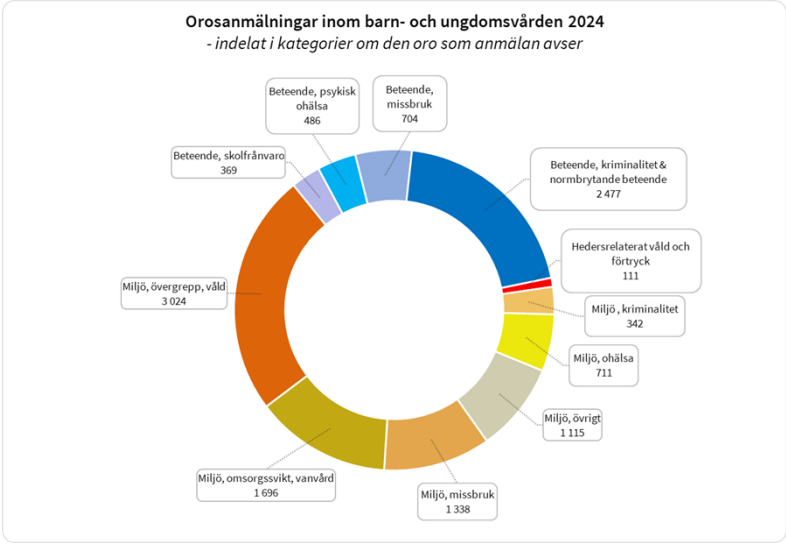
Figur 32. Orosanmälningar avseende barn och ungdom, 2014–2024.

Anmälningarna som upprättats under 2024 avsåg 5 480 barn.

Ett stort inflöde av orosanmälningar bör inte på egen hand förstås som något negativt, att fler barn far illa eller att nämndens förebyggande arbete är otillräckligt. Det finns flera skäl att göra en försiktig analys av antalet orosanmälningar; de är just anmälningar om oro, vilken kan visa sig vara ogrundad. En eller fler anmälningar kan också upprättas för samma barn, antingen genom att orosanmälan upprättas vid fler än en tidpunkt, att flera parter anmäler oro, eller att orsaken till oron förändras. Hur många orosanmälningar som inkommer är också i hög grad beroende på anmälningsbenägenheten i samhället och den lagstiftning som styr vilka myndigheter som är skyldiga att upprätta en anmälan. Anmälningsbenägenheten hos allmänheten påverkas sannolikt av synen på socialtjänstens uppdrag och roll, men också av allmänhetens förtroende för att socialtjänsten kan genomföra sitt uppdrag. Med ökad kunskap kring att se tecken på att ett barn far illa, eller att problematik på ett eller annat sätt synliggörs, så kan det antas att fler anmälningar upprättas. Å andra sidan kan det antas att desinformation, påverkanskampanjer, eller annat som skadar socialtjänstens förtroende antas innebära att färre anmälningar upprättas.

Även om orosanmälningarna indikerar hur utbredd den sociala problematiken är i Uppsala så spelar andra faktorer också in, och orosanmälningarna ger nämnden möjlighet att ta ställning till ett barns omständigheter för att ge stöd där det behövs. Helt säkert är att fler orosanmälningar medför ökade krav på personalresurser, eftersom anmälningarna behöver hanteras och bedömas. Av de 12 361 upprättade anmälningarna ledde 46 procent till beslut att ej inleda utredning. Det innebär att 54 procent av anmälningarna föranledde en vidare utredning, alternativt att anmälningen kopplats till ett redan pågående ärende.

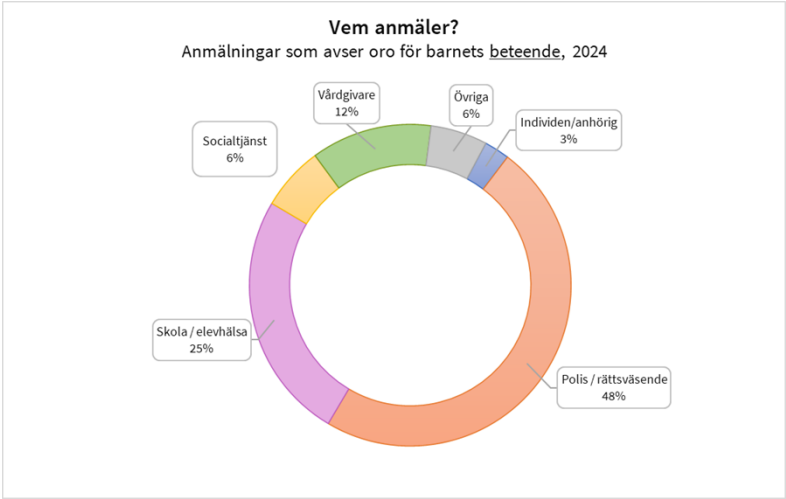
Andelen anmälningar med beslut att ej inleda utredning har ökat över tid. Den främsta förklaringen till detta bedöms vara att anmälningsbenägenheten har ökat, och att tröskeln till att anmäla sin oro har blivit lägre, exempelvis sedan nämnden implementerade möjlighet att anmäla oro via en e-tjänst.

Figur 33. Orosanmälningar inom barn- och ungdomsvården 2024.

Det är vanligast att oron avser omständigheter i barnets miljö (två tredjedelar), och den största kategorin inom oro för barnets miljö är misstanke om att barnet bevittnat eller utsatts för våld eller andra övergrepp. En av tre anmälningar avser oro för barnets beteende, och då är det vanligast att oron avser ett normbrytande eller kriminellt beteende hos barnet. Fördelningen av vad orosanmälningar avser har inte förändrats påtagligt i jämförelse med 2023, men andelen barn som berörs av minst en orosanmälan där oron avser beteende är högre 2023 och 2024 än tidigare år.

Orosanmälan kan upprättas av allmänheten, men till största del upprättas anmälningarna av offentliga organisationer, andra myndigheter eller internt inom kommunen.

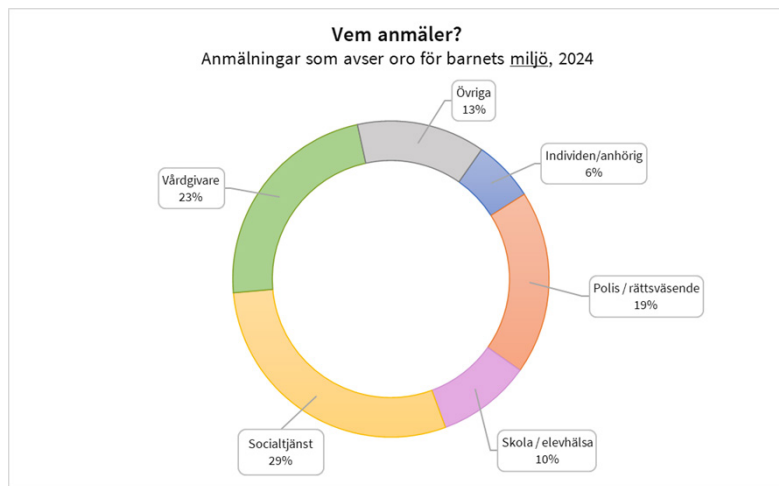

Figur 34. Vem anmäler? Anmälningar som avser oro för barns beteende, 2024.

När anmälan avser oro för omständigheter i barnets miljö har oron oftast uppstått inom socialtjänsten, antingen i den egna nämnden, andra delar av socialtjänsten i kommunen, eller socialtjänster i andra kommuner. Socialtjänsten står för 29 procent av anmälningarna, när oron avser barnets miljö. Den näst största kategorin är vårdgivare (inklusive tandvård), som har upprättat 23 procent av anmälningar.

När oron avser barnets beteende står dock polismyndigheten för den största andelen med nästan hälften av anmälningarna. Skolan står också för en betydande andel, medan socialtjänst och vårdgivare upprättar betydligt mindre del av anmälningarna.

Under de senaste åren har fördelningen av anmälningar utifrån vilka som står bakom anmälan inte förändrats påtagligt.

Figur 35. Vem anmäler? Anmälningar som avser oro för barns miljö, 2024.

Förebyggande arbete och insatser utan behovsprövning

När vägen in till socialtjänsten är via en ansökan eller en orosanmälan finns ofta en problematik i ärendet att hantera. Nämndens uppdrag omfattar dock mer än att bistå individer efter att en problematik har uppstått. Att ge rätt stöd innan ett vårdbehov uppstår är bäst för alla parter, men när det inte är möjligt gäller det förebygga en allvarigare problematik genom att identifiera stödbehovet och erbjuda stödet i ett så tidigt skede som möjligt.

För att lyckas med detta behöver nämnden vara på rätt plats vid rätt tid, vara tydlig i sin information om vilken typ av stöd den kan erbjuda, och ha låga trösklar för de som vill ha stöd. Under 2024 har nämnden fortsatt arbeta brett i sitt förebyggande arbete och det stöd nämnden erbjuder som inte behöver föregås av ett myndighetsbeslut. Exempelvis har nämnden arbetat för att utöka sin råd- och stödverksamhet genom familjecentralerna, och att erbjuda nyblivna föräldrar stöd inom ramen för Barnsäkert. Nämnden gör sig närvarande och synlig genom ungdomsjouren, men också genom sitt uppsökande team mot hemlöshet. Nämnden har arbetat för att sprida information och bygga förtroenden genom sina kulturtolkare och samhällsväglare. Att fastslå räckvidden eller effekten av nämndens förebyggande arbete är av naturliga skäl svårt – det är svårt att veta hur läget hade varit om nämnden arbetat på ett annat sätt. I många fall är det framtida problematik som förebyggs, och då kan det dröja innan arbetet ger frukt. Vad nämnden däremot kan konstatera är att den nya socialtjänstlagen kommer

att medföra en omställning som omfattar bland annat att socialtjänsterna ska arbeta mer förebyggande och att fler insatser ska erbjudas utan behovsprövning, och att nämnden i många avseenden arbetar i samklang med detta.

Kostnadsutveckling

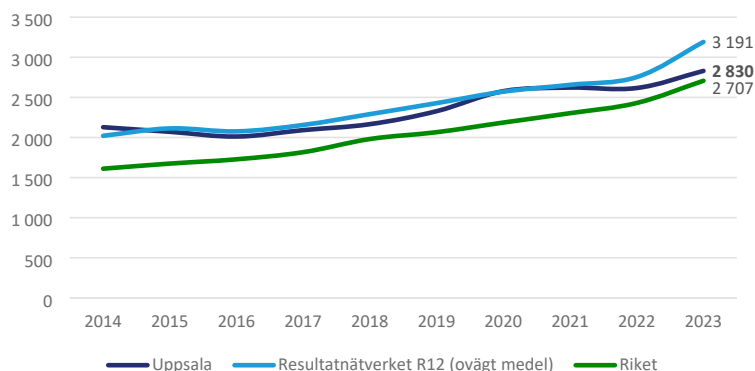
Nämnden har arbetat för att sänka sina vårdkostnader genom att arbeta för färre vårddygn utanför eget hem, till förmån för fler hemmaplanslösningar och andra alternativa vårdformer. Nämnden har också eftersträvat hög nyttjandegrad i sina interna verksamheter för att minska andelen vård som köps av externa leverantörer.

Denna ansats har delvis gått i mål – under 2024 har färre individer placerats utanför det egna hemmet. Alternativa vårdformer, så som nätverksplaceringar och IHF (Intensiv hemmabaserad familjebehandling) har ökat något i omfattning, och i de fall det bedömts nödvändigt att placera utanför det egna hemmet har en högre andel vårdats i nämndens regi.

En trend om ökad andel brukare med komplexa vårdbehov har fortsatt under 2024, exempelvis gällande brukare som utöver missbruksproblematik också har samsjuklighet med annan problematik. Även inom barn- och ungdomsvården bedöms fler brukare ha en svårbehandlad eller omfattande problematik. I dessa fall är en placering utanför det egna hemmet oftast nödvändigt, och i genomsnitt har brukarna vårdats under längre tid under 2024, sannolikt på grund av det större vårdbehovet. Det har medfört att vårddygnen utanför eget hem inte har minskat trots att de är fördelade över färre brukare. Behovet av de mest kostnadsdrivande vårdformerna varit särskilt högt under 2024, vilket även detta bedöms bero på komplexiteten i ärendena.

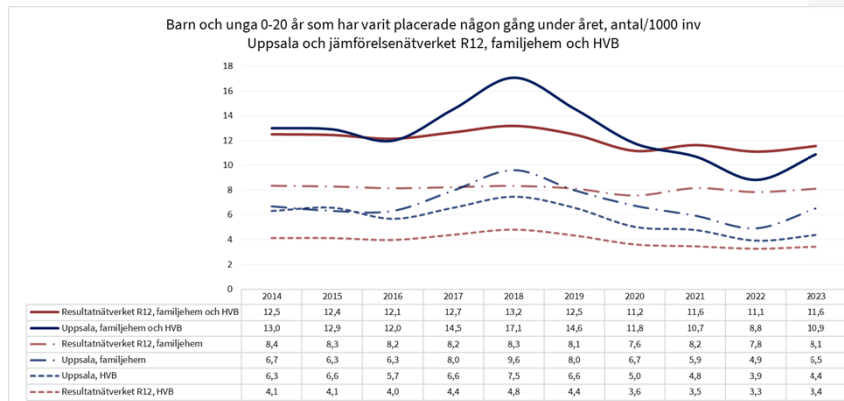
Trots de åtgärder nämnden vidtagit har vårddygnen alltså inte minskat i planerad omfattning, vilket har påverkat nämndens ekonomiska resultat.

Inför 2025 är det sannolikt att en stor del av dessa ärenden fortsatt är i behov av vård. Nämnden bedömer att det ger effekt att arbeta för färre vårddygn utanför eget hem till förmån för hemmaplanslösningar i de ärenden det är möjligt. Med det kommunbidrag för 2025, som justerats utifrån nämndens förutsättningar, och de andra resultatförstärkande åtgärder som nämnden vidtar, så bedöms nämnden ha goda utsikter att uppnå budget i balans under 2025.

Figur 36. Nettokostnad barn och ungdomsvård, kronor/invånare.

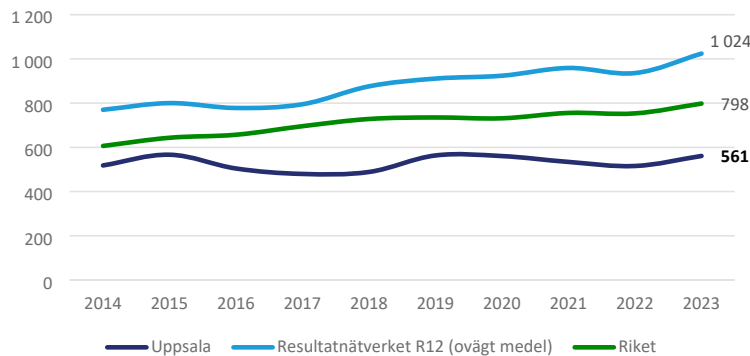
Trots att verksamheten gör ett underskott under 2024 indikerar inte en jämförelse med liknande kommuner att barn- och ungdomsvården avviker mot andra jämförbara kommuner, när nettokostnaden justeras för kommunernas invånartal.

Figur 37. Barn och unga 0-20 år som har varit placerade någon gång under året, antal/1000 invånare, Uppsala och jämförelsenätverket R12, familjehem och HVB.

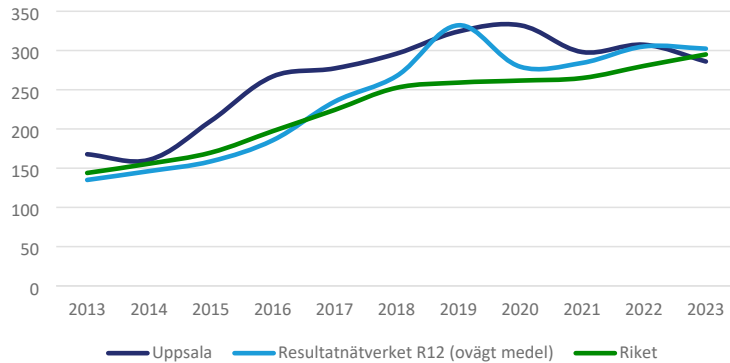
I jämförelse med nätverket R12 har Uppsala inte heller anmärkningsvärt många barn- och ungdomar som placerats i familjehem eller HVB utan faktiskt något lägre än medelvärde. Under 2018 var andelen placerade högre, men det förklaras av att Uppsala tog emot fler ensamkommande barn än många andra kommuner.

Vuxenvården delas in i områdena Missbrukarvård och övrig vuxenvård. När det gäller kostnadsutvecklingen för missbrukarvården så har Uppsala genomgående lägre nettokostnader än både riket och de jämförbara R12-kommunerna.

Figur 38. Nettokostnad missbruksvård totalt för vuxna, kronor/invånare.

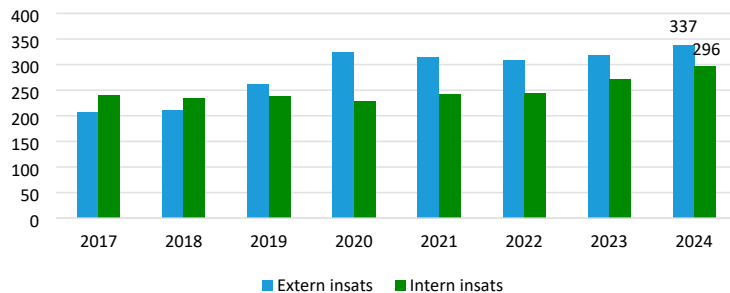
Nettokostnad för övrig vuxenvård fördelat per invånare är jämförbar med såväl andra kommuner i nätverket R12 som med alla kommuner.

Figur 39. Nettokostnad övrig vuxenvård, kronor/invånare.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Socialnämnden har under 2024 köpt vårdinsatser för 337 miljoner kronor.

Figur 40. Köp av vårdinsatser (exkl Flyktingmottagande), miljoner kronor.

Socialnämnden har granskat sina leverantörer med utgångspunkt från den plan som fastställdes i februari 2024, Plan för uppföljning av privata utförare 2024. Sett till helheten bedöms att nämndens leverantörer efterlever de avtal de ingått och att det finns utrymme för en god dialog, när behov av det uppstår.

Det finns mer än ett värde att värna kopplat till att nämndens brukare får en god omsorg hos nämndens leverantörer, till avtalat pris. Förutom att brukarna ska erhålla vård av hög kvalitet och bemötas med värdighet handlar det om allmänhetens förtroende för socialtjänsten och de ekonomiska resurser nämnden har att prioritera. Utöver uppföljningsplanen har socialnämnden därför vidareutvecklat sina rutinmässiga kontroller i samband med köp av vårdplatser. Ett exempel på detta är hur nämnden alltid kontrollerar leverantörer för anmärkningar som leverantören kan ha fått vid tillsyn. Detta görs via Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) tjänst ”Placeringsstöd”.

En kartläggning av hela vårdköpsprocessen har också inletts under 2024. Ambitionen är att skapa överblick över processen, hela vägen från det strategiska arbetet inför en ramupphandling till att en leverantörsfakturas attesteras. Med processkartläggningen som underlag får nämnden bättre förutsättningar att identifiera delar som kan förenklas, effektiviseras eller omarbetas – om ett sådant behov framkommer.

En del i nämndens interna kontrollprocesser handlar om att följa upp genomförda köp av vård. Här blir både leverantörerna och förvaltningen föremål för granskning eftersom endera parten kan bryta mot avtalet eller på andra sätt hantera kostnader på ett bristfälligt sätt. För att göra metodiken i egenkontrollen så effektiv som möjligt har nämnden provat tre olika upplägg i sin granskning av vårdkostnader. På så vis har nämnden dragit lärdomar i fråga om styrkor och svagheter i metoderna, men också utifrån vad granskningarna visade. Tillsammans med kartläggning av vårdköpsprocessen bäddar detta för ytterligare kvalitetshöjning avseende nämndens uppföljning av privata utförare.

Framtida utmaningar

Implementering av ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen kan kräva förändringar i arbetssätt och organisation som är utmanande att implementera på kort tid. Att utveckla och implementera nya arbetssätt vid sidan av det ordinarie arbetet riskerar att öka arbetsbelastningen för nämndens medarbetare. Utvidgningen av nämndens uppdrag kan också medföra behov av mer personalresurser och kan medföra ökade kostnader.

Fortsatt höga eller ökande antal ärenden med komplexa behov

Om nämnden ser att målgruppen med komplext vårdbehov fortsatt är stor eller ökar riskerar nämndens insatskostnader öka. Samsjuklighet och omfattande vårdbehov medför också ökad arbetsbelastning.

Ökande volymer i verksamheter som inte kräver myndighetsbeslut

Delar av nämndens verksamhet är inte kopplad till myndighetsutövning, exempelvis nämndens råd- och stödverksamhet och familjerådgivningen. Inom vissa verksamheter har efterfrågan ökat, och intentionen i den nya socialtjänstlagen är att bredda sådan verksamhet. Om efterfrågan ökar snabbare än nämnden kan ställa om så riskerar resurs- och personalbrist uppstå, vilket också kan medföra ökade väntetider eller köer.

Fortsatt svårt att rekrytera erfarna socialsekreterare

Nämnden har ett pågående arbete för att stärka arbetsmiljön och säkerställa en god kompetensförsörjning. Detta har gett tydliga stegförflyttningar i en positiv riktning, men det är fortsatt utmanande att rekrytera erfarna socialsekreterare. Nämnden ser fortsatt risken att en försämrad arbetsmiljö kan leda till fler uppsägningar och ytterligare försämrade förutsättningar att rekrytera. Skulle nämnden ha för få erfarna socialsekreterare riskerar det att hämma förändringsarbetet, riskera rättssäkerheten i handläggningen och ge sämre resultat i nämndens verksamheter.

Rekrytering av uppdragstagare

Om nämnden inte kan rekrytera familjehem och andra uppdragstagare i den utsträckning önskad utsträckning så behöver vårdbehoven tillgodoses via externa leverantörer. Det skulle sannolikt medföra ökade kostnader.

Effektiva behandlingsmetoder för allvarligt normbrytande beteende/kriminellt beteende hos barn och ungdomar

Behandlingsmetoderna för denna målgrupp har låg måluppfyllelse, och återfallsfrekvensen efter placering i exempelvis vård vid SIS-boenden (Statens institutionsstyrelse) är hög. Målgruppen riskerar att växa om inte effektiva behandlingsmetoder identifieras. Hög återfallsrisk i kriminellt eller normbrytande beteende är inte bara destruktivt för samhället i stort men också för barnet/ungdomen.

Vårdtid i skyddat boende kan öka med anledning av ökad komplexitet i utredningsarbetet

Lagen om placering av barn i skyddat boende innebär bland annat att biståndsbeslut ska fattas för varje medföljande barn. En utmaning i detta är att hålla vård.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har ett samlat ansvar för all pedagogisk verksamhet från förskola till och med gymnasieskola. Nämnden har därmed ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola och skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Viktiga händelser under året

Uppsala var en av de två kommuner som av Skolinspektionen beviljades tillstånd för distansundervisning för elever som av medicinska eller sociala skäl inte kan delta i undervisningen på plats i skolan (tillsammans med Göteborg). Palmbladsskolan startade denna utbildning hösten 2024 i grundskolans årskurser 7–9. Under hösten har ett trettiotal elever tagit del av distansundervisningen.

Två nya grundskolebyggnader invigdes under 2024: Rosendalsskolan åk F-9 och Gottsundaskolan åk 6–9. Eriksbergsskolan stängdes efter vårterminen 2024 och eleverna flyttade till Rosendalsskolan.

Gymnasieutbildningen vid Fyrisskolan avslutades efter vårterminen och en omorganisation av gymnasieskolorna Fyrisskolan och Uppsala yrkesgymnasium Ekeby kommer att göras de närmaste åren. Eleverna i Fyrisskolan flyttades till Celsiusskolan, Ellen Fries och Lundellska skolan.

Intaget till tekniskt program i den kommunala gymnasieskolan dubblerades och hösten 2024 började 64 elever årskurs 1.

Förskolorna i Skölsta och Österleden invigdes under 2024.

I slutet av året meddelade Kajan friskola att deras grundskoleverksamhet skulle upphöra efter höstterminen. De 54 eleverna stod då utan skolplats inför vårterminen. Efter ett stort arbete, främst från den kommunala grundskolan, togs samtliga elever folkbokförda i Uppsala emot i annan skola vid vårterminens start.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 28. Utbildningsnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	4	1	1	1
Förskoleverksamhet	1 679	23	1	13
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	3 313	42	30	17
Anpassad grundskola	198	5	8	2
Gymnasieskola	1 115	8	0	6
Anpassad gymnasieskola	66	0	4	1
Nämnden totalt	6 374	78	43	39

Utbildningsnämndens resultat 2024 var ett överskott om 78 miljoner kronor. Den främsta förklaringen till överskottet är lägre volymer än budgeterat genom färre barn och elever i förskola och grundskola.

Antal barn och elever var totalt 47 434 i snitt, vilket var 469 färre än budgeterat 2024. Den största volymavvikelsen med 424 färre barn och elever jämfört med budget var det inom förskola och grundskola. Jämfört med föregående år var det inom förskola och grundskola 285 färre barn och elever. Inom gymnasieskolan var det i snitt 186 fler elever jämfört med föregående år. Andelen inskrivna barn och elever inom kommunal huvudman var i snitt 74 procent, vilket var 0,3 procentenheter lägre jämfört föregående år. Förändringen var störst inom gymnasieskolan som minskade med drygt 1 procentenhet.

Intäkterna var 51 miljoner kronor högre än budgeterat, varav statsbidragen var 32 miljoner kronor högre än budgeterat. Även föräldraavgifter för förskola och fritidshem var högre än budgeterat.

Kostnaderna var 28 miljoner kronor lägre än budgeterat. Personalkostnaderna var 17 miljoner kronor lägre än budgeterat. De bemanningsåtgärder som var budgeterade inom förskolan genomfördes enligt plan.

Ersättningarna till fristående huvudmän var 18 miljoner kronor lägre än budgeterat, främst inom förskola och grundskola, som följd av färre elever.

Kostnaderna för skolskjuts var lägre än budgeterat, främst avseende taxi. Övriga kostnader var högre än budgeterat och avsåg framför allt återställningskostnader för lämnade lokaler samt andra åtgärder i lokaler.

Flera lokalförändringar genomfördes under året. En ny förskola öppnades i Skölsta och Österledens förskola flyttade in i nya lokaler. Som en anpassning till färre barn lämnade förskolan lokaler och nybyggnationer försköts framåt i tiden enligt beslutad lokalförsörjningsplan (KS 13 december 2023). Grundskolan flyttade in i nya Gottsunda-skolan och Rosendals skola. Gymnasieskolan lämnade Fyrisskolan och delar av Ekebyskolan samt lämnade Lundellska skolans gamla lokaler för att flytta in i lokalerna på Polacksbacken.

Tabell 29. Utbildningsnämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

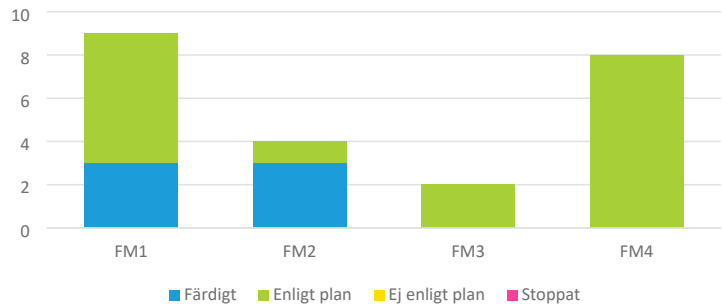
	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	75	50	42	65

Utbildningsnämndens investeringsbudget 2024 uppgick till 75 miljoner kronor, varav investeringar 2024 har genomförts motsvarande 50 miljoner kronor. Investeringarna omfattar inventarier till egen regi (kommunala huvudmannen) i samband med nya lokaler eller reinvesteringar.

Inom förskolan är nyttjandet lägre som en följd av färre barn samt att fyra lokalprojekt är senarelagda. För grundskola är de största investeringarna till Rosendals skola samt Gottsundaskolan och deras nya permanenta lokaler. För gymnasieskola kunde delar av inventarierna till nya Lundellska skolan etapp två göras redan föregående år.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Utbildningsnämnden har blivit färdig med 6 uppdrag. 17 uppdrag pågår enligt plan.

Figur 41. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden har i hög grad bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål och uppdrag i Mål och budget. De åtgärder och aktiviteter som planerats för fokusmålen har genomförts eller pågår enligt plan.

Nämndens grunduppdrag sammanfaller i hög utsträckning med uppdrag 7 under fokusmål 1 i Mål och budget: Stärka likvärdigheten och höja kunskapsresultaten i förskolan, förskoleklass, grundskolor och fritidshem, fritidsklubb och gymnasieskola.

Flera av de insatser som gjorts inom tidigare definierade utvecklingsområden har börjat ge effekt. Även om en lägre andel elever i årskurs 9 blev behöriga till gymnasieskolan har resultaten i både matematik och svenska höjts i de lägre årskurserna. Gymnasieskolan kan också påvisa en tydligt positiv utveckling vad gäller kunskapsresultat.

Frånvaron har minskat i såväl grundskola som gymnasieskola. Insatserna för att främja närvaron och motverka problematisk frånvaro har fortgått under året.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Förskola

Med ett totalt kommunbidrag på 1 679 miljoner kronor redovisar förskoleverksamheten ett överskott på 23 miljoner kronor.

Det har tillkommit statsbidrag till förskolan under året, såsom ett statsbidrag med syfte att mildra effekterna av inflation, ett statsbidrag till språk- och matematikundervisning samt ett för inköp av litteratur. Intäkter för förskoleavgifter blev högre än budget.

Antal barn har i snitt varit 11 659 sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 147 färre än budget och 188 färre än under 2023. Av 2024 års överskott förklaras cirka 17 miljoner kronor av färre barn och därmed lägre ersättningar till huvudmännen. Nämnden fördelade 4 miljoner kronor av prognostiserat överskott till huvudmännen. Bemanningen har minskat som en följd av färre barn och lokaler har lämnats.

Ett viktigt steg i kvalitetsarbetet är den återkoppling som görs till förskolan på resultaten från kartläggningsmaterialet som genomförs i förskoleklass. Både flickor och pojkar har 2024 sitt högsta resultat i både språk och matematik sedan mätningarna började 2019.

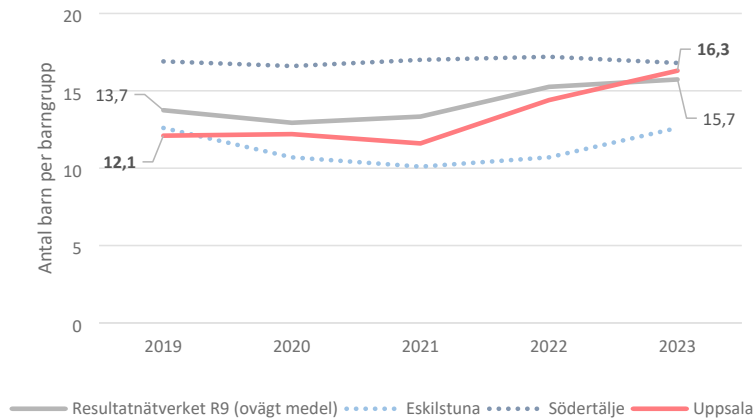
Under 2024 genomfördes en ny, reviderad enkät till vårdnadshavare med barn i förskolan. Resultatet går därför inte att jämföra med föregående år. Enkäten har en tydlig koppling till förskolans läroplan och tar upp områdena generell nöjdhet, trygghet och omsorg, normer och värden, delaktighet och inflytande, utveckling och lärande samt förskola och hem.

Andelen positiva svar för samtliga frågor är 87,7 procent i 2024 års enkät. Högst resultat synliggörs inom området Trygghet och omsorg där 93 procent ger positiva svar. Den fråga som får lägst resultat är den som berör upplevelse av delaktighet i utbildningen. En förklaring är att det tagit tid att hitta tillbaka till samarbetsformer med vårdnadshavare efter pandemin. En annan förklaring är upplevelse av brist på tid och resurser, vilket bidrar till att samarbete med vårdnadshavare prioriteras ner.

Andelen legitimerade förskollärare i Uppsala ligger på 38 procent, vilket är 5 procentenheter lägre än nätverket R9 och 6 procentenheter lägre än riket.⁶

Det finns tydliga skillnader gällande barngruppernas storlek mellan kommunerna i resultatnätverket R9, något som visas i diagrammet nedan. Både för R9 och för Uppsalas del har barngruppernas storlek ökat påtagligt de senaste åren. En bidragande orsak till detta kan vara förändringar i statsbidrag. Det är av vikt att fortsätta följa förändringar som kan påverka barngruppernas storlek.

⁶ I nätverket R9 ingår, förutom Uppsala kommun, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro

Figur 42. Antal barn per barngrupp: Antal barn per barngrupp i förskolan, 2019–2023. Kommunal förskola. Jfr Uppsala och R9, snitt samt högst och lägst. Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada).

Grundskola och förskoleklass

Med ett totalt kommunbidrag på 3 313 miljoner kronor redovisar verksamhet förskoleklass, grundskola och fritidshem ett överskott med 42 miljoner kronor.

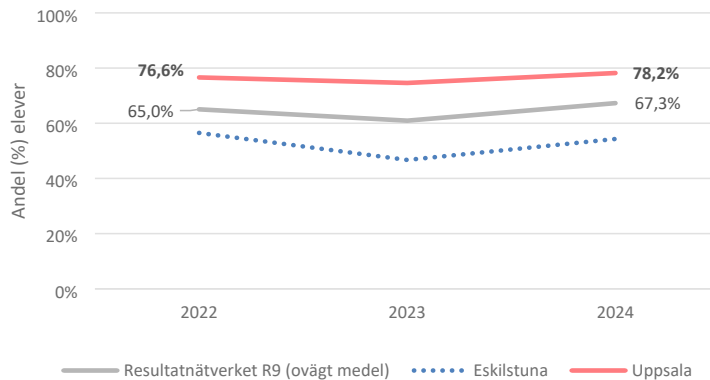
Grundskola har erhållit högre statsbidrag än budget och dessa avser läxhjälp, skolsociala team, förbättrad arbetsmiljö, specialförstärkning av speciallärare och fortbildning av lärare och förskollärare. Dessutom tillkom ett bidrag i syfte att mildra inflationen samt ett för inköp av skönlitteratur. Intäkter för fritidshemsavgifter blev högre än budget.

Antal elever har i snitt varit 27 033 vilket är 267 elever färre än budget och motsvarar cirka 25 miljoner kronor lägre ersättningar till huvudmännen. Jämfört med föregående år är det 98 färre elever. Under året har 149 elever från andra kommuner gått i den kommunala grundskolan.

Skolvalet 2024 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där 98,4 procent gjorde ett aktivt och godkänt skolval. De flesta elever får sitt förstahandsval i skolvalet. Bland blivande förskoleklass elever fick 88,7 procent sitt förstahandsval och 97 procent någon av sina sökta skolor.

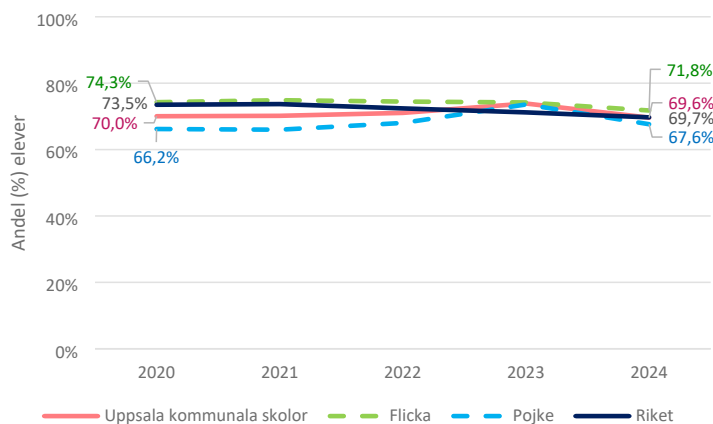
Av de sökande till grundskolans årskurser 4, 6 och 7 fick 83,6 procent sitt förstahandsval och 95,3 procent något av sina val. Resultatet är något bättre än föregående år.

På nationella proven i årskurs 3 har Uppsala under flera år presterat betydligt bättre än riket. Resultaten har också ökat något i såväl matematik som svenska. Både i svenska och matematik var Uppsala den kommun som hade klart bäst resultat av de kommuner som ingår i resultatnätverket R9. Uppsala ligger också klart över riket vad gäller såväl svenska som matematik.

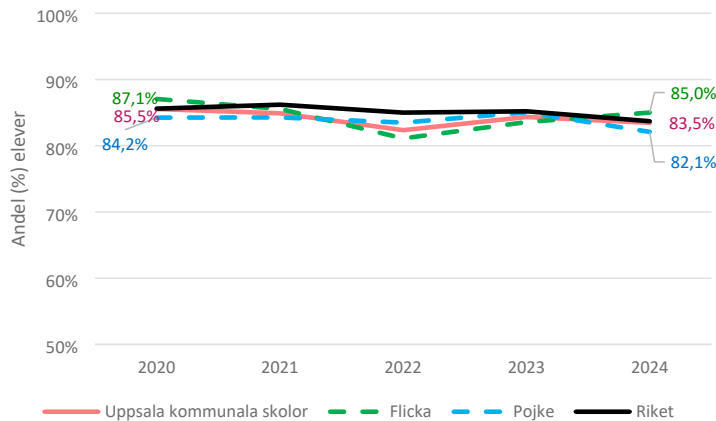
Figur 43. Resultat nationella prov, matematik, åk 3: Andel elever i åk 3 som klarat samtliga delprov i nationella prov, matematik, 2022–2024. Uppsala och R9, snitt samt högst och lägst. (Uppsala högst).

Kunskapsresultaten i årskurs 6 visade en nedgång med 4,3 procentenheter gällande hur stor andel som nådde målen i alla ämnen och landade på 69,9 procent. Även rikets resultat sjönk och har så gjort under flera år. Uppsalas och rikets resultat ligger nu på samma nivå. Jämfört med resultatnätverket R9 låg Uppsala över snittet men både Jönköping och Linköping hade högre andel elever som nått lägst i E i alla ämnen. Den sjunkande trenden återfinns dock för samtliga kommuner i nätverket.

Figur 44. Andel elever med lägst E i alla ämnen: Årskurs 6, kommunal skola 2020–2024. Jfr Uppsala (pojke-flicka) och riket (samtliga huvudmän). Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Kunskapsresultaten för årskurs 9 sjönk med 0,8 procentenheter så att 83,5 procent av eleverna i årskurs 9 på grundskolan blev behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Skillnaden mellan pojkar och flickors resultat ökade i och med att flickornas resultat höjdes och pojkarnas sänktes.

Figur 45. Andel elever behöriga till yrkesprogram: Årskurs 9, kommunal skola 2020–2024. Jfr Uppsala (pojke-flicka) och riket. Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada).

Även för årskurs 9 sjönk rikets resultat och Uppsala ligger nu på samma resultat som riket. Även när det gäller R9-kommunerna har resultaten sjunkit.

Frånvaron har fortsatt sjunka sedan pandemin men är inte tillbaka på 2018 års nivå. Antalet elever med frånvaro över 75 procent har dock ökat och det kan bland annat handla om medicinska orsaker och elever som har svårigheter att lämna hemmet. Insatser har gjorts för att förbättra frånvarouppföljningen. Kommunikationen med vårdnadshavare har också förbättrats och vårdnadshavarna kontaktas snabbare vid ogiltig frånvaro.

Andelen elever som känner sig trygga i skolan förändras mycket lite över tid. Spridningen i trygghet mellan skolorna är liten och har också minskat något och det är få skolor som inte når upp till 90 procent trygga elever. Elever i yngre åldrar upplever sig något tryggare än äldre elever och pojkar något tryggare än flickor.

Framgångsfaktorer för att skapa trygghet är en gemensam värdegrund i skolan som är känd och implementerad så att man har ett gemensamt förhållningssätt. Skolor som byter ledning eller som vuxit snabbt i elevantal har oftare svårare för att upprätthålla ett sådant förhållningssätt.

Trots att tryggheten är relativt hög och att det råder arbetsro i de flesta klassrum så betonar skolledare vikten av att fortsätta att prioritera trygghet och studiero i sina verksamhetsplaner.

Fritidshem

Antal elever i fritidshem har i snitt varit 10 043, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 47 färre än budget och 102 fler än under 2023.

Resultaten av elevenkäterna visar generellt att eleverna trivs och är trygga i fritidshemmen men det föreligger stora skillnader i resultat mellan skolorna och även mellan klasser i enskilda skolor. Skillnaderna mellan flickor och pojkars syn på fritidsverksamheten fortsätter minska.

Andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning i Uppsala har de senaste åren en nedåtgående trend och är låg i förhållande till riket. En starkt bidragande orsak till detta är att Uppsala universitet saknar utbildning för lärare i fritidshem.

Gymnasieskola

Med ett totalt kommunbidrag på 1 115 miljoner kronor redovisar gymnasieskolan ett överskott med 8 miljoner kronor.

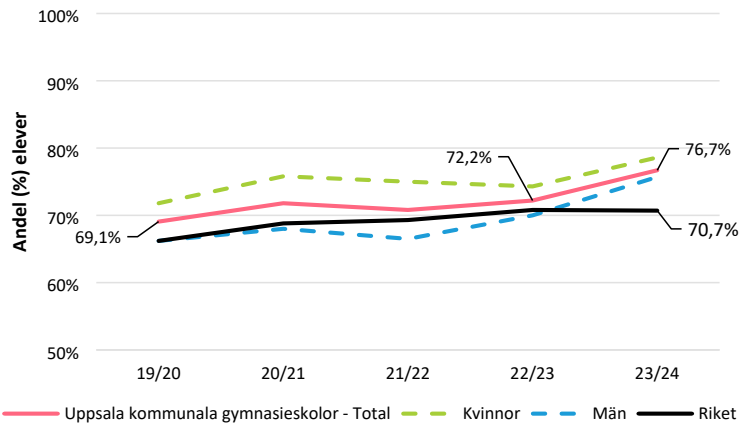
Gymnasieskolan har beviljats högre statsbidragen än budget och dessa avser främst fortbildning av lärare, skolsociala team och lärlingsutbildning. Dessutom tillkom ett statsbidrag i syfte att mildra inflationen.

Antal elever i gymnasieskola har i snitt varit 8 257, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 46 färre än budget och 186 fler än under 2023. Av 2024 års överskott förklaras cirka 7 miljoner kronor av färre elever än budget och därmed lägre ersättningar till huvudmännen. Nämnden har fördelat 4 miljoner kronor av prognostiserat överskott till huvudmännen. Under året har 1 263 elever från andra kommuner gått i den kommunala gymnasieskolan.

Av de 2 800 elever från årskurs 9 som var folkbokförda i Uppsala gjorde 97 procent ett val till gymnasiet inför läsåret 2024/25. I gymnasievalet ingår också elever folkbokförda i andra kommuner och elever som önskar byta nationellt program eller gå från ett introduktionsprogram till ett nationellt program. Totalt antogs 3 246 elever till ett nationellt program i någon av gymnasieskolorna belägna i Uppsala.

Av det totala antalet elever antogs 27 procent till ett yrkesprogram, en ökning jämfört med förra året.

Både Uppsala kommun och riket i stort visar en positiv utveckling. Andelen elever i kommunens gymnasieskolor som efter 3 års studier i vår tog examen var 76,7 procent och ligger nu klart över rikets resultat (70,7procent). Störst förbättring har pojkarna stått för och skillnaden mellan flickor och pojkar i Uppsala minskade. I diagrammet nedan visas resultat för samtliga elever som började gymnasieskola, även introduktionsprogram.

Figur 46. Genomströmning, gymnasieskola: Andel (procent) elever med gymnasieexamen inom tre år, kommunal gymnasieskola. Tidsserie 2019/20–2023/2024 för Uppsala och riket (samtliga huvudmän). (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent). Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada).

En jämförelse mellan kommunerna i R9-nätverket visar på en stabilt positiv utveckling där Uppsala ligger klart över genomsnittet.

Gymnasieskolorna har arbetat mycket med närvarofrämjande åtgärder. Ett exempel på åtgärd för att öka närvaron är att alla vårdnadshavare till omyndiga elever automatiskt får ett meddelande om deras ungdoms frånvaro överstigit en bestämd procent under en månad.

I 2024 års elevenkät uppger 96,1 procent av eleverna att de känner sig trygga i skolan och 84,6 procent uppger att de kan arbeta i lugn och ro i skolan vilket är ett något bättre resultat än tidigare år. Ledarskapet i klassrummet och goda relationer mellan lärare och elever är viktigt för både lärande och trygghet.

Anpassad grund- och gymnasieskola

Med ett totalt kommunbidrag på 264 miljoner kronor redovisar anpassad grund- och gymnasieskola ett överskott på 5 miljoner kronor.

Antal elever har i snitt varit 485, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 9 färre än budget och 24 fler än under 2023. Förändringen är störst inom anpassad grundskola. Under året har 39 elever från andra kommuner gått i kommunal anpassad skola.

Eleverna i anpassad grundskola har övervägande godtagbara kunskaper och väldigt liten andel har mer än godtagbara kunskaper både när det gäller utbildningsväg ämnen och utbildningsväg ämnesområden.

Anpassad grundskolas elever har något högre frånvaro än grundskolans elever. Dock är den oanmälda frånvaron mycket låg för hela skolformen.

Anpassad grundskola har arbetat fokuserat med utveckling av lärares bedömningskompetens med särskilt fokus på inriktning mot utbildningsväg ämnesområden. Arbetet har gett resultat och lärares bedömningskompetens har höjts.

Svarsfrekvensen för elevenkäten i anpassad gymnasieskola är låg och det är svårt att dra långtgående slutsatser av svaren. Det som går att utläsa är att elevernas känsla av att vara trygga i skolan har minskat jämfört med läsåret före. Frågan är ständigt aktuell och har ett stort fokus inom anpassad gymnasieskola. Bland annat har ett särskilt trygghetsteam bildats.

Under våren matchades 12 elever med APL-platser (arbetsplatsförlagt lärande) inom kommunkoncernen. Det är väsentligt att elever ges möjlighet att genomföra arbetsplatsförlagt lärande (APL) för att öka möjligheten att få anställning efter avslutad anpassad gymnasieskola.

Fortsatt arbete för höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet

Nämnden har utarbetat en strategi för höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet. Med den finns en långsiktig riktning för utvecklingsarbetet, förankrad i forskning. De analyser som har gjorts av resultaten 2024 visar att det är av yttersta vikt att fortsätta prioritera insatser som är förankrade i den långsiktiga strategin och som har börjat ge påvisbar effekt.

Exempel på framgångsfaktorer är stabila förutsättningar i så väl elevunderlag som personal och ledning. Vikten av ett gott ledarskap visar sig både på rektorsnivå och i klassrummet.

Nedan sammanfattas de utvecklingsområden som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet. Flera av dessa utvecklingsinsatser samvarierar med varandra.

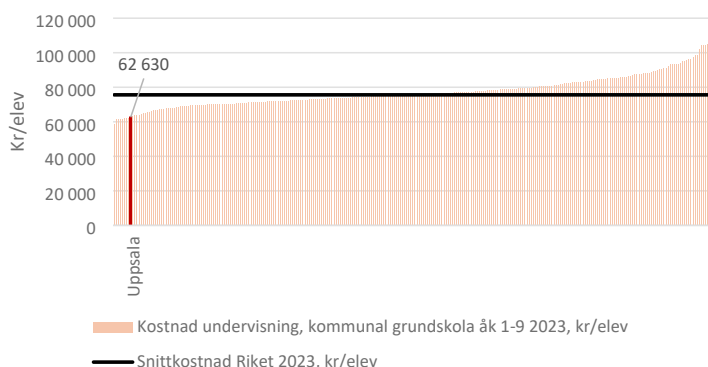
- Fortsätta den kontinuerliga uppföljningen för varje elevs kunskapsutveckling i alla delar av utbildningen.
- Fortsätta rikta resurser dit där de behövs som bäst och där tillskottet kan göra störst skillnad. Vi behöver också aktivt arbeta för att höja andelen behöriga lärare på enheter med större behov.
- Stöd ska ges tidigt. Det är viktigt att kartläggningen i förskoleklass och bedömningsstöd i årskurs 1 åtföljs av åtgärder på individnivå för att öka måluppfyllelsen.
- Ett fortsatt fokus och resursförstärkning behövs i första hand i förskola och grundskola för utvecklingen i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Det är dessa två ämnen som får störst effekt på om elever i åk 9 når behörighet till yrkesprogram på gymnasiet.
- Det finns ett tydligt samband mellan höga studieresultat och hög skolnärvaro. Att arbeta vidare för ökad närvaro i förskola, grundskola och gymnasieskola är därför en central fråga.

Kostnad i relation till kvalitet

I de jämförelser med riket som gjorts ovan visas att Uppsala i många fall hamnar i paritet med eller något över riket vad gäller kunskapsresultat. I jämförelserna behöver man väga in hur förutsättningarna för respektive kommun ser ut. Viktiga sådana är socioekonomiska bakgrundsfaktorer som exempelvis föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Uppsala har tämligen goda förutsättningar när det gäller föräldrars utbildningsbakgrund och man skulle kunna förvänta sig att Uppsala på så sätt skulle ligga ytterligare över snittet i riket vad gäller kunskapsresultaten. Tittar man i stället på effektivitetstal blir det tydligt att Uppsala är kostnadseffektivt inom utbildningsområdet. Nedan syns ett diagram som visar att Uppsala ligger tydligt under

rikssnittet vad gäller undervisningskostnader för den kommunala grundskolan. (För de kostnadsjämförelser som görs nedan finns data att tillgå fram till 2023.) Sett i det perspektivet innebär det att grundskolan håller hög kvalitet till väldigt låg undervisningskostnad och att resurserna således används mycket effektivt.

Figur 47. Kostnad undervisning kommunal grundskola: 2023. Kostnad undervisning kommunal grundskola, åk 1–9. Samtliga kommuner samt snitt Riket. Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada).

På liknande sätt kan man visa att resursanvändningen i förskolan också är effektiv. Jämför man personalkostnaden per barn i Uppsala med alla kommuner och riket är det påtagligt även i det fallet att Uppsala ligger på en låg nivå.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Privata utförare av förskola och skola är egna huvudmän och det finns inget avtalsförhållande med Uppsala kommun. Utbildningsnämnden har ansvar för tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg i kommunen. Tillsyn av andra skolformer hanteras av Skolinspektionen.

Under läsåret 2023/24 genomfördes regelbunden tillsyn av 19 fristående förskolor.

De senaste åren har det blivit vanligare att förskolor byter ägare genom att samtliga styrelseposter i en förening eller ett bolag tas över av personer som ingår i styrelser i andra företag som driver förskolor. När en sådan anmälan inkommer gör förvaltningen en mer omfattande prövning av ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Under läsåret 2023/24 har två fristående förskolor startat och tre förskolor avslutat sin verksamhet.

Uppföljning från verksamheten i egen regi redovisas ovan under rubriken Utveckling av grunduppdraget över tid.

Framtida utmaningar

- Befolkningsprognosen för de närmast kommande åren pekar på vikande antal barn och elever. Detta märks redan påtagligt i förskola och börjar också påverka grundskola. Ett strategiskt och utmanande arbete pågår för att anpassa lokaler och organisation till det minskade barn- och elevantalet.
- Ungdomar i åldern 16 till 20 år och som inte arbetar eller studerar omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Detta är en utsatt grupp unga och det

är angeläget att de fångas upp tidigt. Verksamheten ska under 2025 utvecklas, breddas och förbättras så att fler får vägledning till studier, arbete eller annan kvalitativ sysselsättning.

- Fortsatta ansträngningar behövs för att uppnå en bättre matchning mellan utbildningar och arbetsmarknadens behov av kompetens. I samarbete mellan olika förvaltningar och branschföreträdare pågår ett arbete för att öka attraktiviteten i yrkesprogrammen och att begränsa antalet platser i högskoleförberedande program
- Flera nationella reformer påverkar verksamheten.
  - Under 2025 genomför bland annat gymnasieskolorna en större reform, Gy 25, som bland annat innebär att nya examensmål, programmål och programstrukturer ska tillämpas från den 1 juli 2025. De nuvarande kursbetygen ersätts med ämnesbetyg.
  - Från höstterminen 2025 skärps kraven för skolbiblioteken. Det innebär bland annat att alla skolbibliotek ska ha en bemanning.
  - Flera stora nationella utredningar pågår som på sikt kan ha stor påverkan på verksamheten. Flertalet kommer att delredovisas eller slutredovisas under 2025. Några exempel är utredning om en nationell skolpengsnorm, utredning om vinst i skolan och utredning om förbättrad elevhälsa.

Äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av ålder, sjukdom eller nedsatt fysisk funktionsförmåga. I detta ansvarar nämnden för uppgifter enligt socialtjänstlagen samt det kommunala ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Viktiga händelser under året

- Under större delen av 2024 så har vård- och omsorgsförvaltningen förberett och planerat i ett stort samverkansarbete inför införandet av en ny avdelning, med fokus på förebyggande insatser, avdelning för öppna och tidiga insatser är nu på plats och i drift sedan 1 januari 2025.
- Under hösten har supportgruppen startat, verksamheten är en öppen insats som riktar sig till personer över 18 år med psykisk ohälsa som behöver enklare stöd i vardagen med exempelvis tidsbokning hos myndigheter och hjälp att fylla i blanketter.
- Ett hundratal seniorer från äldreboenden från hela kommunen deltog tillsammans med personal och anhöriga i ett rollatorlopp på Gränby utomhusarena, arrangerat av Uppsala kommun och RF-SISU.
- Myrbergska gården har under året vunnit kommunens kvalitetspris för systematiskt kvalitetsarbete och Träffpunkter 65+ motsvarande pris för nyskapande.

De fall av sexuellt våld som upptäckts inom kommunens hemtjänst visar hur kriminellt agerande av ett fåtal individer riskerar leda till ett minskat förtroende för välfärden som helhet. En intern utredning på förvaltningen har genomförts med syfte att undersöka hur vård- och omsorgsförvaltningen har hanterat händelsen. Syftet har också varit att identifiera eventuella områden där förvaltningen kunde ha agerat annorlunda.

Kommunstyrelsen har även gett kommunrevisionen i uppdrag att genomföra en oberoende utredning som kommer genomföras under första halvan av 2025.

Ett viktigt fokusområde är att tidigt upptäcka varningssignaler som kan indikera brister i omsorgen. Det är avgörande att kommunen inte bara identifierar dessa signaler, utan också reagerar snabbt och effektivt för att förhindra att problemen fortgår eller förvärras. Uppföljning på individnivå sker på flera olika sätt för att anpassa till varje brukares unika behov och situation. Under hösten 2024 har äldrenämndens myndighet genomfört kvalitetsuppföljningar hos samtliga av nämndens brukare.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 30. Äldrenämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Vård och omsorg om äldre	2 372	77	17	84
varav öppna insatser	60	-10	-6	-11
varav insatser enligt SoL och HSL	2 311	87	22	94
Nämnden totalt	2 374	77	17	84

Äldrenämndens resultat 2024 var ett överskott om 77 miljoner kronor. Överskottet berodde framför allt på högre avgiftsintäkter från brukare och lägre volymer (antal brukare) än budgeterat inom både ordinärt boende (hemtjänst) och särskilt boende.

Lägre volymer motsvarade 14 miljoner kronor i lägre kostnader för ordinärt boende och 25 miljoner kronor i lägre kostnader för särskilt boende. Trots lägre volymer var avgiftsintäkterna högre än förväntat vilket berodde på att betalningsförmågan hos brukarna varit högre än tidigare år. Därutöver bidrog nämndens resultatförstärkande åtgärder till att minska andelen inhyrd legitimerad personal vilket minskade kostnaderna med 15 miljoner kronor jämfört med föregående år. Inom särskilt boende i egen regin bidrog även ökad bemannings- och schemaoptimering till ett förbättrat resultat om 9 miljoner kronor (i tätort).

Av överskottet inom insatser enligt SoL och HSL avser 70 miljoner kronor överskott inom särskilt boende och 16 miljoner kronor överskott inom ordinärt boende.

Öppna insatser redovisade liksom tidigare år ett underskott, underskottet 2024 motsvarade 10 miljoner kronor. Inför budget 2025 har en teknisk justering genomförts där 10 miljoner kronor av kommunbidraget för särskilt boende omfördelats till öppna insatser. Därmed har budgetramarna från 2025 anpassats till faktisk kostnad.

Tabell 31. Äldrenämnden investeringar, belopp i miljoner kronor.

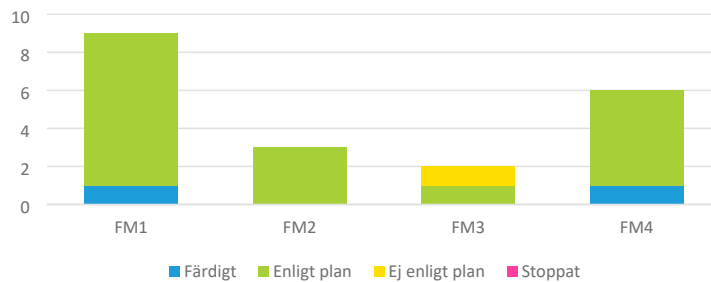
	KF-budget 2024	Bokslut 2024	Bokslut 2023	Helårsprognos 202408
Investeringar	21	21	7	21

Äldrenämnden genomförde 2024 investeringar motsvarande tilldelad investeringsbudget om 21 miljoner kronor. Investeringarna omfattade trygghetslarm

till trygghetsjouren, möbler och övriga inventarier, brandförebyggande åtgärder och markiser.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Äldrenämnden har blivit färdig med två uppdrag. 17 uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 48. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Ekonomi – Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Särskilt viktiga fokusområden där omfattande utvecklingsarbete genomförts finns inom innovationer och digitalisering, kompetensförsörjning och omställning mot en effektiv och nära vård.

Tabell 32. Nämndens indikatorer inom fokusmål Ekonomi.

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde föregående år ⁷	Jämförvärde liknande kommuner ⁸	Mål- sättning
	Totalt	Kvinnor	Män			
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) 2024	81	81	81	82	83	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg-helhetssyn, andel (%) 2024	73	73	71	74	77	Öka
Antal personal som en hemtjänsttagare med minst 2 besök dagligen möter under 14 dagar, medelvärde 2024	16	16	16	17	15	Minska
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal slutenvårdstillfällen/100 000 inv. 2023	2 784	3 075	2 437	2 873	3 185	Minska
Merkostnad (mnkr) för inhyrd legitimerad personal 2024	28	-	-	58	-	Minska
Andel (procent) inhyrd personal av legitimerad grundbemanning 2024	21	17	34	34	-	Minska
Antal inhyrd legitimerad personal (årsarbetare) 2024	44	29	15	68	-	Minska
Korttidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2024)	4,17	4,21	4,08	3,92	-	Minska
Långtidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2024)	4,94	6,03	2,55	4,83	-	Minska

Nämnden uppfyllde målet om en ekonomi i balans för 2024 med ett resultat som var i linje med årsprognosen.

En positiv utveckling kan ses gällande behovet av inhyrd legitimerad personal, där behovet minskat kraftigt jämfört med föregående år. De positiva effekter som nu kan ses är konsekvensen av ett långsiktigt arbete i denna fråga i samverkan med andra kommunala nämnder och Region Uppsala. Det minskade behovet har medfört en betydande minskning av merkostnaden för nämnden.

Modell för differentierade arbetsroller, för att utbildad personal ska kunna fokusera på omsorgsnära insatser, är införd och implementering påbörjad. Flera verksamheter inom särskilt boende har stödassistenter anställda, och rollen som särskilt yrkesskicklig undersköterska är i bruk.

Avveckling av minutstyrning och införande av ramtid inom nämndens egen regi pågår. Nio av egen regins verksamheter har infört ramtid. Arbetet med att uppnå riktmärket om max 30 medarbetare per chef pågår inom alla verksamheter. Chefsförtätning sker där det är möjligt men vissa chefer har ännu något fler än 30 medarbetare. Inga ofrivilliga delade turer finns.

Ett intensivt arbete pågår för att minska sjukfrånvaron bland nämndens medarbetare, där målet om max 6 procent sjukfrånvaro ännu ej är uppnått. Arbete pågår i samtliga verksamheter med bland annat omtankessamtal, aktiv schemaläggning och andra individuella insatser. Arbetet med att chefsförtäta förbättrar möjligheterna att arbeta med sjukfrånvaron.

Fortsatt fokus har varit på att säkerställa språkkunskaper i svenska bland nämndens medarbetare. Verksamheterna har aktivt arbetat med att stärka språklig kompetens hos personal med behov av utveckling i svenska språket. Insatser som språkombud, språkstödjare och språkutbildning har bidragit till arbetsplatsnära språkutveckling. Sammanlagt har dessa insatser bidragit till höjd språklig kompetens, förbättrad

⁷ Värde för Uppsala kommun föregående år.

⁸ Övägt medel för resultatnätverket R12.

kommunikation i verksamheterna, samt en mer inkluderande arbetsmiljö. Språktester kommer att införas som en ytterligare åtgärd i detta arbete och för de medarbetare som inte klarar språktestet ska utbildning ges.

Det digitala utvecklingsarbetet inom äldre nämndens verksamheter är ett prioriterat område, med målet att öka kvaliteten, tryggheten och säkerheten inom äldreomsorgen. Trygghetsskapande insatser, såsom digital natttillsyn och läkemedelsautomater, har introducerats för att förbättra stödet till nämndens brukare.

I ett första steg har fokus varit på tekniska lösningar som stärker tryggheten för brukare i det egna hemmet. Ett exempel på detta är att arbeta för att införa teknik som ger brukarna möjlighet att se vem som kommer för att utföra insatser, vilken insats som utförs och när den ges. Dessa insatser är viktiga för att säkerställa att den digitala utvecklingen inom äldreomsorgen leder till ökad trygghet, självständighet och delaktighet för varje individ.

Läkemedelsautomater är upphandlade och introduceras under 2025 i nämndens verksamheter. Under hösten har även digital signering införts, vilket innebär att all registrering av HSL-uppdrag sker digitalt.

Genom IT för äldre (Funk-IT) görs digitala tjänster mer tillgängliga för utsatta grupper, såsom äldre med bristande digitala färdigheter. Det kan exempelvis handla om att få hjälp med att söka information, betala räkningar eller kontakta myndigheter. Arbetet med Funk-IT är ett fungerande arbetssätt på nämndens träffpunkter.

Utvecklingen av samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala pågår inom flera områden och med olika målgrupper. För berörda nämnder pågår den övergripande samordningen främst inom mål och budgets uppdrag 8. För samverkan med Region Uppsala pågår arbetet inom ramen för forum inom HSVO-organisationen. Exempel på åtgärder är:

Omarbetning av befintlig modell för hälsoekonomiska analyser för att bli mer användarvänlig har påbörjats.

En studie har genomförts för att kartlägga behovet av indikatorer inom verksamheten. Resultatet visar på ett behov av både tillförlitliga data och automatisering av datahanteringen.

En utredning om de juridiska förutsättningarna för samverkan mellan Region Uppsala och Uppsala kommun kring hjälpmedel har tagits fram som ett led i att stärka de gemensamma nyttorna av hjälpmedel, till nytta för både individer och huvudmännen.

Klimatet – Uppsala ska leda klimatomställningen

Sammanfattningsvis finns ett behov att öka takten i omställningen för att fullt ut bidra till kommunens miljömål och minska nämndens miljöpåverkan. Klimatarbetet behöver intensifieras under kommande år, inte minst genom aktivt deltagande inom ramen för Uppsala kommuns koldioxidbudget.

- Inom transporter i nämndens egna verksamheter innebär bristen på laddinfrastruktur en utmaning, både på kort och lång sikt. Från 2022 har andelen förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter minskat från 88 procent till 75 procent. Ytterligare åtgärder är därför nödvändiga för att bryta trenden framöver.

- Krav i förfrågningsunderlag finns och utförare förväntas följa den ökade takten i klimatomställningen. Dock saknas ännu systematisk uppföljning för att säkerställa att utförarna följer kraven.
- När det gäller klimatpåverkan av inköpta livsmedel har målet om max 1,25 CO2-ekvivalenter per kilo livsmedel år 2030 redan nåtts. Målen om förnybar plast respektive ekologisk mat bedöms däremot inte vara inom räckhåll.

Tabell 33. Nämndens indikatorer inom fokusmål Klimatet.

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde föregående år ⁹	Jämförvärde liknande kommuner	Mål-sättning
	Totalt	Kvinnor	Män			
Andel % använd förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter (jan-nov)	75	-	-	79	-	100
Andel % ekologisk mat i nämndens egna verksamheter ¹⁰	34	-	-	37	-	75
Klimatpåverkan av inköpta livsmedel, CO2ekvivalenter per kilo inköpt livsmedel	1,21	-	-	1,23	-	<1,25
Andel inköp av engångsplast i nämndens verksamheter som består av återvunnen eller förnybar plast	3	-	-	3	-	100

Tryggheten – Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Omfattande insatser och utbildningar har genomförts för att främja den psykiska hälsan bland nämndens målgrupper, exempelvis inom förebyggande insatser mot ofrivillig ensamhet, våld i nära relation, suicid samt risk- och missbruk.

Under hösten har Supportgruppen startat, verksamheten är en öppen insats som riktar sig till personer över 18 år med psykisk ohälsa och som behöver enklare stöd i vardagen med exempelvis tidsbokning hos myndigheter och hjälp att fylla i blanketter.

En GIS-utredning för hälsofrämjande insatser har påbörjats, där befolkningsdata, avstånd till närmaste träffpunkt och vägnät analyseras för att planera och fördela hälsofrämjande insatser geografiskt. Resultaten kommer att användas för framtida strategiska beslut, med samverkan från civilsamhället.

Löpande avtalsuppföljning sker inom alla områden med ökat fokus på välfärdsbrott. Nya metoder är framtagna för att upptäcka och inleda samtal med utförare gällande misstänkta felaktigheter.

Den särskilda funktion för granskning och kontroll, som sedan tidigare funnits på omsorgsnämnden, har utökats och samnyttjas sedan en tid mellan omsorgsnämndens och äldreomsorgsnämndens verksamheter. Detta minskar administrationen och ökar möjligheten till att tillsätta resurser på rätt aktivitet för att motverka välfärdsbrott.

Utveckling av grunduppdraget över tid

I diagrammet nedan illustreras andel invånare äldre än 80 år i särskilt boende eller hemtjänst från år 2018 till 2023 (så långt uppgifter finns).

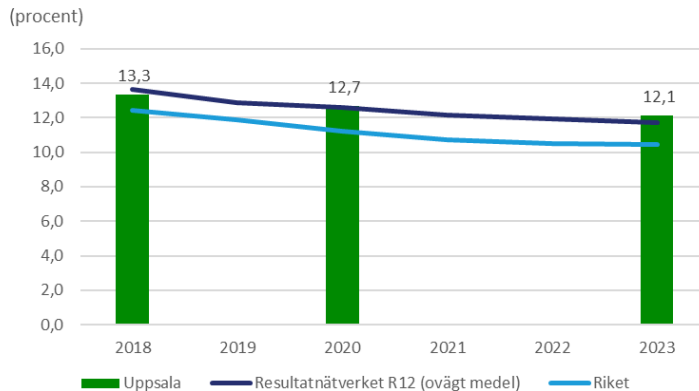
Jämfört mot 2023 har volymerna inom hemtjänst legat på en stabil nivå, och inom särskilt boende ökat något men inte i samma utsträckning som förväntat. Även om

⁹ Värde för Uppsala kommun föregående år.

¹⁰ Värde för 2023 avser jan-nov, medan värde för 2024 avser helår.

antalet individer i gruppen 80 år och äldre blir allt fler så har behovet av vård och omsorg än så länge inte ökat i samma utsträckning.

Diagrammet visar också att andelen personer över 80 år som antingen bor i särskilt boende eller har hemtjänst var färre 2023 än 2018 med drygt en procentenhet.

Figur 49. Andel invånare 80+ i särskilt boende eller hemtjänst.

Uppföljning av privata utförare och verksamhet i egen regi

Nämnden ansvarar för att säkerställa att utförare uppfyller de krav i avtal som fastställs av nämnden samt att de fastställda uppdrag som ges till den kommunala egenregin uppfylls. Uppföljningar är ett verktyg för att kontrollera kvalitet, identifiera förbättringsområden och utveckla äldreomsorgen.

Vid årets slut omfattade äldrenämndens ansvarsområde 92 verksamheter, fördelade på vård- och omsorgsboenden, hemtjänst, hemsjukvård, öppna förebyggande insatser och dagverksamheter.

Inom hemtjänst och hemsjukvårdsområdet bedrivs ca 70procent av den kommunala egenregin och ca 30procent är fördelat mellan fyra utförare.

Inom området vård- och omsorgsboende bedrivs ca 52,5procent av tillgängliga platser av den kommunala egenregin och de övriga 47,5procent är fördelat mellan sju utförare.

De uppföljningar som är planerade enligt förvaltningens årsplanering kan ske oanmält, vara förankrade samt händelsestyrda uppföljningar. Under 2024 genomfördes 17 uppföljningar varav:

- Åtta inom vård- och omsorgsboenden varav fyra i egen regi och fyra i privat regi.
- Fem inom hemtjänst och hemsjukvård varav två i egen regi och tre i privat regi.
- Fyra inom dagverksamheter i egen regi.
- Träffpunktsverksamheter 65 + och Anhörigcentrum (egen regi).

Uppföljningarna under året har visat att det fortsatt finns ett antal utvecklingsområden inom äldreomsorgen. Brister som under årets uppföljningar förekommit hos ett flertal verksamheter kommer utgöra fokusområden det kommande året för att säkerställa en positiv utveckling.

Under 2025 kommer ett antal fokusfrågor väljas ut för särskild granskning vid uppföljningar. Fokusfrågorna kommer utformas utifrån avtal och uppdrag samt det sammanställda resultatet från årets uppföljningsenkäter. Bland annat kommer fokusfrågorna beröra trygghet och säkerhet för brukarna. Avtals- och uppdragsuppföljningarna kompletteras med underlag från myndighetens individuppföljningar.

Framtida utmaningar

Ett ökat antal äldre

Förbättrade levnadsförhållanden och förbättrad medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt, vilket är positivt. De äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. Inom de närmaste tio åren kommer såväl antalet som andelen äldre personer att öka kraftigt.

År 2034 förväntas antalet personer 80 år och äldre i Uppsala kommun överstiga 17 000 person jämfört med drygt 11 000 personer år 2023. Som andel av den totala befolkningen förväntas andelen 80 år och äldre i kommunen stiga från drygt 4,5 procent till drygt 6 procent under samma tidsperiod.

Det ökade antalet äldre förväntas bidra till att fler behöver vård- och omsorgsinsatser under perioden. Förebyggande insatser som har god genomslagskraft och kan minska och skjuta upp behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kommer därför att behöva prioriteras. Detta för att såväl en god och säker som samhällsekonomiskt hållbar vård och omsorg på lång sikt ska kunna tryggas.

Olika typer av bostäder för äldre behövs för att möta den enskildes individuella behov och preferenser. Bostäder som är fysiskt tillgängliga och ger möjlighet till social samvaro (exempelvis så kallade mellanboendeformer) kan även bidra till att behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kan skjutas upp.

Tidiga och förebyggande insatser för att stärka folkhälsan

För att lösa dagens och framtidens samhällsutmaningar och möta den demografiska utvecklingen finns även ett ökat behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Mycket av nämndens verksamhet har idag fokus på förebyggande insatser vilka bedöms bli än mer angelägna framöver. Inte minst med anledning av de förslag som presenterats gällande ny socialtjänstlag. Det föreslås bland annat att det ska blir möjlighet att ge insatser utan behovsprövning i större utsträckning och ökade krav på att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara mer lätt tillgänglig.

För att stärka förutsättningar att prioritera och säkra möjligheter att skapa önskade effekter både för verksamhet och för individen behöver hälsoekonomiska modeller användas inom verksamhet och vid uppstart av nya initiativ. Genom att använda hälsoekonomiska beräkningar kan man säkerställa att resurserna används så att största möjliga nytta ges både för individen och kommunen. Under 2024 har arbete påbörjats med att utveckla en sådan modell, vilket fortgår under 2025.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Utmaningarna är extra stora när det gäller chefer och legitimerad personal.

Brist på legitimerad personal riskerar i yttersta fall att få negativa konsekvenser för nämndens möjligheter att bedriva en god och säker vård. Hur nämnden kan möta bristen på legitimerad personal bedöms därför ha en betydande effekt på kvaliteten i nämndens verksamheter, patientsäkerheten och möjligheten för nämnden att uppfylla sitt grunduppdrag.

Tillsammans med HR har en översyn och en jämförelse genomförts av löneläget och andra förmåner som ges i anställningar gällande legitimerad personal. Samarbete med Region Uppsala och länets kommuner pågår för att hitta gemensamma lösningar att hantera konkurrensen med bemanningsföretagen. Inom nämndens ansvarsområde ses sedan 2023 en tydlig förbättring vad gäller andelen tillsvidareanställd legitimerad personal i egen regi, men frågan behöver fortsatt bevakas framöver.

Kommunen behöver arbeta på alla fronter för att säkerställa kompetensförsörjningen för yrkesgruppen chefer. Det handlar dels om att möjliggöra chefskarriär inom den egna organisationen och få chefstalanger att vilja och kunna växa i rollen. Dessutom behövs insatser för att säkerställa att kommunen kan behålla chefer i högre utsträckning. Inom äldre- och vårdnämndens verksamheter pågår ett omfattande arbete inom dessa områden, som också visat på positiva effekter. Detta arbete behöver fortsätta för att säkerställa kompetensförsörjningen även framöver.

Riktmärket om max 30 medarbetare per chef i Uppsala kommun skapar ytterligare utmaningar inom kompetensförsörjningen av chefer och medför även ekonomiska konsekvenser. Inom äldre- och vårdnämndens verksamheter har betydande framsteg gjorts mot riktmärket, även om några verksamheter fortsatt ligger något över målet.

Digital först

För att både medarbetare och brukare ska kunna leva och verka digitalt behöver förutsättningarna stärkas. Med förutsättningar menas bland annat kunskap i handhavande av digitala verktyg, nyttjande av välfärdsteknik och trygghetsskapande teknik i kombination med förändrade arbetssätt.

Satsningar har skett för att öka både brukare och medarbetarnas grundläggande digitala kompetens. Insatserna har bidragit till att både brukare och medarbetare känner sig mer trygga i att använda teknik i sin vardag men också att hjälpa varandra. Den stärkta digitala kompetensen bidrar också till att säkra en trygg vård och omsorg av brukarna inom vård- och omsorgsförvaltningen. Samtidigt behöver höjd tas för att vissa brukare inte kommer kunna nyttja tekniken fullt ut på grund av deras funktionsförmåga.

Nya metoder, kostnader för digitala verktyg och resultat av demografiökningen kommer att innebära kostnadsökningar initialt.

Lagförändringar

En ny socialtjänstlag träder i kraft 1 juli 2025, det innebär bland annat att tidiga insatser kan ges utan behovsprövning och att fler öppna insatser möjliggörs. För att genomföra arbetet i de satsningar som utredningen föreslår kommer socialtjänsten behöva

utveckla nya arbetssätt och metoder. Detta kommer troligen att bidra till ökade kostnader för nämnden under de närmaste åren.

Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan

Ökningen av organiserad brottslighet och bedrägeri inom omsorgen försvårar arbetet med att hjälpa personer som har ett omsorgsbehov. Välfärdsbrottsligheten omfattar stora belopp och utöver den ekonomiska skadan kan denna brottslighet även medföra ett minskat förtroende för samhället.

Bedrägeri som riktar sig mot äldre personer och personer med funktionsnedsättning ökar, detta kan leda till en minskad tilltro till nämndens medarbetare. En ökad grad av brottslighet i samhället riskerar att medföra en högre grad av otrygghet, inte minst bland särskilt utsatta grupper, såsom personer med funktionsnedsättning. I syfte att öka tryggheten samverkar kommunen med bland annat Polismyndigheten och andra berörda aktörer.

Även otillåten påverkan riktas mot nämndens verksamheter, inte minst inom kommunens myndighetsutövning. Detta kan ta sig i uttryck som såväl mer implicita påverkansförsök som desinformationskampanjer och direkta hot gentemot enskilda medarbetare. Sammantaget riskerar detta att medföra en ökad otrygghet för enskilda medarbetare, såväl i sin yrkesroll som privat.

Stärkt rådighet inom särskilt boende för äldre

Uppsala kommun har 2024 beslutat att övergå från att upphandla särskilt boende enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) till att enbart upphandla särskilt boende enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

Genom att upphandla särskilt boende enbart med stöd av LOU, i stället för som tidigare både enligt LOU och LOV, så förväntas äldrenämndens rådighet öka framgent. Nämndens styrning över planering och etablering av särskilda boenden bedöms öka liksom möjligheterna till att bättre matcha utbud efter behov i kommunen. För medborgarna innebär förslaget fortsatt valfrihet, eftersom det fortfarande är den enskilda individens val som avgör vilket särskilt boende personen flyttar till. En ökad rådighet bedöms på sikt kunna skapa ännu större valmöjligheter för den enskilde, då tillgången till särskilda boenden i olika stadsdelar och på landsbygden kan främjas genom bättre förutsättningar för nämndens planering.

Ambitionen är att samtliga befintliga utförare som idag verkar i Uppsala ska vilja fortsätta samarbetet och därutöver att ge idéburna organisationer större möjligheter att långsiktigt verka i kommunen. Det kan ske med stöd av ny lagstiftning om att reservera upphandlingar för idéburna organisationer, eller genom ramavtal med olika förutsättningar utifrån verksamhetens storlek.

Intensiv hemrehabilitering

Intensiv hemrehabilitering (IHR) är ett forskningsbaserat arbetssätt som visat sig ge stor effekt vad gäller äldres möjlighet att stärka och bibehålla sin självständighet, samt minska behovet av hemtjänst. En övergripande målsättning är även att minska behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser såsom särskilt boende.

IHR innefattar oftast en kort målinriktad insats som ges av ett multiprofessionellt team, vanligtvis med målsättning att bibehålla eget boende och självständighet men också att minska samhällets kostnader. Det är alltså en intensiv form av rehabilitering som är

tidsbegränsad och som utförs i människors hem och fokuserar på att stödja personer att återfå förmåga att utföra och delta i dagliga aktiviteter som är viktiga för personen.

I Uppsala kommun har införande av IHR påbörjats och implementeringen av detta förväntas på sikt kunna ge positiva ekonomiska effekter. På kort sikt förväntas dock en viss temporär kostnadsökning i samband med uppstart och implementering av IHR.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden i Uppsala län är en gemensam nämnd för samtliga kommuner i Uppsala län. Nämnden har Uppsala kommun som värdkommun.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Tillsynen ska se till att den kommuninvånare som har en ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare ska få det hen har rätt till, både ekonomiskt och rättsligt. Tillsynen utgår från föräldrabalken, förmynderskapsförordningen och lagen om god man för ensamkommande barn.

Viktiga händelser under året

Digitala välfärdstjänster

Sen några år tillbaka finns en digital färdplan för överförmyndarnämndens verksamhetsutveckling. Syftet med den digitala färdplanen är att säkerställa en långsiktig planering för att nämndens tillsynsarbete fortsatt genomförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den digitala färdplanen är en strategisk planering av samordningsbehov, omvärldsbevakning och nyttjande av resurser på ett strukturerat sätt. I slutet av 2024 gjordes en utvärdering av genomförda utvecklingsarbeten och nämnden insåg att de uppfyllt det mest i den digitala färdplanen. Under 2025 kommer förvaltningen därför att arbeta med att ta fram nya mål och åtgärder på digitaliseringens område.

Utvecklingen av digitala välfärdstjänster ska enligt nämnden främst syfta till ökad samhällsnytta samt ändamålsenliga och effektiva verktyg för nämndens målgrupp. Vår målgrupp är i störst utsträckning ställföreträdarna som behöver välfungerade e-tjänster och enkla kontaktvägar med förvaltningen. Nämnden har också en stor målgrupp kommuninvånare som har god man eller förvaltare. Denna målgrupp måste vi ta särskild hänsyn till när vi jobbar med digitala välfärdstjänster för att motverka digitalt utanförskap och skapa tillgänglighet även för dom som inte har tillgång eller förmåga att använda e-tjänster och digitala verktyg. Av denna anledning har till exempel en möjlighet att ansöka om god man digitalt utan att behöva signera med bank-id, samtidigt som det fortfarande går att söka via blankett utvecklats.

Under året har arbete pågått med att förenkla processen för den som ansöker om att bli god man. Idag finns ett verksamhetssystem där administrationen av nya gode män hanteras. Tillsammans med leverantören har ett digitalt och mobilanpassat kunskapsprov utvecklat som varje ny god man ska genomföra innan dom blir godkända. Med denna utveckling är förhoppningen att fler färdigställer proven och börjar ta uppdrag. En digital utbildning har tagits fram för den som behöver lära sig att redovisa.

Under året har förvaltningens informationshanteringsplan reviderats i syfte att sluta underteckna beslut som inte behöver det. En robot som hjälper till med att hämta

ansökningar som läggs in av medborgare via formulärsvar på Uppsala kommuns hemsida och lägga in dom i verksamhetssystemet har utvecklats.

Ett verksamhetssystem har upphandlats där den vinnande aktören blev samma leverantör det är i dagsläget. Men i och med de krav som ställdes i upphandlingen har massor av nya funktioner ingått som inte ökat kostnaderna nämnvärt. Bland tillgång en portal där gode män kan kommunicera med nämnden och ansöka om olika åtgärder. Även en integrering direkt mellan verksamhetssystem och Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten direkt vårt verksamhetssystem ingick.

Framgångsrik rekrytering av ställföreträdare

Under 2025 fick nämnden extra resurser i budget för rekrytering av gode män. Anledningen var långa väntetider och en nedåtgående trend av intresseanmälningar föregående går. Resurserna har gett effekt då förvaltningen lyckats rekrytera fler nya gode män än vårt ursprungliga mål. Framgångarna beror främst på lyckade annonseringskampanjer i sociala medier samt stort engagemang och tid från förvaltningens medarbetare där vi jobbat på flera olika plan samtidigt.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Tabell 34. Överförmyndarnämnden, kommunbidrag och årets resultat, belopp i miljoner kronor.

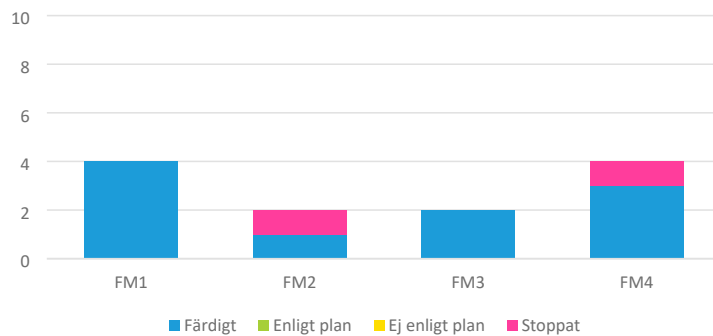
	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	21,0	-0,3	0,5	-0,1
Flyktingmottagande	2,3	0,3	-0,1	0,2
Nämnden totalt	23,4	0,0	0,4	0,1

Överförmyndarnämndens resultat 2024 var ett nollresultat.

Politisk verksamhet hade ett underskott om 0,3 miljoner kronor, vilket berodde på att kansliet haft högre verksamhetskostnader. Underskottet balanseras genom motsvarande överskott om 0,3 miljoner kronor inom verksamheten flyktingmottagande, vilket berodde på att antalet huvudmän för ensamkommande var lägre än budgeterat. I budget hade nämnden 45 ärenden medan utfallet 2024 blev 29 aktiva ärenden, en volymminskning motsvarande 35 procent jämfört med budget.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Överförmyndarnämnden har blivit färdiga med tio av kommunfullmäktiges uppdrag. Två uppdrag kommer inte att genomföras då det inte tillhör nämndens verksamhetsområde.

Figur 50. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

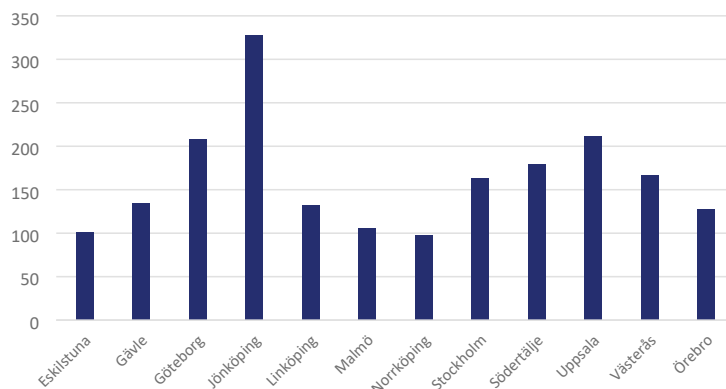
Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden har arbetat med alla fyra fokusmålen i Mål och budget. Nämnden har uppfyllt två av dessa helt, ett i hög grad och ett delvis.

Målet som uppfylldes i hög grad kunde inte uppfyllas helt eftersom ett av delmålen var att samtliga årsräkningar skulle vara granskade den 1 september 2024. Nämnden nådde målet till 95,2 procent. Detta får ändå räknas som ett bra resultat med tanke på att förvaltningen fått in fler årsräkningar än väntat och alla årsräkningar var klara per 1 oktober i stället. Under denna rubrik ryms även rekryteringsmålet på 80 nya ställföreträdare som kunde nås under året, det rekryterades 82 personer. Det är en stor ökning mot föregående år då det rekryterades 58 personer på helåret.

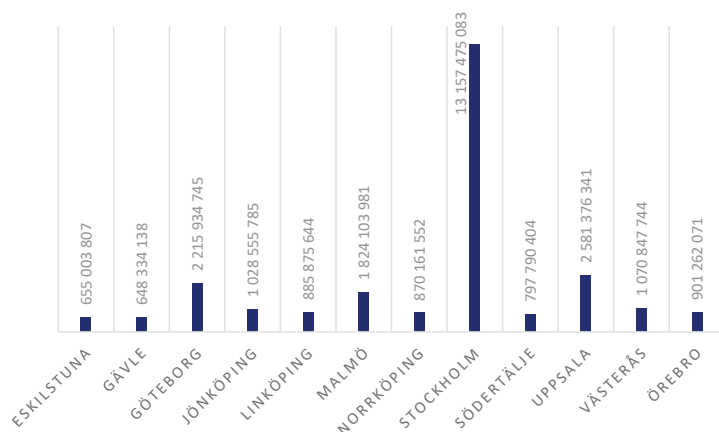
Målet som uppfylldes delvis handlar främst om näringslivet och att skapa fler jobb. Eftersom nämnden i sin kärnverksamhet inte jobbar i någon större utsträckning mot näringslivet så kan vi bara arbeta med detta fokusmål delvis. Vi strävar efter att ha en god service och korta handlingstider som underlättar för näringslivet och målet är därför uppnått till den grad vi kan påverka.

Utveckling av grunduppdraget över tid

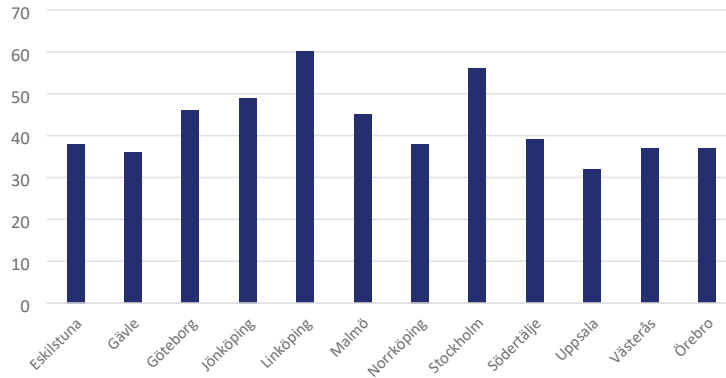
Figur 51. Antal ställföreträdarskap per arbetstid (2023).

Uppsala läns överförmyndarverksamhet har ungefär samma antal ärenden per anställd som Göteborg av R9-kommunerna (9 kommuner som Uppsala kommun ofta jämför sin verksamhet med), strax över 200 ärenden. Antal ärenden hos den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län är på en relativt stabil nivå och löpande handläggning hinns med utan att stora balanser bildas och utvecklingsarbete kan bedrivas. Statistiken som redovisas är för 2023 eftersom 2024 års statistik inte publiceras av Länsstyrelsen förrän under mars månad 2025.

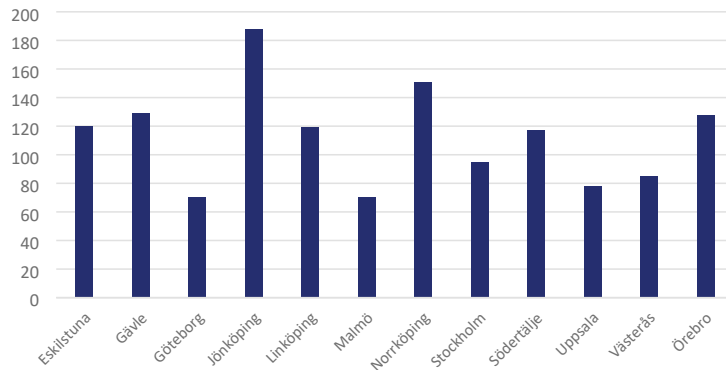
Figur 52. Totalt värde som omfattas av nämndens tillsyn, 2023.

En stor och viktig del av överförmyndarverksamheten är granskningen av gode männens och förvaltarens årsredovisningar. I samband med granskning av årsredovisningen ska överförmyndaren kontrollera att den enskilde fått nytt av sina inkomster samt eventuellt kapital och att den enskilde inte lidit några rättsförluster. För att göra en bedömning av hur stor inkomst och förmögenhet som respektive överförmyndarverksamhet har tillsyn över är det intressant att titta på det samlade värdet som omfattas av överförmyndarens tillsyn. Stockholms överförmyndare sticker ut med långt större samlade värden än någon annan överförmyndarverksamhet. Uppsala läns överförmyndarnämnd har tillsyn över närmare 2,6 miljarder kronor vilket är något mer än Göteborgs överförmyndarnämnd. Nämnden har en väl utarbetad granskningsrutin och har på de senaste åren utarbetat ett arbetssätt vid granskning av årsräkningar som gör att granskningen även avslutas i tid.

Figur 53. Kostnaden för arvode - kommunens del (procent).

Arvode till gode män och förvaltare är en stor del av nämndens budget. Det är upp till varje överförmyndarnämnd att bestämma vilka arvodesriktlinjer som ska tillämpas. Många överförmyndare tillämpar Sveriges Kommuners och Regioners riktlinjer vilket även överförmyndarnämnden i Uppsala län gör. Vem som är betalningsansvarig för det arvode som överförmyndaren beslutar till god man eller förvaltare framgår av lag. Det styrs av inkomster och tillgångar, enskilda med låga inkomster och små tillgångar betalar inte arvode medan övriga gör det. I Uppsala län stod kommunen för arvodet i 32 procent av alla ärenden under 2023.

Figur 54. Totalkostnad per kommuninvånare i kr, 2023.

Kostnaden för överförmyndarverksamheten per kommuninvånare skiljer sig relativt mycket åt mellan kommunerna i R9 och även mellan de större kommunerna i landet. Uppsala läns överförmyndare har en kostnad om 78 kronor per kommuninvånare vilket ligger i närheten av kostnaden för flera andra kommuner; Malmö, Västerås och Göteborg.

Framtida utmaningar

Dagens ställföreträdersystem är baserat på att det finns ett ideellt engagemang i samhället, där en stor del av uppdragen innehas av anhöriga till den enskilde. Systemets ideella karaktär grundar sig i föreställningen att en god man ska vara just en

god person som kliver in och hjälper en medmänniska. Däremot finns det uppdrag som är mer komplicerade och krävande än genomsnittet och som innebär en större insats från ställföreträdaren. Det kan vara uppdrag där det exempelvis finns omfattande skulder, missbruk eller hemlöshet. I dagsläget står många överförmyndare inför den stora utmaningen att rekrytera kompetenta ställföreträdare till sådana uppdrag.

Sverige har en åldrande befolkning och det går mot en utveckling där äldre blir både fler i antal och lever längre. I Uppsala län förväntas antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas under de kommande åren. Detta kommer att ställa större krav på den kommunala verksamheten som helhet, och däribland överförmyndarnämnden.

I Uppsala län har ställföreträdare och föreningar för gode män flaggat för att det finns behov av mer stöd och utbildning eftersom uppdragen blir svårare. Nämnden har hörsammat detta genom att planera för mer utbildning möjlighet att träffa förvaltningen i större utsträckning.

SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn

Under våren 2021 presenterades SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn som föreslår en rad ändringar inom området för överförmyndarnämndens verksamhet. Bland annat föreslås nya begrepp vad gäller omfattningen av ett uppdrag, högre krav på ställföreträdarna vad gäller redovisning och en ökad beslutanderätt för överförmyndarna. Den ökade beslutsrätten för överförmyndarna innebär att beslut om anordnande, jämkning och upphörande i ovtistiga godmanskap flyttas från tingsrätterna till överförmyndarna. Det finns också förslag på införandet av en ny myndighet som ska arbeta med framtagande av föreskrifter, vägledning, utbildningsmaterial, statistik och att tillhandahålla ett nationellt ställföreträdaregister.

Den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län var remissinstans och lämnade ett huvudsakligen positivt remissvar då många föreslagna ändringar redan är i linje med den verksamhet nämnden bedriver eller vill kunna bedriva.

Lagförslaget har dock inte genomförts enligt plan och det är i nuläget oklart när och om det kommer bli aktuellt. Under 2024 har det varit en del bevakning från media i enskilda individärenden på riksnivå vilket dragit i gång debatten om lagstiftningen igen.

Verksamhet i bolagsform

Uppsala stadshus AB

Uppsala stadshus AB är moderbolag i stadshuskoncernen och ägs till 100 procent av Uppsala kommun. Uppsala stadshus AB äger i sin tur 100 procent av aktierna i stadshuskoncernens samtliga tolv dotterbolag, varav två är underkoncerner.

Moderbolaget svarar för ägarstyrning, strategisk planering och samordning, löpande översyn samt ekonomisk kontroll och uppföljning av dotterbolagen i koncernen. Moderbolaget har inga anställda.

Tabell 35. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	13	13	13	12	13
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	-19	67	61	358	-14
Justerad balansomslutning	6 840	6 759	6 829	6 587	6 721
Justerat eget kapital	4 696	4 725	4 581	4 364	3 997
Investeringar	-	-	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	1%	1%	8%	neg
Soliditet, %	69%	70%	67%	66%	59%
Medelantalet anställda	-	-	-	-	-

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till –19 (67)¹¹ miljoner kronor. Det lägre resultatet beror i huvudsak på lägre utdelningar från dotterbolagen i koncernen. Efter årets genomförda årsstämmor lämnade dotterbolagen Uppsala stadshus holding 2 AB och Uppsalahem AB utdelning med totalt 16 (192) miljoner kronor, samt att bolaget föregående år erhöll en efterutdelning på 47 miljoner kronor. Bolaget har högre räntekostnader än föregående år som följd av högre marknadsräntor.

Bolagets räntebärande skuld per balansdagen var 975 (957) miljoner kronor, vilket är en ökning med 18 miljoner kronor sedan föregående år.

¹¹ Siffror inom parentes avser föregående år

Bolagsspecifika ägardirektiv

Moderbolaget ska verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär och följa upp att dotterbolagen arbetar utifrån de av kommunfullmäktige uppsatta ägardirektiven. Uppsala stadshus AB svarar för aktiv ägarstyrning och strategisk planering inom bolagskoncernen.

Moderbolaget ska svara för samordningen av bolagskoncernen samt avgöra frågor som är gemensamma för bolagen. Moderbolaget ska säkerställa att största möjliga samordning sker mellan bolagen och inom kommunkoncernen.

Moderbolaget ska samordna och nyttja möjligheter till resultatutjämning inom stadshuskoncernen, bland annat koncernbidragsmöjligheter. Moderbolaget ska även samordna och planera likviditetsflödet inom stadshuskoncernen. I det ingår bland annat hantering av att lämna och erhålla aktieägartillskott. I planeringen av koncernens likviditetsflöde ska både krav och möjligheter i särskild lagstiftning beaktas, exempelvis Lag (2010:879) om allmännyttiga bostadsföretag.

Moderbolaget ska svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning av bolagskoncernen samt för utveckling av effektivare styrning.

Moderbolaget ska vara en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen att fokusera på sina kärnverksamheter. I syfte att uppnå detta ska moderbolaget bland annat ansvara för:

- Ägardirektiven och uppföljningen av dessa
- Löpande dialog med dotterbolagen
- Initiera samarbete i samordnings- eller utvecklingsgrupper inom till exempel ekonomi-, fastighets-, värderings-, investerings- och hållbarhetsfrågor samt underlätta och driva projektinriktat arbete
- I samverkan med dotterbolagen sätta upp förslag på resultatkrav samt följa upp och avrapporterar dessa
- Löpande bevaka och följa upp investeringar, förvärv och avyttringar.

Uppsala stadshus AB ska hantera ansökningar om och uppföljning av igångsättningstillstånd för investeringar med en projektkalkyl över 50 miljoner kronor. Uppsala stadshus AB har rätt att inom bolagskoncernen omdisponera den av kommunfullmäktige beslutade investeringsramen för respektive år.

Tabell 36. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala stadshus AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadshus AB. Av dessa ägardirektiv bedömdes alla som helt uppfyllda.

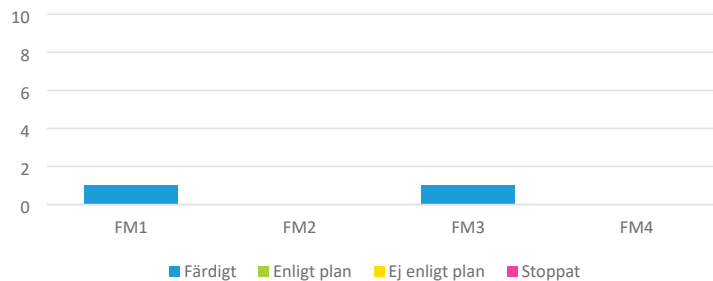
Moderbolaget svarar för *ägarstyrning, strategisk planering, ekonomisk kontroll och uppföljning* av stadshuskoncernenbolag samt samordnar gemensamma frågor i koncernen. Ägarstyrningen har bland annat skett genom olika styrdokument och löpande uppföljning av dem samt genom ägardialoger, information från bolagen till moderbolagets styrelse samt genom olika mötesforum och dialoger. Ägardialoger med alla dotterbolag har skett vid två tillfällen, en gång under våren och en gång under hösten. Under året har verkställande direktörer i dotterbolagen informerat om verksamheten och diskuterat aktuella frågor med moderbolagets styrelse.

Moderbolaget har under året *svarat för flera samordningsaktiviteter* till exempel gemensam styrelseutvärdering i koncernen, initiering av gemensamma utvecklingsgrupper såsom projektledning och utbildningar för den kommande hållbarhetsrapporteringen (CSRD), framtagande av digital styrelseutbildning för förtroendevalda, koncernbidragshantering samt prognos- och likvidplanering av dotterbolagens finansieringsbehov.

Under året har *nio igångsättningstillstånd för investeringar i dotterbolagen överstigande 50 miljoner kronor behandlats* i moderbolagets styrelse och ett igångsättningstillstånd har återtagits.

Mål och uppdrag

Uppsala stadshus Ab har blivit färdig med sina två uppdrag från kommunfullmäktige.

Figur 55. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Destination Uppsala AB

Destination Uppsala AB ska genom marknadsföring, affärsutveckling och försäljning inom områdena affärsturism, evenemang och privatturism vara ett strategiskt verktyg för tillväxt, ökade intäkter och sysselsättning inom besöksnäringen i Uppsala kommun.

Bolaget ansvarar även för att projektleda kommunens större evenemang och att samarbeta med det lokala näringslivet i syfte att utveckla mötes- och evenemangsindustrin via partnerskapet Uppsala Convention Bureau. Vidare ansvarar bolaget för stadens besöksmottagande och Uppsalas turistinformation.

Tabell 37. Ekonomiskt utfall för Destination Uppsala AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	6	11	24	13	15
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	1%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	1	1	1	5	6
Justerad balansomslutning	22	22	20	22	4
Justerat eget kapital	2	1	1	1	1
Investeringar	-	0	-	-	0
Räntabilitet på eget kapital, %	47%	71%	94%	716%	949%
Soliditet, %	11%	7%	3%	3%	14%
Medelantalet anställda	19	18	19	19	21

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 1 (1) miljoner kronor.

Nettoomsättningen uppgick till 6 (11) miljoner kronor, vilket är en minskning med 5 miljoner kronor. Den övervägande delen av minskningen förklaras av att bolaget från och med 2024 redovisar nivåhöjande bidrag som en del av övriga intäkter i stället för att ingå i nettoomsättningen. Bolagets totala intäkter uppgick till 36 (34) miljoner kronor. De kommersiella intäkterna till evenemangen ökade med 140 procent. Totalt besöktes evenemangen som bolaget ansvarade för av cirka 344 000, vilket var i linje med föregående år.

Bolagets kostnader är till stor del intäktsrelaterade med följd att resultatet var linje med föregående år trots ökade totala intäkter.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 0 (0) miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 0 miljoner kronor.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utveckla och marknadsföra den del av varumärket Uppsala som rör besöksnäringen. Detta ska ske i nära samarbete med näringslivet, föreningslivet och andra externa aktörer. Bolaget ska värva och utveckla evenemang, möten och besöksrelaterade etableringar i Uppsala. Arbetet ska ske i nära samarbete med angränsade kommuner, organisationer, näringslivet, universiteten och andra offentliga myndigheter i syfte att stärka Uppsalas position inom besöksnäringen så väl nationellt som internationellt. Bolaget ska uppmuntra arrangörer och besökare att resa hållbart till möten och evenemang i Uppsala. Bolaget ska koordinera samverkan mellan de arenor som kommunen helt eller delvis finansierar samt projektleda evenemang för besöksnäringen på uppdrag av Uppsala kommun eller externa aktörer.	Bolaget ska i samverkan med nämnder och bolag bidra i planering av en flerfunktionell användning av lokaler, anläggningar och mark för att skapa förutsättningar för fler och större möten och evenemang som bidrar till stärkt besöksnäring och tillväxt i Uppsalas näringsliv. Bolaget ska, vid om- eller nybyggnation av mötes-, sport-, evenemangs- och rekreationsanläggningar, bidra med sakkunskap så att behoven hos dem som besöker eller arrangerar evenemang i Uppsala tillmötesgår och beaktas.

Tabell 38. Bolagsspecifika ägardirektiv för Destination Uppsala AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Destination Uppsala AB, varav fyra bedöms som helt uppfyllda och två som i hög grad uppfyllda. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv till övervägande del är helt uppfyllda.

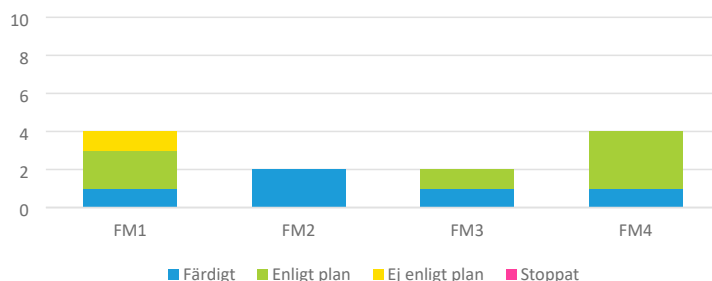
Arbetet med att *utveckla och aktualisera varumärkesplattformen* för Uppsala har pågått under året och implementering av insatser kopplat till handlingsplan för Näringslivsprogrammet pågår.

Enheten Möten & Evenemang (Uppsala Convention Bureau, UCB) har bearbetat 819 potentiella möten och evenemang och har under året värvat 45 möten och 39 idrottsevenemang till Uppsala. Under året har UCB överlämnat drygt 61 miljoner kronor i affärer till näringslivet. Målet var 40 miljoner vilket överträffades med god marginal.

Bolaget *samverkar med Uppsala kommun arenor och fastigheter, Uppsala konsert och kongress* för att skapa förutsättningar för fler och större möten och evenemang. Bolagets fördjupade *samverkan* mellan nämnder och bolag som startades 2023 har pågått även under 2024. Bolaget *bidrar även med sakkunskap* i översynen av förutsättningar för olika aktörer att nyttja Fyrishov.

Mål och uppdrag

Destination Uppsala AB har blivit klar med fem av kommunfullmäktiges uppdrag, sex uppdrag går enligt plan och ett uppdrag är försenat.

Figur 56. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusområde.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusområde.

Uppsalahem AB

Uppsalahem AB är ett allmännyttigt kommunalt bostadsbolag som bidrar till att stärka kommunens utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och utveckla hyresfastigheter och erbjuda boenden för olika faser i livet. Bolaget erbjuder även bostäder för studenter, ungdomar och seniorer. Bolagets erbjudande är att skapa trygga och trivsamma hem där många vill bo.

Uppsalahem AB är Uppsalas ledande bostadsbolag som bygger och förvaltar närmare 18 000 hyresbostäder, inklusive studentbostäder. Nästan 30 000 Uppsalabor bor i bolagets hyresrätter.

Tabell 39. Ekonomiskt utfall för Uppsalahem AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	1 757	1 637	1 573	1 505	1 439
Andel av koncernens nettoomsättning, %	39%	39%	40%	44%	44%
Resultat efter finansiella poster	230	228	283	365	316
Justerad balansomslutning	12 955	12 601	12 550	12 422	12 376
Justerat eget kapital	5 662	5 438	5 262	5 118	4 855
Investeringar	840	476	237	426	761
Räntabilitet på eget kapital, %	4%	4%	5%	7%	7%
Soliditet, %	44%	43%	42%	41%	39%
Medelantalet anställda	303	305	286	276	279

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick för Uppsalahem AB till 230 (228) miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor högre än föregående år. Årets och föregående års resultat innehåller jämförelsestörande poster som avser utranteringar, nedskrivningar samt realisationsvinst vid försäljning av tillgångar. Den enskilt största jämförelsestörande posten 2024 avser en nedskrivning av två fastigheter på grund av sättningskador. Fastigheterna har därmed värderats med 43 miljoner kronor, vilket motsvarar hela det bokförda värdet på byggnaderna. Justerat för dessa poster av engångskaraktär var resultatet 2 miljoner kronor lägre än föregående år.

Den årliga hyresökningen om 4,8 procent för studentbostäder och 5,3 procent för det övriga beståndet bidrog med högre hyresintäkter jämfört med föregående år. En ökning av taxan för värme och vatten ledde till ökade förbrukningskostnader medan pausat hyresgäststyrt underhåll minskade underhållskostnaderna. Det möjliggjorde för ett flertal skötselåtgärder i fastigheternas utemiljö. Avslutade investeringsprojekt under året ledde till ökade avskrivningskostnader samt nyupplåning och refinansiering av befintliga lån medförde ökade räntekostnader. Sammantaget kompenserade inte hyreshöjningen för bolagets kostnadsökningar och överskottsgraden minskade från knappt 56 procent till drygt 54 procent.

Resultat före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 443 miljoner kronor. Därmed uppfyllde bolaget kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 320 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på Uppsalahem AB:s fastighetsbestånd uppgick till 29 979 (29 635) miljoner kronor, vilket är 17 100 (17 220) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Det bokförda värdet och marknadsvärdet ligger därmed i nivå med föregående år.

Årets investeringar uppgick till 840 (476) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Flera nyproduktionsprojekt var i produktionsfas, med största utfall i studentbostadsprojektet Fältläkaren. En stor del av planerade renoveringsprojekt och aktiverbara underhållsprojekt har kunnat genomföras och utgör 57 procent av bolagets investeringsvolym under året. Investeringsbidrag för energiåtgärder har erhållits för flera projekt.

Under året har inflyttning skett i 9 lägenheter i nyproduktion genom omställning av befintliga ytor som tidigare använts till annat. Renovering av 265 (134) lägenheter har färdigställts under året, samtliga i Rackarberget etapp 3. Vid årsskiftet pågick renovering av 121 (115) lägenheter och nyproduktion av 348 (353) lägenheter, vilket är i nivå med föregående år.

Ägaridé

Bolaget ska som allmännyttigt bostadsbolag bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och bygga bostäder, främst hyresfastigheter i Uppsala stad och landsbygd för olika faser i livet.

Bolaget ska vara ett av kommunens verktyg för att förverkliga sin bostadspolitik.

Bolaget har att värda sina tillgångar på ett långsiktigt hållbart sätt varvid bolagets resultat som huvudregel återinvesteras. För att möjliggöra fortsatta investeringar och en rimlig belåningsgrad får bolaget jobba med väl avvägda avyttringar av byggrätter och/eller mindre bestånd av bostäder och lokaler. Sammantaget över tid ska antalet hyresrätter för bolaget öka.

Bolaget ska skapa förutsättningar för att kommunen i olika konjunkturlägen ska kunna genomföra sin bostadspolitik. Bolaget är en av flera aktörer i utvecklingen av nya bostadsområden i kommunen och skapar samhällsnytta för hela kommunen genom att ta en ledande roll i förvaltning och byggande av bostäder i Uppsala kommun.

Bolaget ska vara ett utvecklingsinriktat företag där innovativa idéer och boendekoncept kan prövas och bolaget ska särskilt fokusera på hållbara renoveringsmodeller.

Bolaget ska årligen erbjuda en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand och till personer som omfattas av bösättningslagen.

Bolaget ska vara en resurs för hela Uppsala kommun i strategiska frågor om samhällsutveckling, boende och bostadsbyggande. Bolaget ska i samverkan med andra bolag och aktörer, inom och utanför kommunkoncernen, utveckla kommunkoncernens kompetens i boendefrågor.

I arbetet med hållbar stadsutveckling ska bolaget särskilt fokusera på att minska boendesegregationen och social oro.

Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.

Tabell 40. Ägaridé för Uppsalahem AB beslutad i Mål och budget 2024–2026

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfylld. Ägaridéen stärker Uppsalahem AB som allmännyttigt bolag och tydliggör bolagets roll i hela Uppsala kommuns expansion.

Bolagets uppdrag, att *verka som kommunens verktyg för att förverkliga bostadspolitiken*, har inneburit att bolaget satsat ytterligare resurser på trygghetsarbetet på plats, främst i Gottsunda.

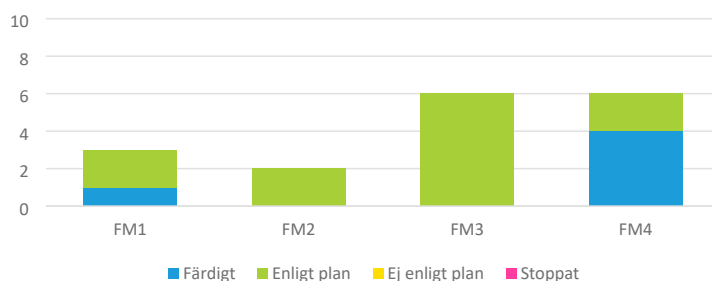
Genom att arbeta aktivt tillsammans med övriga kommunala verksamheter med planeringen av Södra staden och genom att skapa positiva mötesplatser inom och i anslutning till sina områden har bolaget varit med och *utvecklat nya bostadsområden tillsammans med övriga kommunkoncernen*. I flera områden har Uppsalahem byggt lägenheter där det tidigare inte funnits hyresrätten. I samarbete med kommunen pågår framtagande av flera LSS-boenden.

Uppsalahem har arbetat med *innovativa idéer och nya boendekoncept* som till exempel, co-living konceptet i Takryttaren som är en ny boendeform som främjar gemenskap och delning av utrymmen. Renovering med kvarboende är ett annat exempel på nytt tänkande kring renovering där hyresgästen bor kvar i lägenheten under renoveringen.

Bolaget har under året *erbjudit en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand* till personer som omfattas av bösättningslagen. Under året har 104 lägenheter erbjudits till kommunen, varav 90 lägenheter har förmedlats.

Mål och uppdrag

Uppsalahem AB har blivit klar med fem av kommunfullmäktiges uppdrag och 12 uppdrag går enligt plan.

Figur 57. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala bostadsförmedling AB

Uppsala bostadsförmedling AB förmedlar hyresrätter från privata och allmännyttiga bostadsbolag till bostadssökande i Uppsalaregionen. Förmedling av bostäder sker via en digital förmedlingstjänst till den bostadssökande som har längst kötid och som uppfyller hyresvärdens kriterier. Tydlighet, tillgänglighet och transparens präglar bolagets tjänster och kontakter med bostadssökande, hyresvärdar och övriga intressenter. Bolagets mål är att ha både nöjda bostadssökande och nöjda hyresvärdar.

Under 2024 har bostadsförmedlingen förmedlat 7 944 (8 143) bostäder och per den 31 december 2024 fanns 138 188 (132 048) betalande bostadssökande i bostadskön. Från och med juni 2024 kan den som fyller 16 år under året registrera sig i bostadskön redan vid årets början, i stället för att vänta tills födelsedagen.

Tabell 41. Ekonomiskt utfall för Uppsala bostadsförmedling AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	37	37	35	35	31
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	1%	1%	1%
Resultat efter finansiella poster	3	2	5	3	1
Justerad balansomslutning	32	30	29	30	28
Justerat eget kapital	6	6	6	6	6
Investeringar	0	2	-	8	2
Räntabilitet på eget kapital, %	46%	34%	77%	46%	18%
Soliditet, %	19%	19%	20%	20%	23%
Medelantalet anställda	38	38	37	35	39

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 3 (2) miljoner kronor och är 1 miljoner kronor högre än föregående år. Nettoomsättningen ökade med knappt 1 miljon kronor jämfört med föregående år vilket beror på fler antal betalande i bostadskön. Personalkostnaderna blev högre vilket framför allt är en effekt av högre pensionskostnader. Därutöver aktiverades en lägre andel eget arbete för egen räkning vilket minskade de övriga intäkterna jämfört med föregående år.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 2 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 1 miljon kronor.

Årets investeringar uppgick till 0,5 (2) miljoner kronor. Utveckling av kö- och förmedlingssystemet har fortsatt.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala bostadsförmedling AB ska vara kommunens verktyg för att säkerställa en effektiv hyresrättsmarknad i Uppsalaregionen.	Bolaget ska vara en digital förmedling med en tydlig digital profil.
Bostadsförmedlingen ska ha god kunskap om, och marknadsföra, bostadsmarknaden i Uppsalaregionen.	Bostadsförmedlingen ska ha möjlighet att erbjuda efterfrågade tjänster mot ersättning.
Bostadsförmedlingen ska verka för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.	Bolaget ska spela en viktig roll inom det bostadssociala området och kunna bidra i förmedlingen av bostadssociala kontrakt.
Bostadsförmedlingen ska bära sina egna kostnader och finansieras genom avgiftsbelagd kö samt vid behov avgift för förmedling.	

Tabell 42. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala bostadsförmedling AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

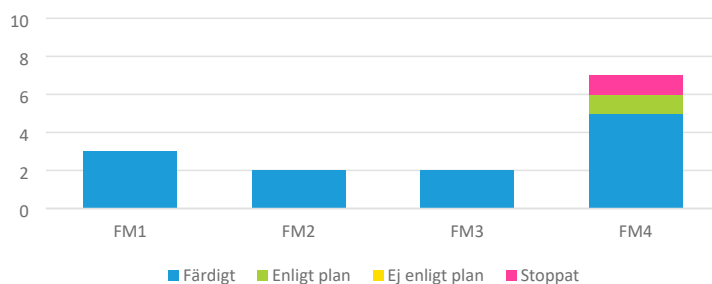
Kommunfullmäktige har lämnat sju bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala bostadsförmedling AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

I syfte att vara kommunens *verktyg för att säkerställa en effektiv hyresmarknad i Uppsala regionen* har bolagets strategi varit att förmedla bostäder efter kötid och i enlighet med hyresvärdarnas kriterier. Under året 7 944 bostäder förmedlats åt 48 hyresvärdar. Under året har en statistikjänst för hyresvärdarna lanserats som erbjuds mot ersättning. Bolaget har infört Kivra vilket möjliggör digital distribution av post till de bostadssökande vilket underlättar förmedlingsprocessen.

Uppsala bostadsförmedling har *verkat för att underlätta inträde på bostadsmarknaden* med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Bolaget har gjort riktade insatser mot särskilt prioriterade målgrupper för att öka medvetenheten om vikten av att stå i bostadskön. Bolaget samverkar med kommunens olika förvaltningar kring handlingsplaner och program för olika målgrupper.

Mål och uppdrag

Uppsala bostadsförmedling AB har blivit klar med 12 av kommunfullmäktiges uppdrag, ett går enligt plan och ett är stoppat.

Figur 58. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och mark för den verksamhet som bedrivs inom Uppsala kommun, bedriva verksamheten vid de rekreations- och idrottsanläggningar som bolaget äger och till Uppsala kommun och dess helägda bolag erbjuda fastighetsförvaltningstjänster.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB bildar tillsammans med två dotterbolag en underkoncern till Uppsala stadshus AB.

Tabell 43. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020*
Nettoomsättning	541	508	487	297	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	12%	12%	12%	8%	0%
Resultat efter finansiella poster	-17	-1	-5	-28	0
Justerad balansomslutning	4 726	4 009	3 896	3 446	0
Justerat eget kapital	256	248	230	226	1
Investeringar	344	233	189	225	-
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	5%	6%	5%	7%	97%
Medelantalet anställda	222	222	226	210	0

** Jämförelsesiffror avser den vilande verksamheten för R2 AB som fusionerades med tre av stadshuskoncernens bolag och bildade Uppsala kommun arenor och fastigheter AB under 2021.

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick för koncernen Uppsala kommun arenor och fastigheter till drygt -17 (-1) miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor lägre än föregående år. I årets och föregående års resultat ingår jämförelsestörande poster som avser utrangeringar och realisationsvinster vid försäljning av tillgångar. Justerat för dessa engångsposter blev resultatet efter finansiella poster drygt 12 miljoner kronor lägre än föregående år.

Nettoomsättningen har ökat som en effekt av indexuppräknning av hyrorna inom fastighetsförvaltningen och nya objekt med tillkommande hyror. Vakansen i fastighetsbeståndet är fortsatt låg och främst hänförlig till de kommersiella delarna på Studenternas. Omsättningsökningen motverkas delvis av lägre intäkter för Fyrishovbadet efter stängning av 50-metersbassängen för reparation under sommaren.

De fastighetsrelaterade kostnaderna ökade som en effekt av taxehöjningar för värme och vatten. Ett högre pris- och inkomstbasbelopp som en effekt av den senaste tidens inflation har lett till ökade pensionskostnader för bolaget. Nyupplåning och refinansiering av befintliga lån till högre räntenivåer har medfört ökade räntekostnader jämfört med tidigare år.

Resultatet före finansiella poster, rensat för årets jämförelsestörande poster, uppgick till 46 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 45 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på fastighetsbeståndet uppgick till 5 648 (4 712) miljoner kronor, vilket är 2 493 (1 495) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Utvecklingen av marknadsräntorna under 2024 har bidragit till en ökning av fastigheternas värde.

Årets investeringar uppgick till 344 (233) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige beslutade ramen. Årets största projekt var den pågående produktionen av en simidrottsanläggning i Gränby. Investeringar har även skett i andra anläggningar inom Gränby sportfält, anpassning av D-hallen och en ny BMX-anläggning, där båda projekten är i slutfasen. Under året har multihuset och allaktivitetsytan i Rosendal tagits i bruk och ett flertal mindre projekt för omställning, underhåll och nyproduktion av olika idrottsanläggningar har pågått.

Ägaridé

Bolaget ska aktivt bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att på affärsmässig grund och med kunden i fokus äga, förvalta, bygga och utveckla arenor och fastigheter i Uppsala stad och landsbygd. Bolaget ska värda och underhålla sina arenor och fastigheter så att värde och attraktivitet bibehålls eller ökar över tid.

Bolaget ska vara en sammanhållen, proaktiv och professionell part i kontakter med Uppsalas föreningsliv såväl bredd som spets och elit, näringsliv och besöksnäring i alla frågor som handlar om nyttjande av arenor och fastigheter.

Bolaget ska genom sin verksamhet främja livfulla mötesplatser i den växande kommunen och därmed bidra till att stärka Uppsala som en attraktiv kommun att besöka, leva och verka i. Bolaget ska i sina roller och uppdrag aktivt medverka i arbetet för en ökad jämlik folkhälsa och utveckla Uppsala som evenemangsplats.

Bolaget är kommunens verktyg för att koordinera och projektera om- och nybyggnation av arenor och fastigheter och förverkliga detta genom eget eller andras byggande och ägande samt vara ett utvecklings- och innovationsinriktat företag med fokus på långsiktighet och hållbarhet.

Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.

Tabell 44. Ägaridé för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB beslutad i Mål och budget 2024–2026

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfylld.

Uppsala kommun arenor och fastigheter har *bidragit aktivt till att stärka hela Uppsalas utveckling*. Under hösten 2024 invigdes Multihuset i Rosendal samtidigt som andra stora projekt pågår som till exempel simidrottsanläggning och träningshall för isidrotter i Gränby.

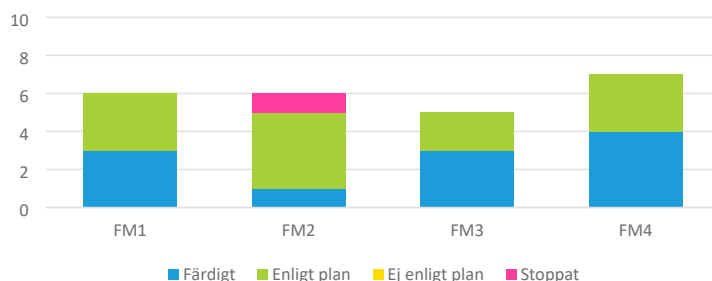
För att säkerställa ett långsiktigt hållbart arbete med tillgångsförvaltning av fastigheterna jobbar bolaget nära kommunstyrelsen för att ta fram en ny beställningsprocess som skapar förutsättningar för en tydligare ekonomisk styrning och en mer hållbar och effektiv investeringsprocess i enlighet med riktlinjen för koncerngemensam prioritering av investeringar.

Bolaget har bidragit till *medborgarnytta och ökad och jämlik folkhälsa* genom att exempelvis, på uppdrag av utbildningsförvaltningen, bedriva simskoleundervisning för förskoleklasser och simskoleundervisning för grundskolans årskurs två.

Bolaget har fortsatt arbetet med *att utveckla ett nära samarbete med staberna på kommunledningskontoret* genom att vara en part i kommunstyrelsen utredning kring kommunövergripande strategi och ansvar för Uppsala kommuns evenemangverksamhet.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB har blivit klar med elva av kommunfullmäktiges uppdrag, tolv går enligt plan, ett är försenat och ett är stoppat.

Figur 59. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala kommun skolfastigheter AB

Uppsala kommun skolfastigheter AB äger, förvärvar, avyttrar, bygger och förvaltar skolfastigheter. Beståndet omfattar idag 146 fastigheter och växer i takt med att nya skolor och förskolor byggs. Fastighetsbeståndet är förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Bolagets erbjuder ändamålsenliga lokaler för skol- och barnomsorgsverksamhet inom Uppsala kommun. Därigenom ska bolaget bidra till bästa möjliga nyttjande av den samlade fasta egendom, tomträtter och lokaler som används i de verksamheter som Uppsala kommun bedriver. Bolagets fastighetsbestånd hyrs till största delen ut till Uppsala kommun.

Tabell 45. Ekonomiskt utfall Uppsala kommun skolfastigheter AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	996	895	792	703	679
Andel av koncernens nettoomsättning, %	22%	22%	20%	20%	21%
Resultat efter finansiella poster	96	56	100	82	162
Justerad balansomslutning	9 748	9 190	8 178	7 400	6 652
Justerat eget kapital	1 587	1 457	1 301	1 133	1 056
Investeringar	893	1 148	899	933	546
Räntabilitet på eget kapital, %	6%	4%	8%	7%	15%
Soliditet, %	16%	16%	16%	15%	16%
Medelantalet anställda	104	92	87	90	86

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 96 (56) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster i form av utrangeringar och nedskrivningar var resultatet 125 (95) miljoner kronor.

Nettoomsättningen blev 101 miljoner kronor högre än föregående år där merparten av ökningen är en effekt av indexuppräknig av hyrorna. Utöver det tillkommer hyresintäkter från nya skolor och lokaler, däribland Gottsundaskolan, Rosendals skola och Jälla idrottshall. De övriga intäkterna ökade med 16 miljoner kronor jämfört med

föregående år. Av dessa avsåg 5 miljoner kronor försäkringsersättningar för brand och vattenskada och 11 miljoner kronor ersättning från Uppsala kommun för upplösning av en gemensamhetsanläggning som bolaget varit delägare i.

Fastighetskostnaderna blev högre än föregående år där en ökning av kostnader och taxehöjningar för el och värme om 14 miljoner kronor är den främsta orsaken. Kostnader för underhåll ökade med 5 miljoner kronor då fler beställningar för hyresgästpassningar inkommit. Personalkostnaderna blev 10 miljoner kronor högre, vilket framför allt är en effekt av att bolaget minskat på inhyrd personal och ersatt dem med egen personal. Kostnaden för inhyrd personal minskade med 9 miljoner kronor. En hög investeringsnivå med flera projekt som avslutats under året ledde till att avskrivningskostnaderna ökade med 26 miljoner kronor. Den höga investeringsnivån påverkade också låneskulden som ökade med 565 miljoner kronor. I kombination med ett högre ränteläge ökade därmed räntekostnaderna med 37 miljoner kronor. Driftnettet för 2024 var 685 miljoner kronor, vilket motsvarar 69 procent av nettoomsättningen och var därmed procentuellt i linje med föregående år.

Resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 285 (219) miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 223 miljoner kronor.

Marknadsvärdet för fastighetsbeståndet, exklusive pågående projekt, uppgick per 31 december 2024 till 12 390 (11 910) miljoner kronor. Det är 5 737 (5 907) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Marknaden har mattats av något och fått till följd att avkastningskraven är högre för bolagets fastigheter jämfört med föregående år.

Årets investeringar uppgick till 893 (1 148) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna bestod i huvudsak av nyproduktion av förskolor, grundskolor samt underhåll och anpassningar av lokaler. Flera stora projekt befinner sig i produktionsfas, bland annat nyuppförande av Kvarngårdesskolan, Stadsskogens förskola och Skyttelns förskola samt renovering/underhåll av Ärentunaskolan och Björkvallskolan. Under året invigdes nya Gottsundaskolan och Rosendals skola.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden arbeta fram samverkansmodeller för kostnads- och energieffektiva och ändamålsenliga lokallösningar. Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomförandet av utbyggnaden av pedagogiska fastigheter i ett växande Uppsala och ta särskilt ansvar för att erbjuda lokaler av god kvalitet med konkurrenskraftiga hyror.	Bolaget ska utgå från lokalförsörjningsplan samt funktionsprogram för pedagogiska lokaler. Bolaget ska arbeta för att skapa hälsosamma utbildningslokaler.

Tabell 46. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala kommun skolfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun skolfastigheter AB som alla i hög grad bedöms vara uppfyllda.

Bolaget ska enligt direktiven ta en ledande roll när kommunen planerar, bygger och utvecklar pedagogiska och hälsosamma lokaler för ett växande Uppsala. Arbetet med konceptförskola har bidragit till att byggnadsvolymerna minskat vilket beräknas sänka produktionskostnaden. Besparingen bedöms uppgå till 40 procent från beställning till

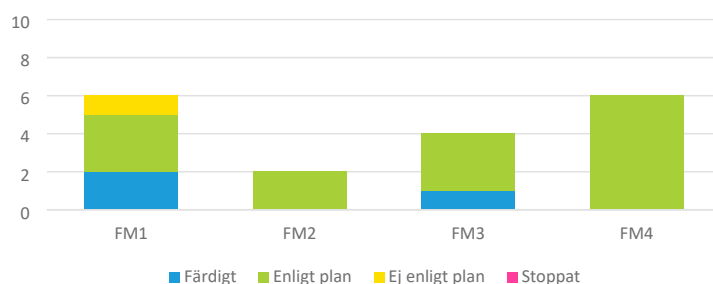
färdig skola jämfört med genomsnittlig kostnad för arbete fram till produktion. Den faktiska besparingen kommer att mätas efter projektens färdigställande.

I dialog med fastighetsstaben på kommunledningskontoret och utbildningsförvaltningen har bolaget planerat tillkommande behov av skolplatser. Dialogen har skett med utgångspunkt från kommunens lokalförsörjningsplan och funktionsprogram för pedagogiska lokaler.

Bolaget säkerställer genom framtagna rutiner att signaler om byggnadsrelaterad ohälsa i lokalerna utreds snabbt, åtgärdas och upphör. Att ha kunskap om fastigheternas skick och kunna arbeta hälsoförebyggande är en viktig del i arbetet. Under året har ett arbete startat för att identifiera byggnadstekniska risker i fastighetsbeståndet. Riskerna har inventerats för att åtgärder sedan kan vidtas för att förebygga och undanröja riskerna.

Mål och uppdrag

Skolfastigheter har blivit klar med tre av kommunfullmäktiges uppdrag, 14 går enligt plan och ett uppdrag är försenat.

Figur 60. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB startades 1972 och hyr sedan dess ut kontors-, industri och lagerlokaler till Uppsalas näringsliv och offentliga sektor. I april 2019 beslutade kommunfullmäktige att bolagets fastigheter ska avyttras externt eller överlåtas inom kommunkoncernen och att bolagets verksamhet därefter ska avvecklas. I avvaktan på ett gynnsammare marknadsläge har inga fastighetsförsäljningar skett under 2024. Planering och förberedelser har skett under 2024 för försäljning av fastigheter under första halvåret 2025.

Verksamheten har sedan beslutet i kommunfullmäktige i huvudsak bedrivits inom de tre områdena förvaltning, uthyrning och avyttring, alla med det gemensamma syftet att bidra till tillväxt och utveckling för kommunen.

Från och med 1 januari 2025 ingår Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB med dotterbolag som en underkoncern till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.

Tabell 47. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	68	63	61	105	108
Andel av koncernens nettoomsättning, %	2%	1%	1%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster	21	44	9	79	-187
Justerad balansomslutning	1 300	1 168	1 171	1 161	1 225
Justerat eget kapital	531	534	633	620	583
Investeringar	10	12	11	52	98
Räntabilitet på eget kapital, %	4%	8%	1%	13%	neg
Soliditet, %	41%	46%	46%	53%	48%
Medelantalet anställda	-	-	-	13	21

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 21 (44) miljoner kronor. Rensat för jämförelsestörande poster i form av realisationsvinster, realisationsförluster och nedskrivningar var resultatet 14 (21) miljoner kronor.

Det lägre resultatet förklaras framförallt av högre räntekostnader. Trots att låneskulden, inklusive saldo på koncernkontot, minskade med 32 miljoner kronor ökade räntekostnaderna med 8 miljoner kronor då lån refinansierats till högre räntenivåer än tidigare.

Hysesintäkterna ökade med 5 miljoner kronor vilket framför allt är en effekt av den årliga indexuppräknningen. Fastighetskostnaderna blev 2 miljoner kronor högre än föregående år vilket främst beror på högre kostnader för snöröjning, el och värme.

Bolagets resultat före finansiella poster exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 22 (22) miljoner kronor. Resultatet översteg därmed kommunfullmäktiges resultatkrav på 14 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på fastighetsbeståndet uppgick till 983 (1 027) miljoner kronor, vilket är 699 (725) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Att marknadsvärdet sjunkit avspeglar den avmattning som skett på fastighetsmarknaden.

Årets investeringar uppgick till 10 (12) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Av investeringarna avsåg 4 miljoner kronor underhållsprojekt i bolagets bestånd. Resterande del avsåg åtgärder inför kommande försäljningar av exploateringsfastigheter i Librobäck.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska verka för att sälja fastigheter i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut 29 april 2019 (KSN-2019-0957).

Under en övergångsperiod ska bolaget förvalta kvarvarande fastighetsbestånd.

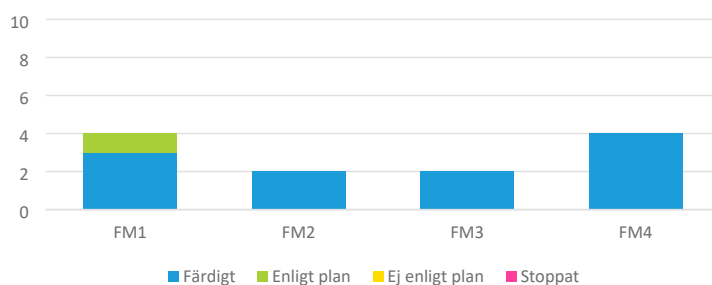
Tabell 48. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat två bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB. Av dessa ägardirektiv bedöms ett som helt uppfyllt och ett som i hög grad uppfyllt. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv i hög grad är uppfyllda.

Under året har bolaget inlett en försäljningsprocess av två fastigheter vilket är i linje med *kommunfullmäktiges beslut 2019*. Försäljningsprocessen beräknas slutföras under 2025.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB har blivit klar med elva av kommunfullmäktiges uppdrag och ett uppdrag går enligt plan.

Figur 61. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala konsert och kongress AB

Uppsala konsert och kongress AB bedriver sedan 2007 konsert-, kultur-, kongress- och restaurangverksamhet i konsert- och kongresshuset vid Vaksala torg. Bolaget hyr ut lokaler samt arrangerar kongresser, konferenser, möten, mässor, utställningar och evenemang. Bolaget driver även en restaurang och lunchservering.

Konsert- och kongresshuset består av stora salen (1 120 platser), sal B (340 platser), sal C (120 platser), sal D (850 platser bankett, alternativt 1 500 platser stående publik) och flera konferens- och mötesrum. I restaurangdelen kan upp till 850 sittande gäster serveras.

Tabell 49. Ekonomiskt utfall för Uppsala konsert och kongress AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	59	57	41	13	16
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	1%	0%	1%
Resultat efter finansiella poster	-38	-37	-41	-39	-45
Justerad balansomslutning	94	88	86	83	72
Justerat eget kapital	47	47	47	47	48
Investeringar	4	2	1	1	3
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	50%	53%	55%	57%	66%
Medelantalet anställda	61	61	60	65	68

Ekonomiskt utfall

Bolaget bedriver sin verksamhet i två verksamhetsgrenar; programverksamhet samt mötes- och eventverksamhet. Nettoomsättningen ökade till 59 (57) miljoner kronor och resultatet efter finansiella poster uppgick till –38 (–37) miljoner kronor.

Det var främst mötes- och eventverksamheten som bidrog till den ökande omsättningen. På kostnadssidan har råvarukostnaderna stabiliserats under 2024. Personalkostnaderna ökade under året till följd av användandet av mer egen personal, vilket även fick till följd att kostnaderna för inhyrd personal minskade.

Totala antalet evenemang var 387 (299), varav 245 (204) var kopplade till programverksamheten och 142 (95) till mötes- och eventverksamheten. Antalet besökare ökade med cirka 15 procent till cirka 274 000 (239 000). Totalt såldes det drygt 99 000 biljetter till bolagets publika evenemang under året, vilket är en ökning med 21 procent jämfört med föregående år.

Resultatet före finansiella poster, exklusive jämförelsestörande poster om 1 miljon kronor, uppgick till –38 (–36) miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på –42 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 4 (2) miljoner kronor. Investeringarna avsåg främst utveckling av scenteknik och digital teknik.

Ägaridé

Bolaget ska genom sin verksamhet vara en livfull mötesplats som genomsyras av en unik mix av musik, såväl dag som natt, och som med sin kvalitet med både bredd och spets attraherar och inspirerar till möten mellan människor i olika åldrar och med olika livsstilar – lokalt, nationellt och internationellt.	Bolaget ska samspela med omgivningen och medverka till en levande stadskärna som vidgas mot östra Uppsala utifrån sin geografiska plats.
Bolaget ska genom sin event-, kongress- och konferensverksamhet aktivt bidra till utvecklingen av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka, leva och verka i.	Bolaget ska samverka med näringslivet och aktörer som stärker de olika verksamheterna inom musikens respektive event-, kongress- och konferensverksamhetens områden.
	Bolaget ska ha affärsmässighet som drivkraft.

Tabell 50. Ägaridé för Uppsala konsert och kongress AB beslutad i Mål och budget 2024–2026

Bolagets ägaridé bedöms helt uppfyllt. Ägaridéen stärker Uppsala konsert och kongress AB:s roll som den plats där event, kongress och konferensverksamhet samlas för att vara en livfull mötesplats för musik och evenemang.

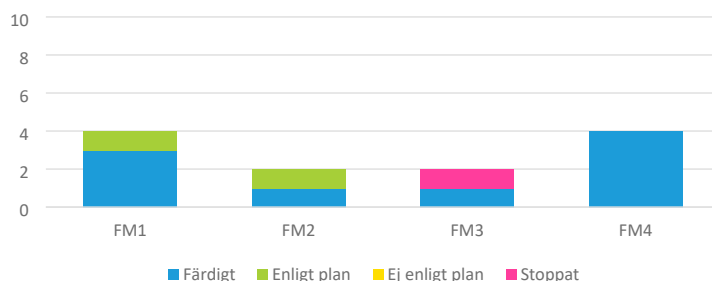
Bolaget har genom sin verksamhet skapat en livfull mötesplats med en unik mixa av musik. Konsertverksamheten har fortsatt att utvecklas mot att ha mer barn- och ungdomsverksamhet, till exempel har bolaget tagit steg mot klubbsatsningar med stående publik. Arbetet med att skapa en helårsöppen anläggning med verksamhet även på entrétorget bidrar till att öka tryggheten i området. Bolaget har även genomfört konserter med pakistanska, brasilianska, etiopiska, senegalesiska och kubanska artister vilket vidgat mixen av musikerbjudandet.

I syfte att *aktivt bidra till utvecklingen av besöksnäringen i Uppsala* har bolagets kreativa råd med lokala aktörer arbetat med frågor såsom utveckling, innehåll och inriktning för verksamheten.

Under året har det interna fokuset varit att *stärka affärsmässigheten och öka intäkterna* genom förstärkning av ekonomi- och verksamhetsstyrningen. Nya processer för budget, uppföljning, analys och finansieringsfrågor har implementerats.

Mål och uppdrag

Uppsala konsert och kongress AB har blivit klar med nio av kommunfullmäktiges uppdrag, två går enligt plan och ett uppdrag är stoppat.

Figur 62. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala parkering AB

Uppsala parkering AB erbjuder parkeringar till såväl privatpersoner som fastighetsägare och näringsidkare i Uppsala kommun. Bolaget förvaltar all parkering på allmän gatumark i Uppsala kommun, cirka 25 000 parkeringsplatser. Bolaget förvaltar även cirka 2 500 parkeringsplatser på kommunal kvartermark. Bolaget äger två parkeringsanläggningar, Centralgaraget och Dansmästaren, och förvaltar Kvarnengaraget. I anläggningarna finns totalt över 1 000 parkeringsplatser. Parkerings- och mobilitetsanläggningen Brandmästaren är under uppförande och beräknas vara färdigställd under första kvartalet 2025.

Tabell 51. Ekonomiskt utfall för Uppsala parkering AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	142	133	117	99	84
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	3%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster	30	35	39	31	25
Justerad balansomslutning	513	405	347	326	307
Justerat eget kapital	31	33	32	32	28
Investeringar	122	65	45	10	49
Räntabilitet på eget kapital, %	97%	105%	121%	97%	89%
Soliditet, %	6%	8%	9%	10%	9%
Medelantalet anställda	46	44	40	36	35

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 30 (35) miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än föregående år.

Nettoomsättningen ökade till 142 (133) miljoner kronor vilket motsvarar en ökning med drygt 7 procent. Den ökade nettoomsättningen är främst en följd av avgiftsjusteringar, högre beläggning på tillståndsparkeringar och uthyrning av tillfälliga tillståndsparkeringar.

Bolagets driftskostnader ökade under året. De främsta orsakerna var ökade omsättningsrelaterade kostnader, högre hyres- och fastighetsrelaterade kostnader och förgäveskostnader för ej genomförda projekt. Personalkostnaderna ökade jämfört med föregående år vilket främst beror på fler anställda och högre pensionskostnader.

De finansiella kostnaderna uppgick till 7 (3) miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor högre än föregående år. Det är en följd av högre räntenivåer och högre utnyttjande av checkkrediten som följd av pågående investeringar.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 37 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 33 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 122 (65) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Huvuddelen av investeringarna avsåg projektet Brandmästaren i Rosendal som förväntas slutföras under första kvartalet 2025. Bolaget har även genomfört mindre investeringar i bland annat laddinfrastruktur.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala parkering AB ska i samarbete med gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställa att ytor för parkerings- och mobilitetslösningar kommer till stånd som syftar till ett hållbart resande och bidrar till god framkomlighet på det allmänna gatunätet.

Bolaget ska bidra till att målen i Parkeringspolicy för Uppsala kommun (KSN-2013-0338) uppnås.

Bolaget ska, i linje med innerstadsstrategin, arbeta för att tillgodose behovet av parkeringslösningar för motorfordon och cyklar i centrala Uppsala genom fler mobilitetsanläggningar och/eller kollektivtrafikförsörjda pendlarparkeringar.

Bolaget ska arbeta för en ökad digitalisering av verksamheten, exempelvis digitala parkeringslednings- och betalsystem.

Bolaget ska verka för ett mobilitetsperspektiv på resande genom att tillhandahålla parkering för bil- och cykelpool.

Bolaget ska, vid uppförande av anläggning, eftersträva att parkeringsanläggningar kan kombineras med kommersiella- och verksamhetslokaler och/eller bostäder genom lämplig fastighetsbildning.

Bolaget ska i de egna parkeringsanläggningarna arbeta med differentierade avgifter och andra marknadsincitament i syfte att hålla hög beläggingsgrad i garagen.

Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer i kommunen arbeta för utökade möjligheter för laddning av elbilar.

Tabell 52. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala parkering AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat åtta bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala parkering AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Bolaget har samarbetat *med gatu- och samhällsmiljönämnden för att säkerställa ytor för parkerings- och mobilitetslösningar* vid införande av nya områden för boendeparkering.

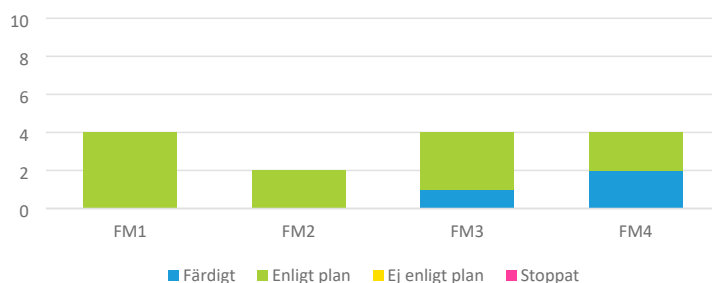
Uppsala parkering har *arbetat med att bidra till målen i kommunens Parkeringspolicy* genom utbyggnad av laddstolpar och nya mobilitetshus både centralt och i stadens

ytterområden. 60 nya laddpunkter i Dansmästaren och närliggande utomhusparkering har installerats. Även laddpunkter vid handikapplatser har installerats.

Bolaget har arbetat med att *differentiera avgifterna andra marknadsincitament* i syfte att hålla hög beläggingsgrad. Sedan hösten 2023 har bolaget i uppdrag att hantera personalparkeringar på kommunens och systerbolagens kvartersmark. Arbetet har fortsatt under 2024 och parkeringsplatserna erbjuds dagtid till personal och under kvälls-/natttid samt helger till allmänheten.

Mål och uppdrag

Uppsala parkering AB har blivit klar med tre av kommunfullmäktiges uppdrag och elva uppdrag går enligt plan.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala stadshus holding AB

Uppsala stadshus holding AB bildades i slutet av 2019. Syftet med bolaget var att hantera fastighetsförsäljningar. Bolaget bedriver ingen operativ verksamhet.

Tabell 53. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus holding AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	0	0	0	0	18
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	1	8	8	0	459
Justerad balansomslutning	29	30	49	182	545
Justerat eget kapital	29	27	45	112	482
Investeringar	-	-	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	4%	30%	18%	0%	95%
Soliditet, %	100%	92%	92%	61%	88%
Medelantalet anställda	-	-	-	-	-

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 1 (8) miljoner kronor. Resultatet är i sin helhet hänförligt till räntetäkter på koncernkontot.

Uppsala stadshus holding 2 AB

Bolaget Uppsala stadshus holding 2 AB bildades i början av 2022. Syftet med bolaget var att hantera försäljningen av Gottsunda centrum. Bolaget bedriver ingen operativ verksamhet.

Tabell 54. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus holding 2 AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022
Nettoomsättning	0	0	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	1	1	173
Justerad balansomslutning	5	15	174
Justerat eget kapital	5	14	173
Investeringar	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	15%	9%	100%
Soliditet, %	95%	95%	100%
Medelantalet anställda	-	-	-

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 1 (1) miljoner kronor. Resultatet är en effekt av räntetäkter på koncernkontot och en upplösning av tidigare års reservering för en sättningskada i Gottsunda centrum vilken har åtgärdats under året.

Uppsala stadsteater AB

Uppsala stadsteater AB invigdes 1951 och är Sveriges tredje största stadsteater.

Bolaget strävar efter att aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala och stärka Uppsala som en attraktiv stad.

År 2024 tog över 90 000 personer del av stadsteaterns utbud med egna produktioner, gästspel och andra aktiviteter. Omkring 50 skådespelare, inklusive en fast ensemble, arbetar vid teatern tillsammans med medarbetare inom administration, teknik, mask, kostym, scenografitillverkning och produktion. Teatern har fyra olika scener. Stora scenen har plats för cirka 530 åskådare, Lilla scenen cirka 160, Ettan (källarscenen) cirka 100 och Intiman cirka 50 personer. Uppsala stadsteater AB har också dramapedagogisk verksamhet som vilar på fyra grundpelare, ungdomsensemblen, pedagogiskt arbete i skolorna, teaterföreställningar och pedagogiskt arbete på teatern. Teatern bedriver även sommarverksamhet i Gottsunda.

Tabell 55. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadsteater AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	24	21	17	6	7
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	-119	-79	-78	-79	-77
Justerad balansomslutning	173	141	127	120	112
Justerat eget kapital	85	87	87	88	89
Investeringar	8	3	5	8	7
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	49%	61%	68%	73%	79%
Medelantalet anställda	118	108	100	99	96

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till –119 (–79) miljoner kronor. Nettoomsättningen ökade till 24 (21) miljoner kronor till följd av fler sålda biljetter och ökad uthyrning av lokaler. Bolagets totala intäkter uppgick till 43 (41) miljoner kronor. I de totala intäkterna ingår erhållet statligt bidrag från Kulturrådet på 18 (20) miljoner kronor.

Under året hade Uppsala stadsteater 93 265 (80 474) besökare, vilket är en ökning med knappt 16 procent. Beläggningsgraden ökade till 85 (79) procent och antalet produktioner uppgick 41 (30) varav 29 (22) var produktion i egen regi.

Bolaget har haft ökade hyreskostnader till följd av hyreshöjningar och högre personalkostnader med anledning av fler anställda jämfört med föregående år. Ett periodiseringsfel upptäcktes vid upprättandet av bokslutet för 2024 vilket fick till följd att kostnaderna som belastade årets resultat steg kraftigt jämfört med föregående år.

Sammantaget fick det till följd att bolaget inte uppfyllde kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på –82 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster uppgick till –118 miljoner kronor. Avvikelsen uppgick till drygt 36 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 8 (3) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna avsåg främst teknisk utrustning samt viss ombyggnation av teaterns lokaler.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala stadsteater AB ska, främst genom produktion av scenkonst med egen ensemble, aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala.	Uppsala stadsteater AB ska presentera egna produktioner och samarbeten, samt tillhandahålla en arena för gästspel och andra aktiviteter.
Bolaget ska aktivt bidra till utveckling av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka och bo i.	Bolaget ska föra dialog och samverka med kulturnämnden, andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Tabell 56. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala stadsteater AB beslutade i Mål och budget 2024–2026

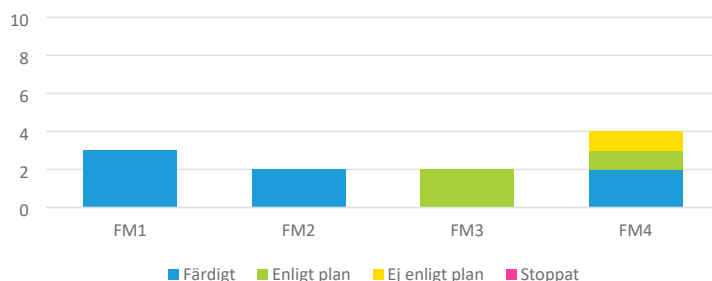
Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadsteater AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

Uppsala stadsteater har *bidragit aktivt till utvecklingen av kulturlivet i Uppsala* och under 2023 har publiken hittat tillbaka till teatern och 2024 har fortsatt på samma linje. Under året hade Uppsala stadsteater 93 265 besökare, vilket är en ökning med knappt 16 procent jämfört med föregående år. Beläggningsgraden ökade från 79 till 85 procent och antalet produktioner uppgick 41 (30) varav 29 (22) var produktion i egen regi.

Teatern har samarbetet med kulturnämnden när det gäller barn- och ungdomsverksamheter vilket ligger i linje med Uppsala stadsteaters *uppdrag att tillhandahålla en arena för gästspel, stärka kulturlivet samt för att uppnå samordningsvinster och bidra till Uppsalas kulturella utveckling*.

Mål och uppdrag

Uppsala stadsteater AB har blivit klar med sju av kommunfullmäktiges uppdrag, tre går enligt plan och ett uppdrag är försenat.

Figur 63. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusområde.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusområde.

Uppsala vatten och avfall AB

Uppsala vatten och avfall AB ansvarar för kommunens vatten- och avloppsförsörjning (va) samt avfallshantering. Bolaget tar hand om hushållsavfall, producerar biogas samt återvinner avfall. Sammantaget levererar bolaget dricksvatten och hanterar avloppsvatten för mer än 200 000 personer och ansvarar för hämtning och behandling av hushållsavfall från alla hushåll och företag i Uppsala. Bolaget producerar och levererar biogas till bland annat stadsbussarna i Uppsala. Vid bolagets avfallsanläggning, Hovgården, sorteras och behandlas grov-, bygg- och industriavfall, askor och förorenade jordmassor.

Va-försörjningen och den för kommunen obligatoriska avfallshanteringen finansieras via taxor, enligt lagen om allmänna vattentjänster respektive miljöbalken. Verksamheterna regleras till stor del av nationella lagar och förordningar. Dessa kompletteras med föreskrifter som fastställs av kommunfullmäktige och som reglerar de lokala förhållandena. Va-försörjning och avfallshantering redovisas i respektive monopolverksamhet som baseras på självkostnadsprincipen. Biogasproduktion och Hovgårdens avfallsanläggning bedrivs enligt affärsmässiga principer och redovisas i den konkurrensutsatta verksamheten.

Ekonomiskt utfall

Tabell 57. Ekonomiskt utfall för Uppsala vatten och avfall AB. Belopp i miljoner kronor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	1 010	935	848	699	638
Andel av koncernens nettoomsättning, %	20%	20%	19%	18%	17%
Resultat efter finansiella poster	8	8	4	11	30
Justerad balansomsättning	4 766	4 399	3 973	3 526	3 299
Justerat eget kapital	393	394	396	394	393
Investeringar	533	580	566	385	349
Räntabilitet på eget kapital, %	2%	2%	1%	3%	8%
Soliditet, %	8%	9%	10%	11%	12%
Medelantalet anställda	365	349	320	291	248

Taxefinansierade monopolverksamheter

Från och med den 1 januari 2024 höjdes va-taxan med 28 procent och anläggningstaxan med 15 procent. Avgifterna för avfallshanteringen under kommunens ansvar fick en höjning av grundavgiften med 4 procent, taxan för hämtning av restavfall med 1 procent samt en minskning av taxan för hämtning av matavfall med 30 procent.

För de taxefinansierade monopolverksamheterna uppgick det redovisade resultatet till noll då uppkomna överskott regleras mot posterna förutbetalda avgifter i balansräkningen, i enlighet med gällande lagstiftning. Regleringen av va-monopolets resultat 2024 ökade skulden för förutbetalda brukningsavgifter med drygt 23 miljoner kronor, vilket minskade nettoomsättningen med samma belopp.

De ökade brukningsintäkterna har mötts av kostnadsökningar för ökat antal anställda på grund av omorganisationer samt ökade kostnader för pensioner. Pågående investeringar och avslutade investeringsprojekt har lett till både ökade räntekostnader och ökade avskrivningskostnader för bolaget. Tidigare avsatta medel för rättegångskostnader för den rättsliga processen där bolaget stämt Försvarmakten för PFAS-föroreningar har återlagts vilket har minskat kostnaderna. Lägre investeringsnivåer har medfört lägre kostnader för konsulter inom förstudier och projektering.

Skulden för förutbetalda avfallsavgifter för hushållen ökade med nästan 16 miljoner kronor och minskade nettoomsättningen med motsvarande belopp. Jämfört med föregående års avsättning har intäkterna ökat främst på grund av ökade intäkter från Naturvårdsverket för fastighetsnära insamling. Det gav ett överskott från verksamheten kopplat till återvinningsstationer som övertogs av bolaget från och med 2024. Kostnaderna för förpackningshanteringen ökade inte i motsvarande grad.

Konkurrensutsatta verksamheter

Resultatet före finansiella poster för de konkurrensutsatta verksamheterna uppgick sammanlagt till 8 (8) miljoner kronor, vilket är i linje med föregående års resultat. Därmed uppfyllde inte bolaget kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 10 miljoner kronor. Hovgårdens resultat blev lägre på grund av mindre mängd utkörd volymer vilket medfört lägre avdrag för avfallsskatt under året. Hovgårdens resultat uppgick till – 1,9 miljoner kronor, vilket är 1,4 miljoner kronor lägre än föregående år. Stora mängder bottenaska har körts in samtidigt som mindre volymer har körts ut vilket har medfört att avdraget för avfallsskatt inte erhållits under 2024. Utsorterat slaggrus kommer att användas vid byggnation av ny sorteringsplatta vilket kommer att medföra avfallsskatteavdrag under 2025.

Biogasverksamhetens resultat uppgick till nästan 10 (10) miljoner kronor, vilket är i linje med föregående års resultat. Ökad försäljningsvolym, högre andel egenproduktion och därmed lägre kostnader för inköpt gas har bidragit till resultatet.

Årets investeringar för bolagets verksamheter uppgick till 533 (580) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna var framför allt hänförliga till upprustningen av reningsverket i Kungsängen och utbyggnaden av ledningsnätet, överföringsledningar och återvinningscentraler för att möta behoven i en växande stad. Underhållsinvesteringarna uppgick till 28 procent av den totala investeringsvolymen och inklusive i förnyelse i befintligt ledningsnät.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Uppsala kommun (ABVA) och föreskrifter om taxa för brukande av den allmänna anläggningen samt förslag till verksamhetsområde. Bolaget får besluta om avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i taxeföreskrifterna. Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt förslag till taxa för kommunalt avfall. Bolaget ska ha planeringsansvar för att utveckla och tillämpa principerna som bidrar till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen, att ta recipienthänsyn och att planera för alternativa avrinningsvägar är viktiga faktorer i detta. Ansvaret ska inkludera planering för hantering av markvatten i fysisk planering. Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende dagvatten. Bolaget ska vara en föregångare i resurshushållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning och implementera det i utbyggnaden av ny vatten- och avloppsinfrastruktur.	Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende förvaltning av yt- och grundvattenresurser och har inom kommunen ansvar för Riksintrasse för anläggningar för vattenförsörjning. Kompetenser nyttjas även för innovation och utveckling inom miljöteknikområdet. Uppsala vatten och avfall AB ska utveckla strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster och därigenom åstadkomma en klimatomställning av fordonsflottan. Bolaget bidrar till cirkulär ekonomi i kommunen och har ett strategiskt utvecklingsansvar inom hela kommunen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle. Bolaget verkar för etablering av ytterligare tankställen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle. Bolaget ska äga, driva och utveckla kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning.

Tabell 58. Bolagsspecifika ägardirektiv för Uppsala vatten och avfall AB beslutade i mål och budget 2024–2026

Kommunfullmäktige har lämnat sju bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala vatten och avfall AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Bolaget har ansvarat för att driva, planera och utveckla samt tillämpa principer som bidrar till en *långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen*. Bolaget arbetar med klimatanpassning i flera olika projekt och medverkat i utvecklingsprojekt där samverkansmodeller för skyfall och dagvatten utreds.

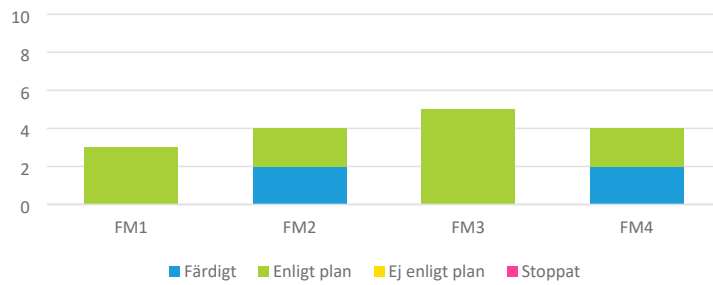
Bolaget har arbetat för att vara en *föregångare i resurshushållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning* under året. På Hovgårdens avfallsanläggning har en anläggning för PFAS-rening av grundvatten installerats och tagits i drift.

I enlighet med ägardirektiv ska bolaget *utveckla strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster*. Bolaget har till exempel arbetat med ett antal krav för att minska riskerna kopplat till social hållbarhet. Kraven återfinns inom områdena, antidiskriminering, barns rättigheter, antikorruption, mänskliga rättigheter och särskilda arbetsrättsliga villkor.

Bolaget *äger, driver och utvecklar kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning*. Biogasanläggningen har fått ett nytt miljötillstånd under 2024 med ökad kapacitet för rötning från 50 000 ton till 125 000 ton biologiskt nedbrytbart material per år. Under december påbörjades byggnationen av en ny sorteringsplatta för Hovgårdens avfallsanläggning som beräknas vara klar 2025.

Mål och uppdrag

Uppsala vatten och avfall AB har blivit klar med fyra av kommunfullmäktiges uppdrag och tolv går enligt plan.

Figur 64. Diagram över status på uppdragen från kommunfullmäktige uppdelat per fokusmål.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.